

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי
ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת האזינו תשפ"ז

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגדאוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

חולין. פרק אחד עשר – ראשית הגז דף קלו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ) קפז רש"י

דרך ביאתך – לבית אחת קובע מזוזה וכשרוא בנסג לביתו – רגליה דימינא
עיל ברישא, נמצא שדומין בכניסה הוא דרך ביאת. מתנות – חזרות והולכים
והקבת. וזכתי – שנים משמע. אדריבה גילף נתינה מתרימות – ולא תבעי קרא,
דא קולא ותרומא – לתרומא מקשיני. עין חזק השבחה – בפירוק דלעיל,
רובודי – תרומה דקרא הוא. ארצך –

אשר תביא מארצך. ארצך – משמע
מיעוטא. ארבעם – לא משמע מיעוטא
כולי האי, ולא ממועטא חוצה לארץ מנינה.
דמשמע: כל מקום שיש להם ארץ. אבל
ארצך – משמע: המיוחדת לך ולא לגוים.
כי יפול תופל – כל שראוי ליפול הדמנו.
ואפילו בשתופות. בתי בנביות – שאין חלק
לאחד מן הן, ששאף לבני עבר הים הוא.
ועד: שאינו בית ידוה. ליתנהו להני כלא
– דאמר רב דמודי רבי אלעאי בכל הני,
דאנן תניא דפליגי רבי אלעאי בבכורה ו
מורי לה מ"ב קרסבא ונאכסב. ואמר רבי
חנינא פסורא ליתנהו לתני כלא – דרבא,
דאנן תניא דפליגי רבי אלעאי במתנות.
ומפטר במתנות, על כרחך פטר נמי
בתרומה. דאי סלקא דעתך בתרומה מוסידי
– ודכי פטר במתנות? ליתניהו לחוצה
מתרומה. הואיל גמיר גזירה שוה "תתנה"
תתנה" מסתברא דאנן אמר, דלחוצה
אית לן למדך. אלא שמע מינה בתרומה נמי
פטר – דדיק: דגרי, ודודי וליף מתנות או
מתרומה נמי מראשית הנה ביתניה "תתנה"
אי מה – כיון דמתרומה לוי רבי אלעאי
לראשית הנה, דאמרן לעיל שותפות גזי
נפקא ליה מרישה דקרא. אי מה תרומה –
בחוצה לארץ לא. אף ראשית הנה – בחוצה
לארץ לא. דבפרק קמא דקדושין (ל"ג)
קימא לן: כל מעזה שאינה תלויה בארץ
נותנת לו כל בארץ בה בחוצה לארץ. וליף
מעבדה ודד, שדיא חובת חנוף ונתנת בכל
מקום. אבל חובת קרקע אינה נותנת אלא
בארץ. מנהרביל – אי שם. ודאי –
והתני – בביתא. תרומה טובלת –
אסתר משום טבל, דכתיב "אשר יירמו"
בעתידים ליתרם חכוב מדבר, ביאלו ח
הנשרש (מסכתין פ"א). אין לך בו אלא
מראשיתו ואילך – משדופרש ונעשה
ראשית הוא שילו, מאי מקריא אין לך אלא
שם אחא, דראשית קרא ויתרא הוא,
ואראשית? דלעיל סמך, ודאנה ליה למכבד
זנו צאנך. מיתה – זו האוכלה במיד.
חושב – בשוגג. ראשון ושני – מעשר
דראשון ומעשר שני. אין לך אלא ראשיתו
אין לך נתינה אחרת להפריש ממנו,
מדלא כתב "ומנו צאנך" שמע מינה: מהנה
אשנתה בלבד אתא "ראשית" לאשמועינן
תרומה מחשבה על הישן לא. דכתיב
"והראש שנה שנה (תרומה) (דברים יד). חיו
לו שתי חלות – שנה זו והשנה זו –

דרך ביאתך, מן הקמין, מעשר, אף על גב דכתיב
"מעשר דגנך" – דידך אין, דשותפות לא. כתב
ר' חנניא "מעשרותיכם", אלא "מעשר דגנך" למאי
אתא? למעוטי שותפות גזי. מתנות, אף על גב
דכתב ר' חנניא "ותן", איפא למימר: וליף "תתנה"
תתנה" מראשית הנה, מה להלן – דשותפות לא, אף
פלא – דשותפות לא, כתב ר' חנניא "מאת זכתי תתנה".
אין אלא מעשר דכתב ר' חנניא "מאת זכתי תתנה", הא
לא הכי תורה אמר: ללך מראשית הנה? אדריבה,
גילף מתרומה? אי הכי נמי, "מאת זכתי תתנה" למה לי? – לכדרכא, דאמר רבא: הדין עם
הטבת. בכורים אף על גב דכתיב "ארצך" – דידך אין, דשותפות לא, כתב ר' חנניא "בכורי
כל אשר בארצך". אלא "ארצך" למה לי? למעוטי חוצה לארץ. ציצית, אף על גב דכתב
ר' חנניא "בסותך" – דידך אין, דשותפות לא, כתב ר' חנניא "על כנפי כנדיהם לדרתם". ואלא
"בסותך" למה לי? – לכדרכי יהודה, דאמר רב יהודה: טולת שאולה – פטורה מן הציצית כל
שליש וים. מקשה, אף על גב דכתב ר' חנניא "לגנך" – דידך אין, דשותפות לא, כתב ר' חנניא
"כי יפול תופל ממנו". – אלא "גנך" למאי אתא? – למעוטי בתי כנסיות וכו' מדרשות. אמר
רב ביבי בר אביו: ליתנהו להני כלא, דתניא: דהמת השותפין חייבת בבכורה, ורבי אלעאי
פוקר. – מאי טעמא דרבי אלעאי? דכתיב "דקדך וצאנך", והא כתיב "דקדך וצאנך"! –
דכולהו ישראל. אמר רב חנינא מוסריא: ליתנהו להני כלא, דתניא: דהמת השותפין חייבת
במתנות, ורבי אלעאי פוקר. מאי טעמא – וליף "תתנה" "תתנה" מראשית הנה, מה להלן –
דשותפות לא, אף פאן – דשותפות לא. ואי סלקא דעתך דתורה מתרימה מתיבי, גילף "תתנה"
תתנה" מתרימה, אלא שמע מינה: בתרומה נמי פטר. – אי מה תרומה – בארץ אין, בחוצה
לארץ לא, אף מתנות – בארץ אין, בחוצה לארץ לא! – אמר רבי יוסי מנהרביל: אין. והתניא,
רבי אלעאי אומר: מתנות אין נותנין אלא בארץ, וכן היה רבי אלעאי אומר: ראשית הנה אין
נותן אלא בארץ. מאי טעמא דרבי אלעאי? אמר רבא: וליף "תתנה" "תתנה" מתרימה, מה
תרומה – בארץ אין, בחוצה לארץ לא, אף ראשית הנה – בארץ אין, בחוצה לארץ לא. – אמר
רבי אביו: אי מה תרומה טובלת, אף ראשית הנה טובלת! – אמר רבי: אמר קרא "וראשית
זו צאנך תתן לו" – אין לך בו אלא מראשיתו ואילך. – אי מה תרומה – חייבים עליה מיתה
וחושב, אף ראשית הנה חייבים עליו מיתה וחושב! – אמר קרא: "ומתו בו יוסף עליו", "עליו"
זלא – על ראשית הנה, "בו" זלא בראשית הנה. – אי מה תרומה – ראשון ושני אחרת, אף
ראשית הנה – ראשון ושני אחרת! – אמר קרא: "ראשית" – אין לך בו אלא ראשית בלבד. –
אי מה תרומה – מדרש על השן לא. אף ראשית הנה – מדרש על השן לא! – אין. והתניא:
היו לו שתי רחלות, גזו והנית, גזו והנית, שנים ושלושה שנים – אין מעטרפות אף חמש –
מקטרפות. והתניא: אין מעטרפות! אלא שמע מינה: הא – דרבי אלעאי – והא – דרבנן – אי
מה תרומה, גזל בחיוב – חיוב, גזל בפטור – פטור, אף ראשית הנה נמי, גזל בחיוב – חיוב,
בפטור – פטור! ונבי תרומה מנלן? דתניא: ישראל שלקח שדה בסורא מגוי, עד שלא הביאה
שליש – חיוב, משביחאה שלישי, רבי עקיבא מתיב במוספת, והכמים פוקרין, וכן חייב
הכי נמי, והתנן: הלוקח גז צאן גזי – פטור מראשית הנה, הא צאנו לגזו – חיוב! מהתניתן
דלא

כיתך דרך ביאתך – תימה אמאי לא אמר שותפות דעי, כדאמרן בכל הני דלעיל?
אלא – ארץ למה לי למעוטי חוצה לארץ – אף על גב דמזבח התלוי בארץ
הוא, טבל מקום אצטרך למעוטי – משום דאקשה לכשר בחלב בחד קרא. רבינו שמואל
בן מאיר.
אין מה תרומה חייבין עליה מיתה וחושב בו
– ואף על גב דבראשית הנה לא שייבא ביה
אכילה, ואין תרומה חושב אלא באכילה –
דאנא ראשית הוא אכילה.
אף ראשית הנה ששירה נכרך – תימה מנלן
דבעינן ששירה נכרך? אי מדכתיב
"ראשית" – בראשית הנה נמי כתיב "ראשית",
ומה צריך למילף מתרומה? ודאי לומר. דאנן
דבעינן מתרומה ששירה נכרים, ששירה וליפין
תרומה מנלה, דהלא קראת "תרומה", ודאנא
כתיב "מראשית", דמשמע ולא כל ראשית.
כרבי

שנה והנית, עד שיהיו לו חמש ערים – אין מעטרפות. דאנן אין קפיד רחמנא. ודא לית ליה. הא חמש מצטרפות – אמ דהיו לו חמש ערים, וזאנן ושתים
בשנה זו ושלוש בשנה שניה, והשאת איכא חזים של חמש צאן – מצטרפות, ואף על גב דדרוש רשן הוא. והתניא – איך דאפילו חמש אין מצטרפות, קשיין אהורי?
אלא לאו שמע מינה – דאנן נמי פליגי רבי אלעאי ורבנן. דרבי אלעאי, דמוקש גז תרומה – אין מעטרפות, ולרבנן – מצטרפות. כל הני קשייתא לרבי אלעאי.
הגזל בחיוב – כגון ראשית שלקח שדה מן הגוי, כדמפרש לקמיה. הגזל בפטור – ביד גזי. בחיוב – לאחר שבאו ביד ישראל. בסורא – ארם צובה, שכשבה דוד,
וואם שבו בחיוב, ולא הלא בה קדושת תרין. וקלה קדושתה. ויש קנן לגזי להפקע מיד מעשה. לפיכך, אי ישראל חייב לעשר אלא על התוספת שלש שנים שגדלו
אצלו, טבל וחולין מעורבין, אבל בארץ ישראל – מעשר על הכל, שאין קנן לגזי בה להפקע מן המעשר. וחכמים פוקרין, דכיון שדביאה שליש ביד גזי – כאלו
נמנהר כולה בידה, ודיקמא לן ראש השנה זכא, וזאנן תבואה בחר שליש אולא. וכי תישא הכי נמי – דהגזל ביד גזי פטור מראשית הנה, אפילו בא ליד ישראל.
הלוקח גז צאנו של גזי – קדם ששנה פטור מראשית הנה. ד"צאנך" קרינא, ולא חייבין. חייב – אף צאנו דרישאל הוא. וזאנן – לטון – לקח וקנה עדורו של
גזי ששנה עומדת לגזו, הואיל ודכלי שנה, קרינא ביה "צאנך". חייב – ואף על פי שגדלו הגזים אצל גזי.

כרבי אלעאי בראשית הגז – והוא הדין במתנות, כדפרש בקטנרס. אף על גב דכרולו אמוראי בפרק "חוריע" (חולין קלב.) סביר שנהג בחוצה לארץ, דדעו יחיב מותרת בבבל – אפילו הכי הלכה כרבי אלעאי. וחיב נמי קאמר "כרבי יאשיה בכלאים", ורזא מוראקא לית לאו דרבי יאשיה, בדומכת בפרק "חולין" (שבת קלט.) גבי כשותא כבמא. וכן נמי דא קראמר "כרבי יודיה" –

בתיא דברבי תורה, וטובא אמוראי ותנאי סביר בפרק "מי שנתן" (ברכות כב.) בדעל קר אסוד דברבי תורה. ודאם תאמר: דרב נחמן בר יצחק קאמר הכא נדבדב עלמא כרבי אלעאי, והא הדין במתנות, ובפרק "חוריע" (חולין קלב.) אמר דרב נחמן בר יצחק קסי גלימא רשטא קודם דתגדו דהא קסי גלימא. פירש ר' האי גאון, דהא דאמר בפסחים (נב.) כל המעז כלן מביך עליוש עובר לעשייתו, חוץ מן הסבילא – היינו, בסבילת גר, דלא הוי ישראל אלא משבט, ולא מצי למימר "דענו". אבל בשאר סבילתא, אף על פי שדוא טמא. מביך. דנודע עלמא כרבי יודיה בן בתיא דברבי תורה, ורזא מפרשיה דאלב סבילת קאמר, דאף על גב דנהג עלמא כרבי יודיה בן בתיא, רחבא מהו ודו ממחירי לסביל.

לשך למתנות א' – **ממנות** נהגות בין במורכב כן במעשר כר – ואם תאמר וליתני נמי דא דתניא לעיל "לקח זו צאנו של גזי – פטור, זה חומר בורע ולחיים בראשית הגז" דרב לומר דלא תני דאם בריש שזה היה חזק ארז וזה שפורח חזק וחיב לא קאני **פרט** לטרפה שאנה עוברת – מיהו מן הארבעה ולמטה נמי אינה עוברת ושמה ארבעה חזק נמי, דאין נכנסת לידו לחתמה, ודחוק. **לילה** צאן צאן נאמן – ואם תאמר: אם כן, גורה שזה למע לא ידבול גורה שזה ממלא ידענין דראשית הגז נהג בטרפה דמהיכא תתי' למעשה ר' לומר: ד"צאן", הוא גורה שזה אלא גילוי מילתא: מה צאן זה דייב, כן צאן זה דייב. ודברא "צאן" אלא אפשר שאל כחכות, באמצעיתו לגמיה. **שכן** יתום – תימנה דהיא גופה גילף שלא יתנוג יתום בראשית הגז בכבוד הזה מצד למימר נמי "צאן צאן מנאק", דבמעשר כתיב "כל מעשר בשר צאן".

לפני – בקטנרס מגיה וגרס "כפני" ופירש כפני הבית. מה שאין כן במעשר ששטל. וקשה: וכן מפני ששטל מדרבנן, יש לבטל גורא שדאן אלא "לפני" גרסין ככל הספרים, ופירש: שמעשר מקדש לפניו ולאחוריו, מה שאין כן בכבוד וראשית הגז. מנא

"נתינה" "נתינה" מה תרומה – בארץ אין בחוצה לארץ לא, אף ראשית הגז – נמי בארץ אין בחוצה לארץ לא, אלקמה תנן: ראשית הגז נהג בארץ ובחוצה לארץ? אלא, היינו מעמר דרבי שמעון: "צאן" "צאן" מעמר, מה מעמר – מרפה לא, אף ראשית הגז – מרפה לא. והתם מנלן? דכתיב "כל אשר יעבר תחת היבט" – פרט למרפה שאינה עוברת. וליף "צאן" "צאן" מכבוד, מה כבוד – אפילו מרפה, אף ראשית הגז – אפילו מרפה! – מסתברא, ממעמר תהו ליה למילף, שכן: וברים, ממוין, במרובין, מרמח, אדם, פשוט, לפני הדבור – אדרבה, מכבוד תהו ליה למילף, שכן: יתום, שלקחו, בשותפות, נתנו, בפניו, כהן, הדבור –

דלא כרבי אלעאי – דמקש גז לתרומה. מנלן על שאינו מינו, לא. אף ראשית הגז – מנלן על שאינו מינו, לא? ונבי תרומה מנלן? דתניא: היו לו שני מיני תאנים שחורות ולבנות, וכן שני מיני חפזן – אין תרומים ומעשרים מזה על זה. רבי יצחק אומר משום רבי אלעאי: בית שמאי אומרים אין תרומין, ובית הלל אומרים תרומין. אף ראשית הגז – מנלן על שאינו מינו לא? אין, והתנן: היו לו שני מינים, שחופות ולבנות, מכר לו שחופות אבל לא לבנות – זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו. אלא מעשה סופא דקתני, וברים אבל לא נקבות – זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו, הכי נמי משום דתרי מיני ניהו? אלא – עצה טובה קא משמע לן, דליתבי ליה מהאי דרביה ומהאי דאשון. הכא נמי: עצה טובה קא משמע לן, דליתבי להו מתרומיהו! – הא אוקימנא למתניתין דלא כרבי אלעאי. – אי מה תרומה – בעינן ראשית ששוריה נגזרין, אף ראשית הגז – ששוריה נגזרין! – אין, והתנן: האומר "כל רגלי תרומה, וכל עיסתי חלה" – לא אומר כלום. הא "כל גזי ראשית" – דרבי קמיין. ותניא אידך: לא אומר כלום! אלא לאו שמע מינה: הא – רבי אלעאי, והא רבנן, שפע מינה. אמר רב נחמן בר יצחק: האידנא נהג עלמא כהני תלת כבי. כרבי אלעאי – בראשית הגז. דתניא, רבי אלעאי אומר: ראשית הגז אינו נהג אלא בארץ, וברבי יהודה בן בתיא – בדבר תורה, דתניא, רבי יהודה בן בתיא אומר: אין כרבי תורה מקבלין ממואה. וברבי יאשיה – בכלאים, דתניא, רבי יאשיה אומר: לעולם אין חיב עד שיועז חפה ושעורה וחרצן במפולת יד. "חומר בורע" [וכן]. וליתני חומר בראשית הגז שנהג במפלות, מה שאין כן במפלות! אומר רבינא: אף הני – רבי שמעון ריא, דתניא: רבי שמעון פוטר את התרומות בראשית הגז. מאי מקמא דרבי שמעון? וליף "נתינה" "נתינה" ממתנות, מה מתנות – מרפה לא, אף ראשית הגז נמי מרפה לא. ואי יליף "נתינה" "נתינה" ממתנות, לילף בארץ אין בחוצה לארץ לא, אף ראשית הגז – נמי בארץ אין בחוצה לארץ לא, אלקמה תנן: ראשית הגז נהג בארץ ובחוצה לארץ? אלא, היינו מעמר דרבי שמעון: "צאן" "צאן" מעמר, מה מעמר – מרפה לא, אף ראשית הגז – מרפה לא. והתם מנלן? דכתיב "כל אשר יעבר תחת היבט" – פרט למרפה שאינה עוברת. וליף "צאן" "צאן" מכבוד, מה כבוד – אפילו מרפה, אף ראשית הגז – אפילו מרפה! – מסתברא, ממעמר תהו ליה למילף, שכן: וברים, ממוין, במרובין, מרמח, אדם, פשוט, לפני הדבור – אדרבה, מכבוד תהו ליה למילף, שכן: יתום, שלקחו, בשותפות, נתנו, בפניו, כהן, הדבור –

נהגין ביתם – אף על פי שמתא אמו קדם ליתיה, כגון זה פירש למיתא וזה פירש לחיים. אבל מעשר לא – דגמר "תחת" מות' מקדשים. דכתיב "תחת אמו" פרט ליתום. אבל בכור קדוש ואפילו יתום, וירעה עד שסתאב, ויאלב במומו לכהן. בכור וגז נהגין בלקוח ובשותפות, אבל לקוח – פטור מן המעשר, וכן השותפות, דכתיב "ידהי לך" – ולא של שותפות (בכורות נב.) וכן שנתנו לו במנהגו, במסכת בכורות בפרק בתרא (נב.) **כפני** – בכור וגז נהגין אף שלא בפני הבית, אבל מעשר – לא, כדמפרש בגמרא דבכורות בפרק בתרא (גג.) גורא משום לקוח ומשום יתום. בכור וגז מתנות כהונה הן, ולא מעשר – דנאכל הוא לכלעיל בשלמים. בקדשה

דלא כרבי אלעאי – דמקש גז לתרומה. מנלן על שאינו מינו – כגון שחורות ולבנות, ואף על גב דדח פירא הוא. ובית הלל אומרים תרומין – וכדלו מן תאנים. ותנא קמא פליג אדרבי יצחק, ואמר: לא נחלוץ בית הלל דברו. וזה דתרי מיני ניהו. שחופות – פלגיש. כבד לו – ישראל לישראל. זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו – והוא לא שירא לעצמו מאותו המקל כלום – אין עליו להפריש על אותו גזים שומר. ואף על פי שדחאן לא מכרום – על הלוקח להפריש, שלקח ממתנות כהן, אלאמא, תרי מיני ניהו, ואין מפרש מזה על זה, דאי מפרש – הוה ליה שירא גבי מוכר, ותנן: לקח זה צאנו של הכהן, אם שיר – המוכר יחייב. **כפני** – דקתני נמי: מכר זכרים אבל לא נקבות – זה נותן לעצמו כו'. הכי נמי דתרי מיני ניהו – ולא דאי שירא? אלא – ודאי שירא הוא. ואמכר כרמי – מלמית למוכר חלה הוא דקתני "זה נותן לעצמו זה נותן לעצמו" – עצה טובה קא משמע לן אשמעינן, הא נהגין תרומה וזה נותן לעצמו, מה שחופות ומתנות ומתנות ולעצמן – לו על חוכרים שמכר. מה שחופות דהאי וזכרים "אשור", קשה, והאי נקבות "כרבי", לפיכך, יקנה מן הלוקח כדי ראשית הגז של שחורים מצד המוכרים. הכי נמי – רבי שחופות ולבנות – משום עצה טובה הוא, דגזית הלבנות טובה משל שחופות, ויקנה מן הלוקח כשיעור שחופות וכן לו לכהן. ששיריה נגזרין – דאמר כרבי יצחק לו שני תרומה" – לא אמר כלום. אין והתנן – בנייתא. אלא גרסין: ותניא אידך לא אמי כלום. כרבי אלעאי בראשית הגז – והוא הדין למתנות, אין דרבי תורה מקבלין ממואה – במסכת ברכות, דקתני גבי בעל קרי דרביך טבילא לדברי תורה. חפה שקויה וחוצין – ששלתין חזק, כדאמר ב"אבות ואת בני": חזרע כלאים – לוקח. ואוקמנא: לאפקי מדרבי יאשיה. חזיר בויזין כו' – כדפרשיתא חזק במתניתין. טרפה אינה בכלל מתנות – דכתיב "חתנו חל" – ולא לכלבו. ואי יליף – תנא דידן "תניה" "תניה", לילף קו', דהא מתניתין כרבי שמעון אוקמנא, כפני – "כל מעשר בשר צאן". יש טרפה שאינה עוברת תחת השטף – כגון בכור רגליה מן הארבעה ולמעלה, ומיהו יליף שאר טרפות. בכבוד קדוש – אפילו טרפה, ובעי בקורה, דהא קדושתיה דרם. מעשר ראשית הגז – לא בעינן זכרים, ואין נהגין בטמאים, אבל בכור אינו אלא זכר, ונהג בחומר. מעשר וראשית הגז אינו אלא במרובים – מעשר בשערה, ראשית הגז בחמש. ואינן קדושים מרמח, ואין נהגין באדם. אבל בכור – נהג בידו, וקדוש מרמח, ונהג באדם. ומעשר וגז אינן נהגין אלא בפסוק, ואין לפני הדבור. אבל בכורות – קדוש במצרים. הכי גרסין: אדרבה מכבוד תהו ליה למילף שכן יתום שלקחו בשותפות נהגו בפני כהן בקדשה ובמתניתין והגן נפישין – בכור וזכרין הגז

נהגין ביתם – אף על פי שמתא אמו קדם ליתיה, כגון זה פירש למיתא וזה פירש לחיים. אבל מעשר לא – דגמר "תחת" מות' מקדשים. דכתיב "תחת אמו" פרט ליתום. אבל בכור קדוש ואפילו יתום, וירעה עד שסתאב, ויאלב במומו לכהן. בכור וגז נהגין בלקוח ובשותפות, אבל לקוח – פטור מן המעשר, וכן השותפות, דכתיב "ידהי לך" – ולא של שותפות (בכורות נב.) וכן שנתנו לו במנהגו, במסכת בכורות בפרק בתרא (גג.) **כפני** – בכור וגז נהגין אף שלא בפני הבית, אבל מעשר – לא, כדמפרש בגמרא דבכורות בפרק בתרא (גג.) גורא משום לקוח ומשום יתום. בכור וגז מתנות כהונה הן, ולא מעשר – דנאכל הוא לכלעיל בשלמים. בקדשה

חוליון. פרק אחד עשר – ראשית הגז דף קלז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קצא רש"י תוספות

בְּקִדְשֹׁתָהּ – בבור אינו צריך להקדיש – וקדושתו מרחם, וגו' אין אנו צריך להקדיש – דאין קדושה חלה עליו, אבל ממש – מקדישו בשבט, לישראל אחרינא אמרי ליה: "בְּקִדְשֹׁתָהּ" – בבור וגו' נכסי כהן לקדש בו את האשה, כדתיניא בגמרא ד"רעבה אבות' (בבא קמא י"ג,א): בבור מוכרין אותו חם ובעל מום חי ושחוט, ומקדישין בו את האשה. (בבא קמא י"ג,ב) בבור נכסי בעלים לקדש.

בְּקִרְוֹשָׁה, וּבְכִירָה, וְהָנָה נִפְשִׁין - פִּשְׁטוֹ מִפְּשׁוֹט עֶדְרָה לִיָּה. "רֵאשִׁית הָנוּ אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בְּחִלּוֹם". מֵאָה הָיוּ מִיּוֹ? אָמַר רַב חֲסִידָא: אֲתֵיָּא "יִצְחָה" וְ"יִצְחָה", כְּתִיב הָא "רֵאשִׁית" וְזוֹ צִמְדָּה תִּתֵּן לוֹ" וְכִתְבִּי תַּחֲסֵם "וְיִצְחָה" כְּבִשְׁתִּי יִתְחַסֵּם", מִזֶּה לְחֵלֶן כְּבִשְׁתִּים, אֶפֶס כִּיָּן כְּבִשְׁתִּים - וְיִצְחָה "יִצְחָה" מִכְּבֹּד, מִכְּבֹּד; וְהִתְנָא: אֵין לֹא תַעֲבֹד בְּכֹד שׁוֹדֵף וְלֹא תִגְדּוּ בְּכֹד צִמְדָּה" אֵין לֹא אֲלֵא שׁוֹר מִעֲבֹדָה וְיִצְחָה וְיִצְחָה מִיּוֹ חִלּוֹם אֲחֵרֵי שֶׁלֹּא יָדָּה וְזֶה הָיָה הַמִּסְכָּה

א' תעבדו, "ולא תהו" ! אמר קרא: "תתן לו" - ולא לישקו - אלא
בְּעֵינֵי גִיחַ וּלְבִיבָא - מאן שְׂמַעְתָּ לִּיה הֵיא כְּבִירָא - רבי יוסי, הֵיא
הֵיא! אלא כְּדָאָמַר רַבִּי יוֹהֲשֻעַ בֶּן לֹוי: "לַעֲמֹד לְשִׁרְתָּ" - דְּבַר הָרֵאִיו
לְשִׁירֹת. - אָלֵא "גִּיחַ" וְ"גִיחַ" לְמָא אָתָּה? - לְכִרְתָּנָא דְּבִי
וְשִׁמְעֵנָא! כְּכֵשִׁים שְׂאֲמָרְןָ קִשָּׁה - פְּטוּרִים מִרְאשִׁית הַגֵּז, שְׂאֲמָר
יֵא: גִּזּוּ אֵת הַקְּדוּשִׁים וְשׁוֹמְרֵם אֵת הַרְחִילִים - פְּטוּר, וְתֵינָא אֲדִידָךְ:
שֹׁף אֵת הַרְחִילִים - חִיבֵי! - לֹא קָשִׁיָא, הֵיא - רַבְּנָן וְהֵיא - רַבִּי יוֹסִי:
לָקַט קִישּׁוֹי. רַבִּי יוֹסִי, אִמֹּר: אִין לָקַט אִלֵּי הָבָא מִמְּכָה קִצִּיר -
מִכְּלֵה יוֹסִי, הֵיא, וְהֵכִי תִנְיִי: שְׂרָבִי יוֹסִי אִלֵּי הָבָא אִין לָקַט אִלֵּי
דְּבִי אָתָּה בְּרִיחַ דְּרָבָא לְרַב אֲשִׁי: מוֹדֵה רַבִּי יוֹסִי בְּמִידֵי דְּאִוֹרְחֵיהּ.
- " אִין לִי אֵלֵא קִצִּיר, עוֹשֵׁר מִנֵּן? תִּלְמִד לֹאִמֵּר: "לִקְצֹר", תוֹלֵשׁ
! אִמֹּר לִיה רְבִינָא לְרַב אֲשִׁי, אִף אֲנִי נְמִי תִנְיִא: מְלִבְדָּה בְּצִילִים
פָּתַח מִכָּל אֶחָד וְאַחֶר, וְתִקְבְּמִים אֲזִמְרִים: מֵאֵתָּה עַל חֶבֶל. "וְכֵתֵב"
שְׂמָא - תִּרְתִּי נְמִי אִיקְרִי "צִיאָן", אֵלֵא לְבִית הַלֵּל מֵאִי מַעֲמָא?
עֲשִׂוֹת - שְׁעוֹשֹׁת שְׁתֵּי מְצוֹת, אֲרִישֵׁת הַגֵּז וּמִתְּהוֹת. - אִימָא:
אִי מֵאִי מִיחִיבָא? - לַעֲשִׂמְדוֹ, מִתְּהוֹת - דְּבִי מֵאִי מִיחִיבָא?
- שְׁמַעְשׁוֹת אִין בְּעֵלְתִּין וְאִמְרוּתָּ לֹא: קוּם עֲשֵׂה מְצוֹת. תִּנְיִא:
וְיֹמֵר מֵשׁוּם אֲבִיו: אֲרַבֵּעַ, שְׂאֲמָר "אַרְבַּע צִיאַן תִּתֵּחַ הִשָּׁה". תִּנְיִא,
דְּבִי תוֹרֵה וְדְבִי מְקַלֵּה, אֲנִי דְּבַר בְּרִיבִי שׁוֹמְעִין, וְכָל שֹׁפֵן
בְּרִיבִי דְּבַר תוֹרֵה - וְהָאִמֵּר מִר: אִין הִכְרַעַה שְׁלִישִׁית מִבְּרִעָא!

6 כּוּ בַּת הָאִשָּׁה, דָּהָא כְּתִיב בִּיה' לֹא יִמְכֹּר וְלֹא
7 יִגָּל, לֹא מֵלֶחֶם אִדּוּ – אִפְּלוּ בִּיה' בְּמִנּוֹן.
8 עֲבִיד הָיוּ, וּקְדִישֵׁי בְּרַתְּךָ, דְּרַתְּךָ קְדִישָׁא וּבִרְכָּה
9 הַמְקֻדָּשׁ בְּחֻלְקֵךָ, בְּרִי בְּקִדְשֵׁי קָלִים כּוּ.
10 וּבִמְרִיקֵי טַעְמָא, דְּלִאֲחֵר שְׁחִיתֵהּ לֹא יִדְרִיחַ
11 הָדָא, דְּמַשְׁלַח גְּבוּהָ קֹא זִכּוּ. אַבְל מַחֲסִים –
12 יִדְרִיחַ הָדָא. וּמִכִּתְּרָ – כִּבּוּר יִכּוּל כּוּן
13 לְמִכּוּר, כּוּן גּוּ. אַבְל עֲמֵשׁ – (אֲבָכּוּר)
14 דְּבַר מִסְכַּת בְּכוֹרוֹת (לִבָּא), (בִּבְכוּר)
15 [מַעֲשֵׂה] נֶאֱמַר "לֹא יִגָּל", וְאִינוּ נִמְכָּר לֹא אִדּוּ
16 וְלֹא שְׁחִית אֵלָּא אֵם כּוּ הִי שִׁי תוֹמִיק. וְהִתְךָ
17 נִשְׁפִּיחַ בִּיה' דְּכִבּוּר פִּשְׁעֵי, וְלִפְקֵי מִיִּדֵּי
18 יִנְלִיף נִיחָא – מְכֻבָּד דְּנִשְׁפִּיחַ בְּשׁוּר אֲמִיד
19 "גִּידוּ", וְנִמְא: מַה גִּידוּ דִּהֶם אִפְּלוּ דְשׁוּר,
20 הָבָא נִמְא אִפְּלוּ דְשׁוּר. לוּ לִפְלִשְׁכּוּ אֵלָּא שְׁפִיק
21 יִתְּתָה שׁוּרָא אִין רִשְׁתָּא אֵלָּא לִשְׁק, לֵחֵב
22 קָרִי גִידוּ – חֲזָק דְּשׁוּר אִין לִטְוֹן לֵחֵב
23 לְחֻלְשֵׁי, כְּנוּעָה שֶׁל שׁוֹף, יִלְיִיב – דְּהָא רִאָּא
24 לֹאֲרֵם לִבְגֵּינֵי נִיחָא? בְּעִינֵי נִיחָא – וְהָא
25 לְחִישָׁה אֵלָּא, מֵאֵן מִשְׁתַּע לֵיךְ כְּבִירָא –
26 דְּרִישׁ לִישְׁנָא דְקָרָא רִבְכִּית "גִּדּוּ" רִבִּי יוֹסִי
27 דְּהָא רִמְקֵי: "לִקְטַת קִצְרִיר" – לֹא לִקְטַת
28 קִשּׁוּף, אֵלָּא – אֲמִירֵי קִצְרִיר, מוֹדֵה רִבִּי יוֹסִי
29 בְּסִיד דְּאוֹרוּחִי – וְכִין דְּאוֹרוּחָא דְּעוֹס
30 בְּרַחֲלֵיהּ, כְּבִירֵי יִתְּתָה מֵאֵל – וְזִדְּעוּ אֵלָּא
31 בְּרַחֲלֵיהּ. בְּרִיחֵי יִדְּעוּ כִּי לֹא לִקְטֵן
32 בְּפִרְקֵי, רִבְכִּית "גִּדּוּ" גּוּ, וְסִמְךָ לֵיכִי בִּי בֹ
33 חֲזָר "גִּדּוּ" לְקַטְוֵה לִשְׁתִּי דְּבִי הָרָאָא לְשִׁירוֹת
34 – לִחֲבֹל דְּבִגְדֵי שֵׁרֵד, וְשִׁחִים צִמֵּר עֵשֶׂה
35 וְאֵין תַּחֲבֵל אֵלָּא שֶׁל דְּחִלִּים. שְׁחֵטְךָ קִשְׁקָה
36 בְּגוֹן שְׁדִּי מְשׁוֹנִים מִשְׁאֵר כְּבִשִּׁים. יִתְחַסֵּם –
37 אֵלָּא מִקְדָּשׁ "גִּדּוּ" אֵלָּא רִבִּי חִימֹם. וְזִדְּעוּ אֵלָּא
38 הָעוֹס מְפִיר – דְּלִאֲמִירֵי: קֹא גִידוּ אֵלָּא שֶׁ
39 דְּחִלִּים, דְּבִר הָרָאָא לְשִׁירוֹת. שׁוּפָן – בְּמִים
40 אֲבָרָא לִפְתֹּחַ, וְהִצְמִיר תַּחֲלֵל מִהֶם. מְפִיר –
41 מְפִיר "גִּדּוּ" אֵלָּא רִבִּי אֲבָרָא. מְפִיר –

[illegible]

קצב

חולין. פרק
תוספות

עד שבעה פטור — פירש בקונטרס: משום דהוי כמו מזיק מתנות או אוכלן, דפטור, והכי נמי גזיל. ותימה: דאם כן, מאי קא משמע לך בהסדא, כיון דמתניתין היא: ובפירוש רש"י הראשונים במכתב ידו פירש: שקדום שגז חמש צאן — דהיינו, כדי חיוב צבע מה שגזו, שלא לא ליה חיוב עד שבעה. והענין עליו קלמוס. ונראה דאם משמע לך בהסדא: שלא לרשע מוחיבת פירושיו שחזקו

אמר רבי יוחנן: מפי שמעיה אמרה, מפי חזי ובריה ומלאכי. "רבי דוסא בן חרדיגא אומר" וכו'. וכמה "כל שחן"? אמר רבי: מנה ופרס, ובכלר שיהו מחומשות. ושמאלא אמר: ששים, ונתון סלע אחת לכהן. רבה בר רב תנא אמר רבי יוחנן: שש, לכהן. חמשה, ואחד לו. עולא אמר רבי אלעזר: "כל שחן" שנינו תנן: וכמה נתון לו - משקל חמש סלעים ביהודה, שחן עשר סלעים בגליל. בשלמא לרב ורבי יוחנן - נתיא, אלא לשמואל ורבי אלעזר קשיא! - ולשמעיה, ולרב מי נתיא? והא רב ושמאלא דאמרי תרויהו: ראשית חנו בששים! - הא איחמר עלה דהתיא, רב ושמאלא דאמרי תרויהו: ביהיראל שיש לו גזין דרבה עסקינו, ומבקש ליתן לכהן, ואמרין ליה: כל חד וחד לא בחצי ליה מחמשת סלעים. גופא, רב ושמאלא דאמרי תרויהו: ראשית חנו - בששים, תרוהם - פאה בששים. תרוהם בששים? והא אנו תנן: תרוהם, שחן עשר. אחר מארבעים! - דאורייתא בששים, דרבנן בארבעים. - דאורייתא בששים? והאמר שמואל: חבא

אחת פוזרת את הכרזי! - דאזוינאט - ברשמואל. דרנן בדאזוינאט - אחת מארבעים, דרנן
 בדרנן - בששים. פאה בששים? ויהתן: אלו דברים שאין להן שיעור: תפאח, ותפפורים,
 והראיין! - דאזוינאט - אין לה שיעור, דרנן - בששים. מאי קא משמע לן? תנינא: אין
 פוחתין לפאה מששים, אף על פי שאמרו תפאח אין לה שיעור! - תם - בארץ, תא -
 בחוצה לארץ. כי סלק איסי בר חיני אשכנזי לרבי יוחנן דקא מתני ליה לבריה "חללים".
 אמר ליה: אתניה "חלחול!" אמר ליה: בדרכתבי "חללים מאתים". אמר ליה: אשון תורה
 לעצמאי, לשון חכמים לעצמן. אמר ליה: מאן ריש סדרא בבבל? אמר ליה: אבא אריכא.
 אמר ליה: "אבא אריכא" קרית ליה? דברנא דב תות דרנא, ותפאח אחר שב עשרה שנין אחוריה,
 דרב קמיה דרבי, ונפין וקוקנן דנור ממוניה דרב לפמיה דרבי, ומפומיה דרבי לפמיה דרבי,
 ולית אנא ידע מה הוּן אמרין, ואת "אבא אריכא" קרית ליה! אמר ליה איהו: ראשית הנו
 בכמה? אמר ליה רבי יוחנן: בששים. - והאנן "בכל שהו" תנו? אמר ליה: אם בן, מה בין
 לי ולקד? כי אתא רב דימי אמר: ראשית הנו - רב אמר: בששים, ורבי יוחנן משום רבי ינאי
 אמר: בשש. אמר ליה אבי רב דימי: אנתא לן חדא, ואקשת לן חדא. בשלמא דרבי יוחנן
 אורבי יוחנן לא קשיא, הא - דידיה, הא - דרביה. אלא דרב אדרב קשיא, דהא אמר רב:
 מנה ופרסו! - דרב אדרב גמי לא קשיא, מאי "מנה" דקאמר - בן ארבעים סלעים, דהוה ליה
 בששים

[illegible]

דוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
רש"י

אמר רבי יוחנן מפי השמועה אמרה — רבי יוסי, הלך הלכתא כותיה, מנה ופריס
החמשה כולן, שיהו מחובשות — לכל אחת מהן שבעה סלעים חצי, והיו לה כללה
מנה ופריס. שהמנה — מאה וזו, עשרים וחמשה סלעים, חרר שלשים ושבעה סלעים חצי.
ששים — סלעים, ונתן סלע מהם לבן — לקמיה ליה ממחנתי, ורבי יוחנן
אומר שש — סלעים חצי — כל שחק, ויתן מהם
חמש סלעים בדרבנן במנחתיו, ואחד לו —
ואפילו קן נחוטא אלף סלעים — סגי ליה גמי
בתבשה סלעים לבן, כל שחק תן — ואפילו
אין נחוטא כולו אלף סלע אחד, בשלמא לרב
ורבי יוחנן ציחא — דרב לא איירי בתבנית כן
כלל, ואכיל למימי דהוא מני סבירא ליה נטותן
מהן שלשים ושבעה סלעים לבן חמשה
סלעים. אלא לשמואל — דאמר נותן סלע
לבן — הא אן "חמש" תנו ולעלא לא דאמר
כל שחוקא, שקי — ומדיבת יתן לבתבשה
סלעים? ולרב מי ציחא והאמר ראשיתו
בששים — ובין דאמר: שבעה ושלשים סלעים
וחצי חייבין בראשיתו חצי און מחמש רחלות
בא, צא מהם סלע ששים — מני תבשית
סלעים חצי סלע, ולשבעה סלעים חצי — דרב
מועט, ואי מני מוקינן לה דקלקמן במנה בן
אבשה סלעים — אכתי סלע הוא דהוי, ואן
"חמש" סלעים לבן? תנו הא אתמר עלה —
כלומר, ולעלא ראשית חצי סלעים, בין בר
למעט, ומתניתין דקתני "חמש" סלעים — לאו
אירשאי שקי, אלא מלאת באנפי נפשה, אלא
בישראל שיש לו גזין חרבה — דחלק ששים
שבהם שי בר כדי לחלק לבניהם דרבה, ומבש
ליחנן לבניהם דרבה, דאמרנן ליה כל דהוי
כח לא בעיז ליה מלאתא סלעים — כל דהוי
לדקלן, וליה, בעין נחנה ראייה לכל בוק, ורבי
ירושלם, ודיאב דנחוטא מעט גמי — סגי ליה
בששים. שי לשנות אחרי, ואן ברם מניש.
והא תניא עין יפה אחד מארביים — ודיבי
רב בשמואל און ערה נקטי שיעוריד? והשני?
דאורייתא בששים — מדאורייתא סגי ליה
בששים, והניו דקתני "עין יפה אחד מארביים",
בששים. בשמואל שיעורא דאורייתא אתו לאשמועני,
וביחזקאל (מה) רמזא "וששים" האפיה מותר?
החטים וששים האפיה מחומר העשרים.
"תומר" — שלשים און, "אפיה" — שלש און,
שחור של — חצי סאה, כשתציא חצי סאה
תרומה משלשים — דרי אחד מששים, דרבנן
מארביים — ואחו רבן תוקן דנדיב עין שיהו
מארביים, וביכנות מבששים, מפורס את דבי
ראשית גזרן, ולא דיב ביה קרא שיעור.
דאורייתא כדרשמואל — מדאורייתא כל שחק
מפורס, דרבנן כדאורייתא מארביים —
ושיעור דרבנן כדרבנן — ושיעורא דאמור רבנן בתרומה דידהו, כגון פירות האילן ודק
כל כמה דבעי לאתחויי בעורה רבנן, מיתחוי, ומיחוי קרבן עלה ראה, וגם הקרבן אין
יגיה — שחור כח, דאורייתא און חצי שיעור — כלל, ורבנן און לה בה שיעורא בששים.
דאורייתא רמזא שיעורא דלח מארביים וששים, ורבנן און חצי סאה, חצי סאה, חצי סאה, חצי סאה
אחור שאמרת לך במקום אחד כזה, ומנין און תרס ועלה בידו אחד מששים שאין צריך
תיבה בה שיעורא, ולקח, אל תני לה דבריהם אמר ליה שיעור, אשכחה — רבי יוחנן
איסי: כדכתיב אין קמחי, "חללים מאתיה", אמר ליה שחור אחד חצי סאה, אמר
"אריב" — שארין ברורא דהיה, דאכתיין בהמפליתי ביה (כ.ר.) אמא אריבא, אמר
שוב ממני. שהיה יושב לפני רבי, ואני הייתי יושב שבעה עשר שורות מאחורי, ויקוקין —
אין לה ותידיבין בראשיתו? ואני הייתי בששים סלעים. מה בין לך — ואין לך — ואין לך
אלא איך דאמר רבי שיעורא, רבן אמור רבן לטון שיעור מעט, ונתנא און
נחנה, בששים — חלק ששים יתן לבן, לישא אחרינא: סלעים חייבין בראשית
ומה בששים, אדיבי יוחנן — דאמר עלה: כמה? כל שחק? שש, ומש לבן ואחד לו,
דאמר רבי (כולו) מנה ופריס חייבות בראשית חצי, ואי ראשית חצי בששים, לא מנו ליה
שיעור מה גדול בר דקלקמן, דהוה מנה ופריס ששים, ומתן ויתן לבן.

חולין. פרק אחד עשר – ראשית הגז דף קלח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזלץ" קצא רש"י תוספות

וּפְרִיטִין וְתֵנִי תָנָא מִנָּה בִּן אֲרֵכְיֵים — וְהָא 'מִנָּה וּפֶרֶס' דְּרַב, הוּא 'מִנָּה וּפֶרֶס' דְּקָאֻמֶּר רַבִּי דֹּסָא, בְּכָל אוֹת מִנָּה וּפֶרֶס. וּפְלִיגִי רַבֵּן עֲלֵיהּ, דְּאֲמַרֵּי, כֵּל שֶׁחָק וּפִירֵשׁ רַב לְמַלְתִּיהוּ: דְּרַבֵּל שֶׁחָק — הֵייוּ בֵּין כּוֹלֵן מִנָּה וּפֶרֶס. הִסֵּת חֲדָשָׁה — שֶׁל עוֹר, שֶׁלֹּא גִמַּר תְּפִירָתוֹ וְשִׁירָה בֵּין סֵדֶק. אָף עַל פִּי שֶׁמִּקְבֶּלֶת רְמוּנִים — שֶׁאֵין סֵדֶק בְּמוֹצֵיא רְמוֹן. הַחֲדָשָׁה — שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מֵאֻבָּתָהּ. תִּפְחָה — וְנִגְמְרָה מֵאֻבָּתָהּ וְחַל עֲלֵיהּ שֶׁם כְּלִי, וְאִחֵר כִּךְ נִקְרָעֶת בְּמוֹצֵיא רְמוֹן — שְׁתוּרָה, אֲבָל מִקְבֶּלֶת רְמוּנִים — מֵאֻדָּה, אֵל פֶּקַע שֶׁם כְּלִי מִינָּה, עַד שֶׁתִּינָקֵב בְּמוֹצֵיא רְמוֹן, כְּשִׁיעוֹר כָּל כְּלִי בְּעֵלֵי בָתִּים שִׁיעוֹרֵינָם כְּרִמוּנִים. בְּקַעֲיוֹת שֶׁל שְׁתֵּי — שִׁיעוֹר קִרְעֶת כְּלִי לִשְׁתֵּי — כְּמוֹמָא דְּפִלְעוּל שֶׁשְׁתֵּי.

הכי גרסין זיציא לזמן דאמיר לא ודו אנגעבט
 בו — כדמוכח בפרק קמא דיומא (יבא.)
 אלמא

רבי אליעזר בן עקיבא אומר: כפסיעות של שתי, אחת מארבע בנות בן ארבעים סלעים. ו"כמה נתון לו" כ'ל, תנא: לא שילבנו ויתנונו לו, אלא שילבנו בהן ויעמוד על המש סלעים. כדי לעשות בדרך קצון, מנתי מילי? אמר רבי הושע בן לוי: אמר קרא "לעמוד לשרת" - דבר שהוא ראוי לשירות, מאי ניהו - אבנט. - אימא מעיל - תפשת מרובה - לא תפשה, תפשת מועט - תפשת. - ואימא כיפה של צמר! דתנא: כיפה של צמר היתה ממונת בראש בהן גדול, ועליה ציץ נתון, לקיים מה שנאמר "ושמת אותו על פתיל תכלת!" - אמר קרא: "הוא ובניו" - דבר השנה לאהרן ולבניו. - אבנט נמי לא שווי הניחא למאן דאמר אבנטו של בהן גדול לא יהו אבנטו של בהן הדיוט - שפיר, אלא למאן דאמר יהו אבנטו של בהן הדיוט מאי אימא למימר? - שם אבנט בעולם. "לא הספיק ליתנו" וכו'.

איתמר, זו ומכר ראשונה. רב חסדא אמר: חייב, רבי נתן בר הושעיא אמר: פטור. רב - חסדא אמר חייב - דהא גזו רבי נתן בר הושעיא אמר פטור - בעידנת דקא מלא שיעורא, בעינן "צאנד" - וליבא! תנן: הלוקח זו צאנו של גזו - פטור מראשית הגז, הא צאנו למזו - חייב, אמאי? כל חד וחד בתר גיזה נפקא לה מרשותיה! תרגמו רב חסדא אליבא דרבי נתן בר הושעיא: בגזן שהקנו לו כל שלשים יום. "הלוקח זו צאנו של כדור" כו'. מאן תמא דהדיקא דאיבא שיעורא גזי מוכר - בתר מוכר אוליגו? אמר רב חסדא: רבי יהודה היא. דתנן: המוכר כלתו אילן בתוך שדרו - נתן פאה לכל אחד ואחד. ואמר רבי יהודה: אימתי - בזמן שלא שציר בעל השדרה, אבל שציר בעל השדרה - נתן פאה על הכל. אמר ליה רבא: והאמר מר הוא דאמר, והוא שהתחיל בעל השדרה לקצור! וכי תימא הכי נמי והוא שהתחיל לקצור, בשלקמו ההם "ובקצרכם את קציר ארצכם" כתיב - מעידנא דאתחיל לקצור מיתבי ככולה שדרה, אלא הכא - מעידנא דאתחיל למינו לא מיתבי ככוליה ערדיה! - אלא אמר רבא: האי תמא הוא, דתנן: אמר לו "מכור לי בני מציה של פרה זו", ויהי בקן מתקנה - נתנן לפנה, ואין מתנה לו מן תדמיו. לקח ממנו במשקל - נתנן לפנה ומתנה לו מן תדמיו, נתנן לפנה, ואין מתנה לו מן תדמיו.

אבנן ראו לשירות, וקרא שירותו ודכתיב: ואיבא ביפה של צמר — שהיא מועטת מאבנן, ואף היא בכלל שירות, כדכתיב (שמות כז) "על פתול כחל", והכלה עמיה הוא. ביפה — כובע קטן, פלטרין, ושבת אותו — בעיניו, אמר קרא — בני שירות הראשית היה, הוא ובניו — ורצין אינו בכוון הדיוט, הניחא לזמן דאמר אבננו של כהן גדול — ביום הכפורים שהוא בן, כדכתיב (ויקרא טז) "ואבננו של כהן הגדול" — ואבננו של כהן הדיוט — של כל השנה. הדין הוא שיהיה של כלאים, כדכתיב (שמות לז) "על האבנט של מותח הכלת' וגו', וכן כתיב אבנט כדלאים — בין בכוון גדול בין בכוון הדיוט כדלעיל השנה כתיב ששיר — משכחת שוין אחרן ובניו אבנטו של צמר, כגון של שאר מיתות השנה. אלא למאן דאמר — אבנטו של כהן גדול ביום הכפורים כשר הוא כדדיוט, כל השנה דכי כתיב "אבנט" לכלאים בני פרשת בגדי כהונה — בכוון גדול אותו דכתיב. בכוון בכוון הדיוט — כולו של כהן, אם כן לא משכחת צמר באבנט של דיוט, ואמאי משכחת ראשיתו כהן אבנט, דלא שוין בא אחרן ובניו, שהצמר אינו ראוי לשירות אחרים? שם אבנט — אבנט של כהן גדול צמר בשריות הדיוטות, חרי ראו לשירות כהן גדול. ואי משום דלא ובניו — הכי נקאמר: דברים הראויין לאבנט, שדרי אבנט נהנה בו ובבניו. אמר לו שחומותי כו' — אף לא אוקמנא עמך עובד כעך כשם דאף על גב ששיר לעצמן מן הטוב, יקנה מן הלוקח ממין הרעות אחד מששים חתן לו. נון וסבר ראשונה — ראשונה היה מוכר לאחר גותה מיד, קודם ששיר חמש גזין. חייב — בארשיתו, דהו רגאן. רחמנא, הוא אצאן — דבשעת גזיה כל אחת היתה שלו. בקינא דקא מלי שיעורא — פטום השק, שאל על גזיה הומימשת וזא מתיחבי בבעיה, ואמר שחמא. וזא רחמנא, דלא שוין. תגן הולא צאנו של ביה — אפילו עד שלא נגזח, וגזח — פטום הולא, דלא צאנו אותו. חא צאנו לנו — שוכר לו חן הגאון, וזא חק לו חנוף עד שגזו. חייב — דאך דאך קרינא ביה. כל הדא חובא ביה חייב נגזח, חקמי מירושלמי — וחקמי חייב — אלמא, חא שעת גזיה דכל דאא אוליין, כל שלשים יום — לאו דקא, אלא שיהו כל הגופים קניין לו עד תשלום כל הגזים. בטר מוכר אוליין — למיתב אבולה. קלח אילין — אילנות עצמן כלבים עץ פירותיהן, דכיב נקט לשון "קלח" — שאין שדה זו שדה אילן, אלא שדה לבן, וגדלו כל שנים או שלשה אילנות ומדבר, חתן — לוקח פאה מכל אילן ואילן, דכתיב (דברים כז) "לא תפאר אחריוך". חא שדה פטור את חבירו — והואיל אולי השדה שלו, והואיל אולי השדה שלה, חתן — ששיר מותר על כולן, אמינן כיון של ששיר בעל השדה — שום אילן פטור לעצמו, אבל ששיר — אחד לעצמו — רמא כולו חובא חובו עליה, ונתון פאה בקרקע בורעים לעניים, ופוטרי את כל האילנות. אלמא, היכא דאיכא שיוורא — כולה חובא רמא עליה, דאי לאו עליה רמא, היכי פטר בפאה דדיה אילנות של אחירי? והוא שחתחיל בעל הבית לקבץ — הורעים קבצים מבייתו האילנות, ומדיה שעתא מתייב בפאה. ופאה דדיה דהואית שעתא אחריא למפטרי כולה שדה, ומיזו כי ששיר מדי — אסתכל פאה פירות אילנות, ואין פאה דרעס פוטריהן, וכי ששיר, דבתיב ששיר בפרות אחרות, לא נפק מדיהם קמא, והנה ליה מדיהם. ובקצריבם — משום מתחלת עקירה. לא מתייב בכלויה עקירה — דלא כתיב "מבוסם", אלא "גו צאנבם" — לאחר שנקטו — לאו דקא רמא — טעמא מדמתקין. משום דאין אדם רשאי להפקיע ממנו מיד מצוה, ולמכור גזיו דכי שיהו גו של אחד רגאן של אחד לפטור, ולא קרינא ביה "גו צאנא", אלא כי קא מוכין, לא קמזבין מנותנת דבוקן, היכלך, כי ששיר מדי — איכא למימר: מדלא פריש מוכר ללוקח "חורן ממותנתו של כהן", דאי הכל מכל לו, וששיר אצלו את מתן דבוקן, ואמר לוקח למוכר: מתנה דבוקן כהן דאי

אלמא מתנת דוח לא מזבגי אנשי – פירוש "לא מזבגי" כמו לא זבגי. דבי חיכי
דכשלק מנטי במשקל, מנכה לו, משום דכשאמר ליה "מכור לי ליטרא בשר"
לא רצה לקנות מתנתו – הכי נמי מתניתין שירי אצל מוכר, דחי כלוקח הימנו במשקל
וזל אבן מתנה דכתיב, אבל בשלא שירי כלום – לא שייך למור לא זבגי, שדרי עדי הכל.
ומדור דא דקאמר "דאמר ליה מוכר מתנה דכתיב"
לא זבגי לך – לא אתי שפיר.

הדרן עלך ראשית הגז

שילוח הקן, לבד מראשית הגז – והוא הדין
לבד ממתנתו, ודורא מנייהו גזק.

כל היכא דתני בחולין ובמוקדשין לוקח. –
– תימה: כיון דאין חילוק בין חולין
ומוקדשים אלא בגיד תנשה ובאיתו ואת בני,
אם כן הכי נמי דהוא מצי למימר איפכא "שלא
לצורך, לבד מאיתו ואת בני" ויש לומר: דבין
לדורש הוא באיתו שחזא שלא לצורך, ד
כדפירש ואולי "ולא מי אוקמנא" בר, נראה
טפ' למור לבד מאיתו דבר שהיה צורך שחזא
לצורך הוא שלא לצורך. **מאי** שחזא
אוקמנא לא משום דקראי לך בר – דהא
דאשמעית דלדוח קדשים בעמי אמן או
בתייתין קדושין – הוה הוצ' לאשמעית
בעלמא בלא גיד תנשה. אלא אידי דתנא
לצורך, תנא נמי שלא לצורך. ומכל מקום
מוקמיתן לה בלדוח קדשים, כיון דרמזין
לפירש דאשמעית חודש קדש, **יציא** וזא שא
אתה מצוה לשלוח אלא להביאו ליד גובר –
פירש הקהנאס: דטעמא, משום דלא אמרה
תורה שלח תלקה. וקשה: דהיא, ולישנא נה
משמע הכי. ועוד: דמסיק ומוקדש לה בלא נגמר
דינא, ואם כן אין בו תקלה ויראה דפדשה
דקרא דריש, דמשמע דבמדין שיכול לשלוח
משותפי. אבל חקש – מצוה להביאו ליד גובר,
ופירש בקהנאס: מלקח לך לא מצי לאתויי –
דאיה גיצי תוריא לא מועילם ולא תנחית. ואף
על גב דבבבב ברית בדין מועילם – מתניתין
אידי בקדשי מוכח לכולי עלמא, ולא פליגי
בסנחור אלא בקדשי בדין הכות. ולהכי לא מצי
ממעט מיתק לך. ומדור לשון "להביאו ליד
גובר" אין מיושב בן כן. דגובר לאו שייך אלא
בקדשי בדין הכות.

בין

אלמא – מתנות דכתיב לא מזבגי אנשי, הכא נמי –
מתנות דכתיב לא מזבגי אנשי. הלכך: שיר המוכר –
מוכר חייב, דאמר ליה לוקח: מתנה דכתיב נקדח.
לא שיר – לוקח חייב, דאמר ליה מוכר: מתנה דכתיב
לא זבגי לך.

הדרן עלך ראשית הגז

שילוח תקן נוהג בארץ ובחוצה לארץ, בפני
הבית ושלא בפני הבית, בחולין אבל לא
במוקדשין. חומר בכסויה תרם משילוח תקן, שפסוי
תרם נוהג בבית ובעוף, במזומין ובשואין מזומין,
ישלוח תקן אינו נוהג אלא בעוף ואינו נוהג
אלא בשואין מזומין. איזהו שואין מזומין? בגין אוזוין
והתרנגולים שקננו בפרדם, אבל אם קננו בבית, וכן
יוני תרסיסאות – פטור משילוח. עוף טמא – פטור
מלשלה. עוף טמא רובין על ביצי עוף טהור, וטהור
רובין על ביצי עוף טמא – פטור מלשלה. קורא
זכר רבי אליעזר מחייב, והכמיס פוסקין. **גמרא** רבי
אבהו רבי מיישא, חד אמר: כל היכא דתנן "בארץ"
ובחוצה לארץ" – שלא לצורך, לבד מראשית הגז.
לאפוקי מדריב אלעאי דאמר: ראשית הגז אינו נוהג
אלא בארץ. וחד אמר: כל היכא דתנן "בפני הבית"
ושלא בפני הבית" – שלא לצורך, לבד מאיתו ואת
בני. סלקא דעתך אמינא, הואיל ובענינא דקדשים
כתביב, ביומן דאיכא קדשים – נהוהו, ביומן דליכא
קדשים – לא נהוהו, קא משמע לן. ותרתייהו אמרי:
כל היכא דתנן "בחולין ובמוקדשים" – לצורך, לבד
מגיד תנשה. – פשיטא! משום דאקדש פקע ליה
איסור גיד תנשה מיניה? – ולאו אוקמנא בלדוח

ליף מתנת מראשית הגז. ודא נטק ראשית הגז – משום דעלמא אמר רבי אלעאי בהדיא. דיאמר לעיל, רבי אלעאי אומר: ראשית הגז אינה נוהגת אלא בארץ, וכל
היכא דתני בחולין ובמוקדשין – דהיינו, גיד תנשה ואיתו ואת בני. לצורך – דאיתו ואת בני לאו דאשמעיתין ליה. הוה אמינא דאיתו נוהג אלא במוקדשין, ודא
בקדשים חייב, ויחלף אשמעיתין דגזוהו הוא בחולין. דיאמר הוה: "דשיר חפסיק הענין. וכל שכן דתן נתן. אלא "כל במוקדשין" – לצורך הוא. דאשמעיתין חילוק, בר
מגיד תנשה – דשלא לצורך תניהו דגזוהו הוא, דפשיטא דמן דשיר אקדשיה לא לפקע איסור גיד תנשה מיניה. ולאו מי אוקמנא ליה – בפרק "גיד תנשה" (חולין
טז, סא). בלדוח ראשית הגז מוקדשין, וכיון דאיסור מוקדשין קדים, דמפרש הוה שיערית הוה קדמת לגיזין, איצטריך דאשמעיתין
דאיתו איסור גיד חילי עליהו. ומשום **מאי טעמא** דחקת – משום דהיה קשיא לך למאי דלכתבא תניניהו, והשטא אידי בארץ רובין רבי מיישא לחך
למיהר לא תחולק לאוקמה בכי. ומיעקרא כי מקשת הוהם פשיטא – לא קושיא דהא. דאיתו איכא כובא מדינת שאלא אוקמנא רבי חזקיהו תנייהו כל דאי ודא בחרא
לצורך. תנא נמי כון באידך שלא לצורך. והוא הדין למוקדשין – אידי דתניהו בכולהו לצורך, תניהו נמי כון שלא לצורך. וכן "בפני הבית" – משום אותו ואת בני
תניהו בכולהו, וכן "חוצה לארץ" – משום ראשית הגז. שהיה את הנפש – ואחר כך מרד, ונמצא כן. פטור מלשלה – הואיל ובר קטלא הוא. והכי דרשתי ליה: דקא
בעי לשלח למקום הצלח והפקר, והאי לאו בר הכי הוא. והכי דריש קרא: שלח תשלח – את הראי שלח, ואת שאן ראוי לשלח – לא תשלחו.

הדרן עלך ראשית הגז

משנה שילוח הקן. אבל לא במוקדשין –
בגמרא מפרש היכי דמי מוקדשין.
ואינו נוהג אלא בשואין מזומין – ודכתיב
(דברים כב) "כי יקראי" שקננו בפרידם –
שמרדו ויצאו מן הבית ואין חירות לבית,
ועושר מדבריות. ופרשם לאו מזומין הוא,
שיכולים הם לברוח. אבל אם בבית קנו –
פטור. קנו בחוך דתנא, בלא שמרד, וכן
יוני תרסיסאות – שדרכם לגידל עם בני
אדם – פטור. עוף טמא פטור – כדמפרש
בגמרא: "צפור" – טהורא דלא טמאה. עוף
טמא רובין על ביצי עוף טהור – אף על
גב דימנא דאפרוח בר שילוח הוא. פטור –
דקין צפור – בעינן – שיהא האם המנקת
צפור טהורה. ועוף טהור הרובין על ביצי
עוף טמא נמי, אף על גב דקין צפור הוא –
פטור, כדמפרש בגמרא: "זאת הבנים תקח
לך" – ולא לבלבך. ובגמרא פריך: מכלל
דעוף טהור הרובין על ביצי עוף טהור, פטור
טהור – חייבין קורא – עוף טמא הוא,
דחובו לרובין על ביצי אחרים. וזכר פטור
מלשלה – כדיליף טעמא בגמרא. **גמרא**
רבי אבהו ורבי מיישא – מפרשי דף
מתניתין "דססי ודסי" דאיתו ואת בני רבי
הנשה" וירוחו ודחילי"ם "ראשית הגז"
ושלוח הקן, דתני בכולהו – בארץ ובחוצה
לארץ, בפני הבית ושלא בפני הבית, בחולין
ובמוקדשין. ופר פירש דאמר ודאמר פירש דאמר,
ולא פליגי. ותרתייהו קא מפרשי לאידך,
וצריכין אנו למוד דבר בשל אומר. כל
היכא דתנן בארץ ובחוצה לארץ – בדרך
פרקין. שלא לצורך – הוא. דלאו חובת
קרקע ניתנו אלא חובת גזוהו. ודאמר בגמרא
מושבות. כדיליף בפרק קמא דקדושין (לא, ב).
לבד מראשית הגז לאפוקי מדריב אלעאי
דמקש לה לתרומה. והוא הדין נמי
במתנות נשתי לצורך, דהא רבי אלעאי

חוליו. פרק שנים עשר – שילוח הקן דף קלט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזלץ" קצבה

רש"י

1 **כר קטלא הוא** – ומדיכן נגמלו? ובערת הרע – מצוה על כל הפוגע בחיביי מיתה
2 להביאן לבית דין, כדי לבער רשעים מישראל. **בי מייחבי** – אפילו כשהוא חולץ?
3 **אלא דהוא קן בעלמא** – במקום שאין קניו לה, והביצים אינן שלו, דהא כל מקום
4 שהביצים שלו, אפילו על ידי זכית חצר המשמרת לאדם שלא מדרתו – חשיב
5 ליה מומן, ב"השואל את הפרה" (בבא

מציעא קבא).

7 **אלא דאנכחיתו לאפרווחו** –
8 והנה בהו, ואקשיננה, ומאחר דאפרווחו
9 קדושים – נפטור מלשלח את האם, וחדר
10 אדריהו – חזרה האם עליו, פטור
11 מלשלח – דהא כיון דזכה בהו – "מומנך"
12 קרינא בהו, איחיבי ליה בשילוח –
13 כשנאמן, ומשום דאקדשה ביה הכי – לא
14 פקע ליה שום מצוה מנייהו, דחגיגה וכו'
15 ומקדשים אין כושר הדם נוהג בהו, כדאמרין
16 בפירק "כספי הדם" (תולין פג.) משום שחיטה
17 שאינה נאמרת כהנאה. שחפה
18 ואחר כך הקדישה חייב לכפות – דחייבו
19 דחיל עליה לא פקע. **רב אמר** – להרצוי
20 למתניתין, במקדשי פירות שוכבו – גולתו
21 שוכבו למבח לעולת ריבה, ואורן כך
22 כשגדלו אותן פירות מדרו, ויצאו וקנו
23 במקום אחר. דמקדשי כי אקשיננה, וידיה
24 הוה, וזה הקדש יצא והשאת דמנאן –
25 לאו מומן הוא. וזו הוה תולין – הוה מייחיבי.
26 והאי נגטק "פירות", ולא אמר "מקדש"
27 שוכבו עצמו" – משום דיונים אינן ראויין
28 אלא כשון קטנים, ורב לא אמר למלכות
29 אלא בקדש מבת. דקא מוקים ליה **אפילו**
30 בקדש ברב כבית – ואשמעינן רובא
31 דאף על גב דקדושת דמים בעלמא הוה –
32 פטור מלשלח, דכאמרון טעמא: שאתה
33 מצוה להביאו ליד גובר, לא פקעה
34 קדושתיהו – במדידתן לא יצאו מכה
35 הקדש. פקעה קדושתיהו – כחייבי
36 בשילוח. **לח' הארץ** – אינן אבודין, שבכל
37 מקום שהם – של הקדש הוה, **הא קמי**
38 דשמעיה מרבי יוחנן רבו – הוה קים ליה
39 כיון דמדידת פקעה לה קדושתה, ובתר
40 דשמעיה מרבי יוחנן דהרין ליה **לח' הארץ**
41 ומלואה" – קבלה ממנו, ומשום דכח פטור
42 במקדש אלא אבד, **הא דאמר חרי עלי** –
43 "לחביאור, וכשהפרישה אחר כך נגבבו
44 ואבדו – אף על גב דבי גזא דרדמנא הוא,
45 לא קים נדרו. **הא חאמר חרי עלי עולה** –
46 ואחר כך הפריש בהמה, ואמר "חרי עלי"
47 לנדר. אם מתה – חייב באחריותה, והאל
48 ומעיקרה ארכבה אכספיה. דרמיהו "קריבה"
49 **לח' דבי אמר** – **"עלי"** – הכי קאמר: על
50 לחביאו לעורה, אבל בדיק הבית – גמור
51 בהפרשתו, ואי משום ולא הביאו ליד גובר
52 הכל גוברין, כך – דילה הארץ, וביה וכו'
53 קרבן – "כלבדק הבית", שאף הן קדושים
54 "קרבן" כענין שנאמר (במדבר לא) "ונקרב
55 את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זבחי",
56 וקדושת דמים הם. שור זה עלי עולה – אף
57 על גב דאמר **"חרי"** – כיון דקאמר **"עלי"**,
58 **"עלי"** להביאו קאמר, וכן בדיק לבדק הבית
59 למעורר, להביאו דמיו ליד גובר. **אבל חאמר**
60 האומר "עריכ עלי", והפרשי עריכו, **לח' חאמר**
61 **"עלי"** – אמנא רמי האי נדר לשלומי? **אם ארר**
62 **"עלי"** – אמנא רמי האי נדר לשלומי? **אם ארר**
63 **"עלי"** – אמנא רמי האי נדר לשלומי? **אם ארר**

1 **כר קטלא הוא!** **אלא דלא גמר דיניה ובעי לאתניה**
2 **לבי דינא, וקיימי ביה** **"ובערת הרע מקרבך"**. **הני**
3 **מקדשין היכי דימי?** **אילמא דהנה ליה קן בתוך ביתו**
4 **ואקדשה** – **כי מייחבי?** **"פי יקרא קן צפור"** – **פרט**
5 **למומן?** **אלא דהוא קן בעלמא ואקדשה** – **ומי קדוש?**
6 **"איש פי יקדש את ביתו קדש"** **אמר רחמנא, מה ביתו**
7 **ברשותו, אף כל** – **ברשותו!** **אלא דאנכחיתו**
8 **לאפרווחו** **ואקדשנהו, והדר דרדיתו** – **האי אפילו**
9 **בחולין גמי לא מתייבי, דתנא:** **ונל את הבנים והחזירן**
10 **לקן, ואחר כך חזרה האם עליהן** – **פטור מלשלח!** –
11 **מקדשין ארתיב ליה בשילוח מקמי דאקדשה**. **דמניא, רבי יוחנן**
12 **ון יוסף אומר:** **הקדש תזה**
13 **ואחר כך שחקמה** – **פטור מלכפות, שחקמה ואחר כך הקדישה** – **חייב לכפות, ששכר נתתיב**
14 **בכספי קודם שיבא ליד הקדש!** – **רב אמר:** **במקדש פירות שוכבו וקדרו, ושמואל אמר:**
15 **במקדש תרגולתו לבדק הבית**. **בשלקא שמואל לא אמר כרב** – **דקא מוקים לה בקדש בדיק**
16 **הבית, אלא רב מאי טעמא לא אמר בשמואל?** **אמר לך רב:** **דקא קפטיי משילוח בגזן פירות**
17 **שוכבו דקדש מוכח נינהו, דיכין דקדש קדושת הבית לא פקעה קדושתיהו מנייהו, אכל**
18 **במקדש תרגולתו לבדק הבית, דלאו קדש מוכח, דקדושת דמים בעלמא הוא, כיון דמדידת**
19 **פקעה קדושתיהו, ותייבת בשילוח**. **ושמואל אמר:** **כל חייבא דאיתיה, כבי גזא דרחמנא איתא,**
20 **דכתיב "לח' הארץ ומלואה"**. **וכן אמר רבי יוחנן:** **במקדש תרגולתו לבדק הבית ומדרה, אמר**
21 **ליה רבי שמעון בן לקיש:** **וכיון שפירדה פקעה ליה קדושתה! אמר ליה:** **כבי גזא דרחמנא**
22 **איתא, דכתיב "לח' הארץ ומלואה"**. **ומי דרבי יוחנן אדרבי יוחנן, רבי שמעון בן לקיש**
23 **אדרבי שמעון בן לקיש, דאיתמר:** **"מנה זה לבדק הבית"** **ונגבבו או נאבדו** – **רבי יוחנן אמר:**
24 **חייב באחריותו עד שיבואו ליד גובר, ויחש לקדש אמר:** **כל חייבא דאיתיה – כבי גזא דרחמנא**
25 **איתיה, דכתיב "לח' הארץ ומלואה"**. **קשיא דרבי לקיש אדרבי לקיש, קשיא דרבי יוחנן אדרבי**
26 **יוחנן!** – **דרבי לקיש אדרבי לקיש לא קשיא, הא מקמי דשמעיה מרבי יוחנן רביה, הא לבתר**
27 **דשמעיה מרבי יוחנן רביה, אלא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן קשיא!** – **דרבי יוחנן אדרבי יוחנן גמי**
28 **לא קשיא, הא – דאמר "עלי", הא – דאמר "חרי זו"** – **מבדל דרבי שמעון בן לקיש אף על**
29 **גב דאמר "עלי" לא מתייב, ותנאי:** **איתיה נדר ואיזו היא נדרה, נדר – האומר "חרי עלי"**
30 **עולה, נדרה – האומר "חרי זו עולה"**. **ומה בין נדר לנדרה? נדר – מיתה או נגבבה או שאבדה,**
31 **חייב באחריותה, נדרה – מיתה או נגבבה או שאבדה, אינו חייב באחריותה!** – **אמר לך ריש**
32 **לקיש:** **הני מילי קדש מוכח, דמחוסר הקדושה, אכל קדש בדיק הבית, דלאו מחוסר הקדושה,**
33 **אף על גב דאמר "עלי"** – **לא מתייב, ותנא:** **האומר "שור זה עולה"** – **"בית זה קרבן"**. **מה**
34 **השור, לבית הבית – אינו חייב באחריותו, "שור זה עלי עולה", "בית זה עלי קרבן"**. **מה השור**
35 **ונפל נפול – חייב לשלם!** – **הני מילי חייבא דמת השור ונפל תנא חייב לשלם – דליתנהו,**
36 **אכל חייבא דאיתנהו, כל חייבא דאיתיה – כבי גזא דרחמנא איתיה, דכתיב "לח' הארץ**
37 **ומלואה"**. **אמר רב המנונא:** **הכל מודים בעריכין, אף על גב דאמר "עלי" – לא מתייב, מאי**
38 **טעמא – דלא מיתמר ליה בלא "עלי"**. **חייב לימא? לימא "עריכי" – אמנא? לימא "עריך פלוני"**
39 **אמנא? מתקוף לה רבא:** **לימא "חריני בעריכי", "חריני בעריך פלוני!" ועוד, תנינא, רבי נתן**
40 **אומר:** **"ונתן את העריק ביום ההוא קדש לח" – מה תלמוד לומר? לפי שמצינו בתקופות**
41 **ומעשרות – שמתחילין על מעות, שבוחרין נגבבו או שאבדו – אינן חייבין באחריותה,**
42 **יכול**

שכסו

1 **כיון** דמרדו פקעה קדושתיהו – שמעין מהבא דאוימו ותרנגולם של חולין שמרדו
2 בבעליהם וחלבו לתן, וזה פוק, והמחוק בהן – וזה, דהא חבא היינו טעמא:
3 כיון דמרדו הוה הפקר, וחיביב בשלות.
4 **דוקא** מת ונפל דליתנהו – לאו דוקא נקט "מת", דהא שור אפילו נגבב או נאבד גמי
5 חייב באחריותו, שדורא שדורא המומת, ולרבי
6 יוחנן "נפל" גמי נמי דלא קאמר.
7 **לפי** שמצינו בהקדשות ומעשר שני כו' –
8 תימנה באיזה הקדש מיידי? אי דאמר
9 "חרי זה" – מאי אירא נגטק לאתור שנתחלל,
10 אפילו הקדש עצמו נגבב או נאבד אין חייב
11 באחריותו אלא על כרחי דאמר "עלי" – אף
12 על גב דבהקדש נפשה חייב באחריותו, כיון
13 שנתחלל – אינו חייב באחריותו המעט, ואם
14 כן, מה קאמר "יכול אף זה כן" היאך דומה שך
15 להקדש שנתחלל?
16 שכסו

1 **כיון** דמרדו פקעה קדושתיהו – שמעין מהבא דאוימו ותרנגולם של חולין שמרדו
2 בבעליהם וחלבו לתן, וזה פוק, והמחוק בהן – וזה, דהא חבא היינו טעמא:
3 כיון דמרדו הוה הפקר, וחיביב בשלות.
4 **דוקא** מת ונפל דליתנהו – לאו דוקא נקט "מת", דהא שור אפילו נגבב או נאבד גמי
5 חייב באחריותו, שדורא שדורא המומת, ולרבי
6 יוחנן "נפל" גמי נמי דלא קאמר.
7 **לפי** שמצינו בהקדשות ומעשר שני כו' –
8 תימנה באיזה הקדש מיידי? אי דאמר
9 "חרי זה" – מאי אירא נגטק לאתור שנתחלל,
10 אפילו הקדש עצמו נגבב או נאבד אין חייב
11 באחריותו אלא על כרחי דאמר "עלי" – אף
12 על גב דבהקדש נפשה חייב באחריותו, כיון
13 שנתחלל – אינו חייב באחריותו המעט, ואם
14 כן, מה קאמר "יכול אף זה כן" היאך דומה שך
15 להקדש שנתחלל?
16 שכסו

שייך קלחמן. **שכסוי** – חרם נהג בו – תמידה אמאי לא תני "שכסוי חרם נהג
בזכרים תבקות, ושילוח הקן אינו נהג אלא בבזקות?
בדרך כדבר יהודה כו' – ואם תאמר: אמאי איצטריך ריבא לקו שבשים?
דאי משום דכתיב "על הארץ" – אם כן לא לכבות "בדרך" ולשתוק מעל הארץ? ומיהו
על הארץ? איצטריך למעט נסתר בשמים.

אבל קשה: דאם כן, מאי פריך דכתיב "מצאן" כו'
בשמים, הכי נמי תמיהינן, ומאי קושיא. והא
כתיב "על הארץ" תורתא דפרך דקו בשמים
נפרים מברבין ומי"על הארץ" נמטש שבמים,
במה ראינן.

תא שמע תבנית כל צפור כנף וגו' – ואם
תאמר: והא כתיב (תהלים יא) "אך
תאמר לעשע נודי דרכים צפור?" יא לומר
דפשיטא דרוד ליעף טהור היה מרמה עצמו. וכן
(שם קבר) "בצפור נמלטה מפת יקושים",
(שעתה לא) "בצפורים שפוח". ואם תאמר: והא
כתיב (תהלים פד) "גם צפור מצאה בית",
דאידין נמי בטמא! דאטו טהור מצא, טמא לא
מצא? ומיהו אפשר דמייך בטוהר, כדמוכח
סיפא קרא. דכתיב (זכור קו דל, וצפור ררד
היא טהורה, כדמוכח ב"אלו טריפות" (חולין
סבא). והא דכתיב (תהלים קד) "אשר שם
צפורים חסו" ויהי' – אפשר בדבול
הסידה הם כל הטמאים, רצפצרי' היינו טהורין,
טרפות

יבול אף זה כן – תלמוד לומר **"וְנָתַן אֶת הָעֶרְכָּךְ
וְגו', חולין עד שיבאנו ליד גִּזְרֵי אֵלָא, אי איתמר הכי
איתמר, אִמָּר רב הַמְנַנָּא: הַבֵּל מוֹדֵם עֶרְכְּךָ, דִּאֵף
עַל גַּב דְּלֹא אִמָּר "עֵלִי" – מִיִּחְיָיב, דְּכִתְּבִיב "וְנָתַן אֶת
הָעֶרְכָּךְ" – חולין הֵן בִּדְרָךְ עד שיבאנו ליד גִּזְרֵי. חומר
בכספין. וכו'. תנו רבנן: "כי יִקְרָא קו צפור לִפְנֵיךְ"
– מה תלמוד לומר? לִפִּי שְׁמָאֵמֶר "שִׁלַּח תִּשְׁלַח אֶת
הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּשְׁחָךְ לָךְ", וְכֹל יִחוּז בְּחַיִּים בְּאֵבוֹת
כִּדִּי שְׁמָאֵמֶר קו? – תלמוד לומר "כִּי יִקְרָא" – בְּמִאֲמָנֶיךָ
לִפְנֵיךְ. "כן" – מִכָּל מָקוֹם. "צפור" – מַהוּרָה וְלֹא
מִטְמָא. "לִפְנֵיךְ" – בְּרִשְׁתּוֹ הַיְחִיד. "בִּדְרָךְ" – בְּרִשְׁתּוֹ
הַרְבִּים. בְּאֵילוֹת מִצֵּן – תלמוד לומר "כָּבֵל עֵץ".
בְּבוֹרוֹת שִׁיחַ וּמְעוֹרוֹת מִצֵּן – תלמוד לומר "אוֹ עַל
הָאֵרֶץ". וְכִי מֵאֲחֵר שְׁסוּפְנוּ לְרִבּוֹת כָּל דְּבָר, לִפְנֵיךְ
בִּדְרָךְ לָמָּה לִי? לומר לָךְ: מַה דְּרָךְ – שְׁמָאֵן קוֹ בִּדְרָךְ,
אֵף כָּל – שְׁמָאֵן קוֹ בִּדְרָךְ. מִכָּאֵן אִמָּר: יוֹנִי שׁוֹכֵךְ יוֹנִי**

שִׁקְנֵנּוּ בְּמַפְרִיחַ וּבִבְרִית, וְאֲנִיחִין וְתַרְגִּילוּן שִׁקְנֵנּוּ בְּפִדְרִים – חַיִּיב בְּשִׁילּוֹת. אֲכָל קִנְנֵי
תַּחֲדָּה הַבִּית, וְכֵן יוֹנִי תַרְדֵּסִיאוֹת – פְּטוֹר מִשִּׁילּוֹת. אִמָּר מִר: מַה דְּרָךְ – שְׁמָאֵן קוֹ בִּדְרָךְ, אֵף
כָּל – שְׁמָאֵן קוֹ בִּדְרָךְ. הֵא לָמָּה לִי? מ"י? יִקְרָא נִפְקָא – כִּי יִקְרָא פֶּרֶט לְמוֹזוֹן! וְעוֹד, "לִפְנֵיךְ"
לָמָּה לִי? אִמָּר: "לִפְנֵיךְ" – לֵאמֹנִי שְׁחִיז לִפְנֵיךְ וּמָרָה. בְּדָרְבִּי הוֹדָה אִמָּר רַב, דִּמָּר
רַב הוֹדָה אִמָּר רַב: מִצָּאֵן כֵּן בִּים – חַיִּיב בְּשִׁילּוֹת, שְׁמָאֵמֶר "כִּהֵּן אִמָּר ה' הַנּוֹתֵן בִּים דְּרָךְ". וְגו'.
אֵלָּא מַעֲתָה מִצָּאֵן כֵּן בְּשָׁמִים, דְּכִתְּבִיב "דְּרָךְ גִּשְׁר בְּשָׁמִים", הַכִּי נָמִי דְּמִיִּחְיָיב בְּשִׁילּוֹת הֵקָן!
דְּרָךְ גִּשְׁר? אִיכָר, "דְּרָךְ" חֲסָמָא לֹא אִיכָר. אִמָּר לִיה פְּפוּנָא לְרַב מִתְּנָה: מִצָּאֵן קוֹ בְּרִאשׁוֹ
שֶׁל אָדָם מַהוּ? אִמָּר: "וְאִדְמָה עַל ראשׁוֹ". מִשֶּׁה מִן הַתּוֹרָה מִצֵּן? "בְּשֶׁגֶם הוּא בְּשֶׁר". הֵקָן מִן
הַתּוֹרָה מִצֵּן? "הֵמָּן הֵעִץ". אִסְתֵּר מִן הַתּוֹרָה מִצֵּן? "וְאֵנִכִּי חֲסָתֵר אֲסִתֹּר". מְרַדְּכִי מִן הַתּוֹרָה
מִצֵּן? דְּכִתְּבִיב "מֶרֶד דָּוִד" וּמִתְרַמְּמִין: מִיָּדָא דִּכָּבָא. "וְאִיחֹדִי שְׁאִינוּ מוֹזִין" וְכו', רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי
שְׁמֵעוֹן. חֵן תֵּן הִרְדֵּסִיאוֹת, וְחֵן תֵּן הִרְדֵּסִיאוֹת. מֵאֵן דְּתֵן הִרְדֵּסִיאוֹת – עַל שֶׁם הוֹרְדִים, וּמֵאֵן
דְּתֵן הִרְדֵּסִיאוֹת – עַל שֶׁם מוֹקֵמִן. אִמָּר רַב כְּהֵנָּא: לִדְרִי חֲזִין, וּקְרִינִן שִׁיתֶסֶר דְּרִי בְּפִתִּי מִלֵּא,
וְהוֹן קָרָא "קִרִּי קִרִּי". הוֹן חֵד מִיִּיחֹד דְּלֹא הוֹן קָרָא "קִרִּי קִרִּי", אִמָּרָה לִיה הַבְּרִיתָה: סוּמָא,
אִמָּרִי "קִרִּי קִרִּי"! אִמָּרָה: סוּמָא, אִמָּרִי "קִרִּי בִיר"! אִתִּיחֵה וּשְׁחִמּוּתָה. אִמָּר רַב אֲשִׁי, אִמָּר
לִי [רַבִּי] הַנֵּנָא: מִלִּין. מִלִּין סִלְקָא דְּעִתְקָה? אֵלָּא אִמָּר: בְּמִלִּין. עוֹף מְטָא מִלְּשָׁלָה.
מִנְתֵּי מִלִּין? אִמָּר רַבִּי יִצְחָק: דִּמָּר קָרָא "כִּי יִקְרָא קו צפור", מִטָּא לֹא אֲשִׁשְׁתִּין דִּמָּרִי? "צפור".
מַהוּ בִּין מְטָא. "צפור" – מַהוּ אֲשִׁשְׁתִּין דִּמָּרִי? "צפור", מִטָּא לֹא אֲשִׁשְׁתִּין דִּמָּרִי? "צפור".
תָּא שְׁמַע: "תִּכְתְּבִיב כִּי צִפּוֹר מִלֵּא, מֵאֵן לֹא: "צפור" – בִּין מַהוּ בִּין מְטָא, "כִּנְפָה" – תִּכְתְּבִיב!
לֹא "צפור" – מַהוּ, "כִּנְפָה" – מְטָא וְתִכְתְּבִיב. תָּא שְׁמַע: "תִּתְחַד וְכָל בְּהֵמָה רִמְשׁ וְצִפּוֹר כִּנְפָה".
מֵאֵן לֹא: "צפור" – בִּין מַהוּ בִּין מְטָא וְ"כִנְפָה" – תִּכְתְּבִיב? – לֹא, "צפור" – מַהוּ, "כִּנְפָה"
– מְטָא וְתִכְתְּבִיב. תָּא שְׁמַע: "כָּל צִפּוֹר כָּל כִּנְפָה", מֵאֵן לֹא דְּמִתְקַשְׁשִׁין? – לֹא, דְּמִתְקַשְׁשִׁין. תָּא
שְׁמַע "וְאִתָּה כֵּן אֲדָם... אִמָּר לְצִפּוֹר כָּל כִּנְפָה", מֵאֵן לֹא דְּמִתְקַשְׁשִׁין? – לֹא, דְּמִתְקַשְׁשִׁין. תָּא שְׁמַע:
וּבִנְעוּפִין

יבול אף – ערכין משופרשין ופטור? תלמוד לומר ונתן את הערכך קדש – אין
ערכין קדושים עד שעת תנינה. וקרא הכי מדרש: "חשוב לו הבזק למקדש את שדה
מקנה את מכסת הערכך", ושביקת. והאי "את הערכך" קאי אערכין, דאילו בפרין
הקדש כתיב לעל מיניה "והיה לך", כלא שום תנינה. הכי רסין לך **שמי שצא שילח**
תשלח – שותי פנעמם, ופנעמם שמי שצא לחזור אל
המצוה והוא עד שותבא לידו. תלמוד לומר
כי יקרא במצור – והכונה מדבר,
לשקיעא. קו מכל מקום – אפילו באפסרח
אודו או בביצה אודו. כדכתיב במתנות. צפור
טהורה ולא טמאה – לקמן מפרש לה רבי
יצחק: "עוף" – משמע בין בטמא בין בטהור,
אבל "צפור" – אלא אשכחן בטמאים אלא
בטהורים. לפיכך – משמע בשמות ויחיד,
בגון פפרדס ובשדה שאינה משתמרת, ולא
קאי ליה חצור, דלא מוזמן הוא. בדרך –
גביה ליה חצור. שאין שם קו בדרך – אין
קו מוזמן לך, ואין קו לך. יוני שוכך – ויוני
מדבריות שקנו בשוכר. ובשלה פרין פריה
הא כיון דחצור קונה לו הביצים, מוזמן הוא
בפריה – שנותנין בהן דירות טעות
בחומה, וקורין ביליש. ובכירות – דירות
ומגדל עיר. שקנו בפריה – שמי, ש
דחתאן אק קו בדרך. ועוד לפיכך למד
– משום רשות היחיד ופרדס, הואיל וסופנו
לרבות את הכלל אלא לפיכך – מביע ליה
לחייב את שדיו כחו שלו ומרדו. בדרך –
נמי מביע ליה לברכר ויחידה. קו בים –
ששטף הים את האילן, והיה קו בראשו –
חייב לשלח, דים נמי איקרי "דרך". קו
בשמים – עוף נרשא קו באויר. דרך חסמא
לא איקרי – אבל ים איקרי "דרך" חסמא,
והיות בים דרך. ואידיה על ראשו – אף
על פי שהיה בראשו, ולא אבדה את שמה,
שמע מיתה: אדם נופח ארסמה הוא. מרדא
אבדה את שמה, ולא קרייה "עפר". והשאת
נמי "על הארץ" קרינא ביה. ועוד זה שאין
פננו – מנין למשה מן קדם שבא שסופו
לכאף בשנים הוא – "בשנים" וברימיתא
"משדו", ובתיב שם "והיו ימי מות ועושרים
שדו", וכן דרש ימי משה. ולומר, עתיד
לכא. בשנים משה מן העולמים וכן פננו
למעשה תמן? הון העץ – יתלה על
העץ, למעשה אסתר – "הסתר אסתר" –
בימי אסתר ידעה הסתר פנים, ומצאוה צרות
וברות ורעות. מנין – לגמולת מרדכי? –
דרור – וקרי ליה ראש לבשמים, לצדיקים
אנשי כנסת הגדולה. וזה ענין, דהרסאות,
וזה ענין דהרסאות. הוריד – התהלך
לחתקס בגדולן. לדידי חזין לי – תך
שנאשר מנני בגדולם של יוני הורסות.
וקימא שית מר דר – שש עשר שורות.
בפתי מלא – כל שורה איכה ברבם מלא,
ואמרן קרי, קרי – "אדוני, אדוני" קרי
– הוא לשון אדון, קרי – "ביר" – הוא עבד,
בדמר בעירובין (גג). גבי נגיל שאין מדרקסין בלשונם. והוא דאמי לקמי (רבי ינאי) ודינאן דבנא לממר "מרי קרי, מרדא חזית לי ונגבנה מנני", ואמר
"מרי ביר, מפלא חזית לי ונגבן מן". סופא – ששה, בלא ראות. אימא קרי – כמו שאנו אומרים. אמרה לה – אידי לחברתה. סופא ואימא קרי ביר – לאותו
שאת קריא אדון – עבד הוא, על שהיה הוא עבד. אחיה – עבדים שנשארו מעבדי הורדוס וששטוה. אמר לי רבי ינאי מילין – דבר רוח קו, על ידי שפסל מלומדות
לדבר אלקת דתך – והאמר רב כהנא לבי? והרי רב כהנא מעיד על הדבר. ואין לאו אומר אלא במילין – על ידי שפסל מלומדות
לדבר אלקת שפוט. עוף משמע בין טמא וכו' – איך הוא כתיב "עוף" – היה משמע בין טמא בין טהור, בכתביב (רבי ירמיה) "כל עוף חורא תאכל", ובתיב "כל עוף חורא חוקע"
טמא הוא לכם, ובתיב (ויקרא יא) "תשקצו מן העוף". תא שפע – דהוהיה הכותב שלא לעשות עבודה זרה דמות צפור, ועל כרחך אטמאים נמי מהויר, ומדיכא משתמע
מיניה? לאו מ"צפור" משתמע בין טמאין בין טהורין. רבנן – לאתרי תבסין לא צפור טהורה – משתמע מיניה. רבנן – לאתרי טמאים ותבסין. תא שפע – והיה
וכל בהמה יתלול את שם ה', ועל כרחך צפרים טמאים נמי משבד קמיה, ומדיכא אדכריתו דוד? לאו מ"צפור", רבנן? – לאתרי תבסין.

חולין. פרק שנים עשר – שילוח הקן דף קמ עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קצט חולין

1 ובענין דיון צפרי שמיא – והבא לא תביב כנף, ועל כרחך עפות טמאין נמי
2 מתקבצין באילנות, ומשומעין כלולו מ"צפור". מרקאמר צפור מחורה מכלל
3 דאיבא טמאה – דאי אן טמאים בכלל "צפור" – לכתוב קרא "כל צפור תאכלר".
4 ומשני – האי "טורור" לאו למעטי טמאה אתא, אלא למעטי אסורה, ומן
5 הטורחים אתה טורפה, וראב כהניא תביב –
6 (ויקרא כב) "נבלה טורפה לא יאכל לטמא"
7 בה, ובעז טורר מיתקם קרא בתורה
8 בתנים שיחא טמאא בבית הבליעה. אי
9 שחוטא דמצורע – "ושחט את המצורע
10 האחת", וקיימא לן בעבודה זרה (עדא)
11 ובקדושין (נא), דאסורין בתנאה. וזה אשר
12 לא תאכלו מהם – תיזרא דאן מ"מחם", מן
13 הטורחין, דהא אסורין דלעיל מיתקם קרא
14 לרבות שחוטא דמצורע – אבל המשולחת
15 – מחורה, ולא אסורה תורה שלחנה כדי
16 שישכיל בה חרדי, שדו צידן ואובילן
17 אותה בני אדם, אלא דאי מותר. עשה –
18 טורחיה תאכלו ולא האסורה, בנן שחוטא
19 דמצורע, ולא הבא מכלל עשה – עשה.
20 ואיבא לרבות טורפה – כלומר, אמאי ניתא
21 לך לאוקומי עשה בשחוטא דמצורע טפ
22 משחוטא דבר חילוק מענינו – זה אחד
23 שטריש עשרה מדות: מקרא שחבטן כחם
24 ואין אנו יודעין במה מדבר, הוי לומד
25 מענינו. והא בענינא השחוטא תביב –
26 "טורחיה תאכלו", והא דאי לא תאכל לה
27 אלא שחוטא, ועל כתיב וזה אשר לא
28 תאכלו מן השחוטא. שתי צפרים חיות מא
29 חיות לאו חיות לפיך – אריות לפיך,
30 טהורות ומדכתיב "צפרים חיות" – מכלל
31 דאיבא דשמינתי צפרים, ולא חיות נבנה,
32 דהו טמאות. שחין ראשי אברים שלחן –
33 למעטי מחסורות אבר. לאו מכלל דאיבא
34 טמאות – בלשון קרא. ומשני לא, מכלל
35 דאיבא אסורות טרפות, ומעטינהו דלא
36 תאכלינהו לטורח מצורע, אף על גב דלא
37 קרבנ עתה לא תאכל מן למתנה שחוטא לא
38 כל חיים. מחותב צפור – ולא טרפה, דאיהא
39 חיה. תיחא – הא דמצרבת קרא אחריתי
40 למאן דאמר טרפה זדה. ועוד – טרפה
41 מותא רבי דבי שישמעאל מנבין אב נפארי
42 מכשיר בפנים – אשם מצורע וטמא
43 מחסירי כפרה דובין ויולדות, שאינן באין
44 אלא להכשירן בקדשים. מכשיר בפנים – כל
45 חטאות ואשמות. מכשיר בחוץ – צפר
46 מצורע שזן לטורח. מכשיר בחוץ – שער
47 המשתולח, עשה בו מכשיר כנסכפא – בכל
48 מנין כשרות ומותרה, שדו צידן ומתקשר
49 קרבים האמונין שלחן. אף בחוץ עשה
50 מכשיר צפרים כנסכפא – שער המשתולח
51 דאסור במום, דבעי ראוי לשם, שבאיהו
52 שיעור הגורל לשם דיהא ראוי למעט אבר
53 רב נחמן – "טהורות" למעטי צפורים של
54 עיר הגדולה. ולבא – דהי מיתירו דאסורין
55 קרא לוקי? דהא משלח – פשיטא דער

1 טרפות מחיות נפקא – תימיה הא דרשין מניה שחין ראשי אברים, וליבא למימד
2 דהכי קאמר דטרפה ידעין מכל שכן דמחוסר אבר, דאמעיט מ"חיות" –
3 דאבתי אימא דקרא למעטי טרפה אתא, ולא למחוסר אבר ועוד קשה: דקאמר "דיבא
4 למאן דאמר טרפה חיה", דמשמע דמיתני טרפה מיתני טרפה מיתני, ובפרק קמא
5 דעבודה זרה (הבא), אמרין: מין למחוסר אבר
6 שאסור לבני נח? כשנאמר אבר "מכל חיה" – אמה
7 תורה הבא בדמה שחין ראשי אברים שלח
8 ופריך והא בעני ליה למעטי טרפה טרפה
9 מ"חיותות זרע" נפקא. דעווא למאן דאמר
10 טרפה אינה יולדת, אלא למאן דאמר טרפה
11 יולדת כן, אלאמא דמשמע טרפה מקרא ד"מכל
12 חיה", אפילו למאן דאמר טרפה חיה, דלמאן
13 דאמר יולדת, כל שכן דיהא, דאפילו למאן
14 דאמר דיהא, מצד שכן דאיהא יולדת, דמשמע
15 ב"אלו טרפות" (תולין נא), ומשמע נמי הנהם,
16 דלכא אוקומי קרא אחריתי, וזה למה
17 דהתם, דלקיום העולם, אין סברא למעט מחוסר
18 אבר אלא טרפה. דאף על גב דיהא, אינה חיה
19 ומן מרובה, אבל הבא, איבא אלמא
20 אחריתי, ולמאן דאמר טרפה חיה, לא מסתבר
21 למעט מניה טרפה, כיון דאיבא לאוקומי
22 אסותוס אבר. אי משא עז חלק בן יחי
23 ל"חיות".
24 למעטי צפר עיר הגדולה – תימיה הא נמי
25 נפקא מהתם דבי רבי שישמעאל,
26 דכיון שאסורים בהנאה, לא קרינן ביה "משמשה"
27 וישראל? ואפשר אלא למעטי "משמשה"
28 ישראל? אלא דומיא דערלה וכלאי הברם,
29 שלא היה להם שעת הכושר, דאמרן פרק קמא
30 דמנחות (נא), דהילכך אפילו לכפרה מותרות.
31 דאן משום זבאה – ממת לאו ליהנות נינהו.
32 ועריך עיקר: בבבבמה עיר הגדולה, אם עבר
33 דהקדישה והקריבה, אם הוא קרבן כבש, כיון
34 דלשפתה קיימא.
35 שלא יזווג לה אחר – צריך עיון. והאך
36 משמע ד"מסירות", ואם תאמה
37 רחיות? למה לוי חש לומר: דבהו רבב נחמן בר
38 יצחק לא פליגי אחריה, ורתי מעיט, חד לומר
39 וחד לדמר.
40 שחילפין בעבודה זרה – אם כמי
41 צריך לומר דלכפרה שחיות. ואם
42 לא כן, תיסק ליה מודתו דבי רבי שישמעאל.
43 ומשום דהא נקט שחילפין בעבודה זרה, אבל
44 צפרים הנעבדים – פשיטא דאסורין, דאין
45 ראוין לכפרה.
46 הדי
47 "עוף טמא רובין על ביצי עוף מחור" – בשלמא עוף טמא רובין
48 על ביצי מחור – בעינן "צפור", וליבא! אלא עוף מחור רובין על ביצי עוף טמא, הא צפור
49 הוא! דאמר רב כהנא: "תקח לך" – ולא לכלבך, הקא נמי: "תקח לך" – ולא לכלבך.
50 ודיבא איתמר דרב כהנא? אהא, דהנאי: אם טרפה – חייב בשלוח, אפרוחים טרפות – פטור
51 משלוח מנא הני מילי? אמר רב כהנא: דאמר קרא "תקח לך" – ולא לכלבך, ולתקיש אם
52 טרפה לאפרוחים, מה אפרוחים טרפות – פטור משלוח, אף אם טרפה נמי פטור מלשלח!
53 אם
54 דתורת לה בר שליוח הוא, דלא אמרה תורה שלח לתקלה. דמנע עיר הגדולה – אסור, ואם שלחנה, ידו בני אדם צידן אותה לאחר זמן, אלא בשחוטא – אפילו
55 היא שחוטא היא ולא אכיל לה, וכול לשחופה אחר שחטה לא תתי מעיר הגדולה. רבא אמר – להכי אתי "טהורות" – שלא יזווג לה אחרת. שאם בא לידו מצורע
56 אחר לארש שיתר אתה – לא יאמר הכהן "רבא אחרת חווגה לחיה של מצורע ראשון". דהכי משמע: "טהורות", מכלל דאיבא אסורות, ומאי ניהו? דנפארא דמצורע.
57 ולבא – בעתה לא דמזרע? אי לשחוטא איהא קביא שילוח – ופשיטא דאסור! אלא לשלוח – ותיפוק ליה לשלוח אחרתיה. רב אמר – רבא אמר –
58 "טהורות" למעטי צפרים שחילפין ולקחן מן הגוי ברמי עבודה זרה שמכר לו. ולבא קביע לה – דמבעי קרא למסרה? אי לשלוח – פשיטא דאסור. בר קבילא הוא
59 – ופשיטא דאנו ראוי לשלוח, ולא לשחוטא – דהא דינו בסקילה. אלא לשחוטא – דאי משום "נבעתה היר" – הרי מנבער מן העולם הוא. רבי אליעזר חייב לשלח
60 – אף על פי שאין הביצים שלו, והאילו מנגנוה בכך ששוכן על ביצים אחרים. ועוף טהור הוא, ולא חזו שקורין קורא. קורא זכר – אבל נקבה – אבל רבנן מודה,
61 דמפרש בגמרא טמא דרבי אליעזר. אם טרפה – אמן של אפרוחים טרפה – חייב לשלוח, אבל אפרוחים טרפות – אינו חייב לשלוח את האם.

חולין. פרק שנים עשר – שילוח הקן דף קמ עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

תוספות

הכ"י גרסין – וכן נמצא בספר ישן "והחיתא" אם אפרוח טרפה – חיביב. וקא סלקא דעתך דטרפה? קא אפרוחי. ומשני דכ"י קאמר: אפרוח שאמו טרפה. אבל לספרים דגרסי "אפרוחים טריפות" אינו מיושב. **שני** סדרי ביצים הו על גב זה מהו – פירוש: אי הו חציצה. ויכול ליקח התחתונים קודם שילוח. ואי לא היא חציצה – אסור ליקח עד שילוח. בדאמרין לקמן. **מה** ביצה

דלא נגע עליהו – תמנה את המזיגה ליעול ברוביה אילן. הכי מיידי א' אפילו בלא נגע מן הדג כלל – מאי משני הבא 'אף על גביה' – דלא נגעה אפילו רובדי אילן. משמע – הא מן הצד נגעה. אבתי תקשה: דהא חיבי ברובדי אילן לעיל. אף על גב דלא נגעה כלל – ואי לא מדיחב לעיל אלא בנגעה מן הצד דוקא – ואי כן. וכן קאמר בסמוך 'מעופפת' אינעטריבא ליה. דאפילו כנפה נוגעת בקי' כיון דהואו נוגעין מן הצד. אבתי תקשה ליתני רובדי אילן. וכל שכן מעופפת. דהא ברובדי אילן מיידי נמי בנגעים מן הצד לא

אם כן, "צפור" למעוטי עוף קמא לפה ל? והתניא: אם אפרוחין טרפה – חיבי בשילוח! – אומר אבוי:

הכי קאמר, אפרוח שאמן טרפה – חיבי בשילוח. בעי רב הושעיא: הושיט ידו לןן וחסט מעוטי סימנים, מהו? מי אמרין בין דאילו שביק להו מרפרי, בעינן "קף" – ולא לכלבדו, או דלמא: בין דבדו למגמר שחוטא, תתקן קף? קרינא ביה – וחיבי בשילוח? תיקו. בעי רבי ירמיה: מלילת מהו שתחזיקו? כנפים מהו שיתחזקו? ביצים מהו? מהו? שני סדרי ביצים זו על גב זו מהו? ובר על גבי ביצים ונקבה על גבי ובר מהו? תיקו. בעי רבי ירמיה: וינה על ביצי תסיל

מהו? תסיל על ביצי וינה מהו? אומר אבוי, תא שמע: עוף קמא רובץ על ביצי עוף מהו, ומהו רובץ על ביצי עוף קמא – פטור משילוח, הא מהו ומהו חיבי? דלמא בקורא. "קורא ובר רבי אלעזר מהיבי והכמים פוטרין". אומר רבי אבהו: מאי טעמא דרבי אלעזר – אחי' דניה דניה, תיביב הכא "קורא דגן ולא יד", וכתיב תתם "ונקבה ודניה בצלח". אומר רבי אלעזר: מחלוקת בקורא ובר, אבל בקורא נקבה דברי הכל חיבי. פשיטא, "קורא ובר" תנן! – מהו דתימא: רבנן – אפילו קורא נקבה פטורי. והא דקתני ובר – להודיעך כחו דרבי אלעזר, קמא שמע לן. ואמר רבי אלעזר: מחלוקת בקורא ובר, אבל בוקר דעלמא – דברי הכל פטור. פשיטא, "קורא ובר" תנן! מהו דתימא: רבי אלעזר אפילו ובר דעלמא מחיבי, והא דקתני "קורא ובר" – להודיעך כחו דרבנן, קא משמע לן. תניי נמי הכי: ובר דעלמא – פטור, קורא ובר, רבי אלעזר מחיבי. והכמים פוטרין. משנה היתה מעופפת, בזמן שנגפה נוגעות בקן – חיבי לשלח, אין כנפיה נוגעת בקן – פטור מלשלח. אין שם אלא אפרוח אחד או ביצה אחת – חיבי לשלח, שזאמר "קן" – קן מכל מקום. היו שם אפרוחים מפריחים או ביצים מהורות – פטור מלשלח, שזאמר "והאם רבצת על האפרוחים או על הביצים". מה אפרוחים – גני קרימא, אף ביצים – גני קרימא, יצאו מהורות. ומה הביצים – צריכין לאמן, אף האפרוחין – צריכין לאמן, יצאו מפריחין. גמרא תנו רבנן, "רבצת" – ולא מעופפת, וכול אפילו כנפיה נוגעת בקן? תלמוד לומר "רבצת", מאי תלמודא? מדלא תיבי "ויבצת". אומר רבי יהודה אומר רבי: היתה יושבת בין שני רובדי אילן, רואים, כל שאם תשטמ נופלת עליהם – חיבי לשלח, ואם לאו – פטור. מיתבי: היתה יושבת ביניהן – פטור מלשלח, על גביהן – חיבי לשלח. היתה מעופפת, אפילו כנפיה נוגעת בקן – פטור מלשלח. מאי לאו על גביהן דומיא דביניהן, מה ביניהן – דנגעה בהו, אף על גביהן דנגעה בהו, אבל רובדי אילן – פטורי – לא, על גביהן דומיא דביניהן, מה ביניהן – דלא נגעה עליהו, אף על גביהן – דלא נגעה עליהו, ותינו רובדי אילן. הכי נמי מסתברא, דאי סלקא דעתך רובדי אילן פטור, איתני "היתה מעופפת, אפילו כנפיה נוגעת בקן – פטור מלשלח" ליתני רובדי אילן וכל שכן מעופפת! – מעופפת אינעטריבא ליה, דאפילו כנפיה נוגעת בקן – פטור מלשלח. – והאנן תנן: בזמן שנגפה נוגעות בקן – חיבי לשלח! אומר רבי ירמיה: פי קתני מתנייה. בזנע מן הצד. אימא דאמר, לימא מסייע ליה: היתה יושבת ביניהן – פטור מלשלח, על גביהן – חיבי לשלח, היתה מעופפת אפילו כנפיה נוגעת בקן – פטור מלשלח, מאי לאו על גביהן דומיא דביניהן, מה ביניהן – דלא נגעה עליהו, אף על גביהן – דלא נגעה עליהו, ותינו רובדי אילן – לא, על גביהן דומיא דביניהן, מה ביניהן – דנגעה בהו, אף על גביהן – דנגעה בהו, אבל רובדי אילן – פטורי. – אי הכי, אדקתני סיפא "היתה מעופפת, אפילו כנפיה נוגעת בקן – פטור", ליתני

בעינן, ואפילו הכי קתני "חיבי", הואיל תליחן רובצת. ליתני רובדי אילן – ואף על גב דירושבת במקומה תחתיה דפטור, וכל שכן מעופפת דאניה רובצת. מן הצד – שנוגעת בצדיהן, ולא על גביהן. אף על גביהן דלא נגעה עליהו – ושבו אין כאן נגיעה. ואפילו הכי, הואיל יושבת – חיבי. ד"רובצת" קרינא ביה. מה ביניהן דנגעה בהו – דאי לא נגעה, לא אינעטריבא לאשמועין. אף על גביהן דנגעה בהו – מלמעלה.

אם כן – דאמן נמי מקשת להו ומתקן לך? ולא לכלבין ממעט האם כמו האפרוחים, אם טמאה נמי מהותם אימעיט. והתניא אם אפרוחים טריפה חיבי לשלח – קא סלקא דעתך דחיבי קאמר אמן של אפרוחים שון טריפות, והאם כשרה – חיבי לשלח, ולא דרשין "תקף לך" ולא לכלבין. **קרינא** שילוח – של אפרוחין תחת האם. מהו – ליתני בשלוח האם: כיון שבדו לגמור את השחיטה – "תקף לך" קרינא ביה, וחיבי לשלח. או דילמא, השתא מיהת כל זמן שלא גמר בהם סימנים – פטור מלשלח. ונטיל את האם בחייה, ואחר כך גומר שחיטה. מפלית – פרוסה על הביצים. והאם רובצת עליה, מי היא חציצה דלא ליבע שילוח, דלא קרינא ביה "רובצת", או לא? **נצח** – נצח תלושה. ביצים מהורות – שאין אפרוח בא מהן, בדאמרין במתנייהן דלא מיידיח בשלוח. מהו שיתחזקו – אם נמצא לומר ביצים מהורות חוצצים – שני סדרי ביצים בני קרינא זה על גבי זה מהו? אם תבויק לטול התחתונים – מהו אמנעם חציצה ופטור מלשלח או לא? ובר – לאו בר שלוח הוא. בדאמרין לקמן. אבל ובר דברי הכל פטור, דהא "אם כתיב, ובקורא הוא תמדיחי רבי אלעזר, משום דכתיב את הגירה, כדלקמן. תסיל – עוף טהור, ודומה ליתנה. דלמא – הא דתני בשטור וטודור חיבי – בקורא נקבה, דתמנהו בכך. ומודו בקורא נקבה. אפילו אין הביצים של כדלקמן. דהואיל ודרכה הוא לגדלן – "והאם רובצת" קרינא ביה. וכו' רובצת על ביצת עוף טמא – פטור. דכתיב "תקף לך" ולא לכלבין, אבל עוף אחר – בטלה דעתה, ואינה בשלוח. ובקעה ויזרה – מה דתם הגירה דעלמא, דבמניו משתעי קרא, אף הכא בעלמא מעלמא. אבל הקורא נקבה, אפילו אין הביצים שלה – חיבי לשלח. דהאם? קרינא ביה, הואיל ומנהו בכך. אבל ובר דעלמא – דברי הכל פטור, דהאם "רובצת" תיביב. אף "האם רובצת" בקורא הוא תמדיחי רבי אלעזר, משום דכתיב ביה הגירה, שא לא זכר ולא שזנ נקבה. כחן דרבנן – דאפילו בקורא פטורי, אי לאו דנקבה היא, אף על גב דכתיב ביה הגירה – "אם" בעינן, ולא כתיב. **מפריחים** – גדולים. גמרא היתה יושבת בין שני רובדי אילן – והביצים תחתיה, אבל הענפים סומכים ומגביהם אותה באויר. כל ששאלו ידחה זה הוא תשטמ לאדם ותחלף עליהן. חיבי. ואם טמאה תחתיה – פטור. ביניהן – ביצה מכאן וביצה מכאן. אפילו כנפיה נוגעת בהן פטור – ולקמן מפרש לה מן הצד. מה ביניהן אפילו נגעה בהן – לאשמועין פטור דעל גביה. אף על גביהן דקתני "חיבי" – ברנגעה בהו. ומתמתיחין ליכא לאותויה ארירי דבעי נוגעים. משום דמתנייהן במעופפת, הא בין שני רובדי אילן נגעה עלייהו ביה. מה ביניהן דלא נגעה עלייהו אף על גביהן דלא נגעה גייהו – מלעיל, ושבו אין כאן נגיעה. דאי נמי ענייה מן הצדדין – איתני דעל גביהן

חולין. פרק שנים עשר – שילוח הקן דף קמא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רג

לא צריכא דעבר ושלקה דלאו עבריה כו' – מכאן קשה לפירוש רבינו יצחק בן אברהם
בפרק "אלו עוברין" (פסחים מזג) דאמר: אחרישה לא לחיובי, הואיל חזוי לכסוי
בהו דם צפור, ודקשה: והא זיס טוב עשה ולא תעשה הוא? ותיקין: דהיינו דלא
דחי, מידה אם עבר על אותו לאו – אינו לוקה, דלא דחי – היינו משום עשה, אבל
הלא נכאן דליתיה, דעשה דחי ליה, והבא
משמע דכל זמן דלא עבר ושלקה איכא עשה
ולא תעשה וצריך לומר לפירושו: שמא דוקא
לענין דלא לקי על אותו לאו, אבל לא מדוח
ליה לגמרי.

א
ליתני רוברי אילין – אף על גב דממאי לרביצה, וכל שכן מטופפת. הכי גרסין:
אם כן ליכתוב והאם רובצא עליהן, לאקושי אפריזות לבציע – למפטר
מפריזות. וביציע לאפריזות – למפטר מחורות, ועל כרחי "קן" מכל מקום –
לרבות ביצה אחת, "אפריזות" "רביציע" – אורחיה דקרא הוא למיטע רבים,
כרוב כו'. **משנה** נטל את הביצים ואחר
כך חזרה האם עליהם פטור משלח –
דיכין ונטל את הביצים, היה ליה קן מומין.
גמרא ואימא – "תשלח" לאותו עור פסע
שניה, ותו לא? אמר ליה שלח לעולם
משמע – ורובי ד'תשלח' לחבי הוא דאחא.
אין לי – דצריך שילוח אלא לדבר הרשות.
לדבר מצוה – כגון קן וילדת וטהרת מצורע
מנז? תלמוד לומר "תשלח". הא לאו הכי
הוא אמיתא לדבר מצוה – לא בעי שילוח.
והא עשה ושלח ולא תעשה הוא. "תשלח"
ר"ל תקח, וקח עשה של וילקח למטרה –
ודחה את שניהם לא צריכא דעבר ושלקה
– ואשמעינן דחורו ומשלח, ואי לא רבי
דבר מצוה, הוא אמיתא דהייבא דעבר ונטלה.
דעבר עבר על האו ד"ל תקח, ות לא קי
באפיה עשה דטהרת מצורע אלא עשה
דטולת, דאבותי ביימוד ושלח קאי, ואימא
לדיחיה, ולקמן פריך: מאי אולמיה דעשה
דמצורע מעשה דשילוח, דנימא דנדיחיה,
דאיצטריך לרבייה, ולאו עבריה – הלא
כבר עבר עליה. תיחא למאן רתני –
במטות מבוח (מטא), קיימו ולא קיימו –
כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה, כגון
זו שניכית וקח לעשה, משמע: על תקח
ואם לקח – קיים עשה שבה, כשהחורין
לא תקח, ולקחה, ושלחה בתוך כדי דבור
של הרהור – פטור, ואף על פי שעבר על
לא תקח. דלדבר נתקן לעשה, לומר: אם
עברת על דאחר, ונעשה וזו דהפטר, לא
קיים עשה שבה תוך כדי דבור, דקיימא לן
תוך כדי דבור כדבור דמי – כי עבר על
ההרהור, חייב, אפילו שילוח אחר זמן, הבא
נמי אפילו למימרי: בעריה ללאו משתקלה
ולא שילח, והשתא עשה הוא דאיכא,
סלקא דעתך אמינא: ליתי עשה ולידח
עשה, לחבי איצטריך קרא, אלא למאן רתני?
בטלו ולא בטלו – בטל עשה שבה לגמרי,
אזיכר יכול לקיימו ער, כגון ששחטה –
שחט, אבל בטל עשה שבה – כל זמן שלא
שחטה, אף על פי שלא שחט מיד כשהחורין
בה פטור. ודחי נמי כל זמן שלא שחטה –
לא עבריה ללאו, דביעור ושלח ודפטר
קאי, ואבותי לאו עשה הוא, ולא בעי קרא
כלל דבר מצוה, ואנא דיענא, דאין עשה
דוחה את לא תעשה ועשה, ותו לרבי יודה דאמר –
לא תקח האם, אבל כשהמציאנה – שילחה, ואם לקחה – לא קאמר קרא דלשלח, הא תו ליכא לאוקמא כשעבר ונטלה, דהא אפילו לדבר דעשה עשה ליכא, ולא
בעי שילוח, דכין ונטלה בעריה ללאו ועשה, דלאו ביימוד ושלח קאי, על מנת לשלח – ואפילו לרבי יודה ביימוד ושלח קאי, דהא לא עבריה ללאו, ואין נמי
לא משלחה, תו ליכא לאו, דהא כבר לקחה בדחיה, ותו לא קרינא ביח' לא תקח, ועשה איכא, וסלקא דעתך: ליתי עשה דמצורע ולידחיה, לחבי איצטריך קרא, וזמא
אופישיה דעשה – דמצורע מעשה ושלח, דחיסק אדעתיה דנדיחיה? מזה על חמים – פרשת סוטה שיב הוזהרת הרבה בתובות, אסור בתשמיש המפשה – כמאן
דאמר במדע קטן (זג, ימי מפרה), וקל וחומר לימי חלות, אחלו זו אשתו – (שובו לכם לאתליכם, לעשותכם סאתרסם לכם ואבותי) "אל תגשו לא אשת" (שמות
טז), **משנה** מטעא דרבי יודה – ולדקא מפרש בגמרא, ואינו משלח – דאיסור דעבר עבר, אין לוקין עליו – דלחבי נתקן לעשה, לומר: אם עבר על הלאו, יעשה
זאת וינצל. לא תקח האם, ואם לקח – "שילח תשלח", זה תכלי וכו' אין לוקין עליו – אלא אם כן לא קיימו תוך כדי דבור, למאן דחני קיימו ולא קיימו, אלא משלח
תוך כדי דבור, ואינו לוקה, ואם לא שילח – לוקה, וצריך לשלח, אחר לקחה משמע, ולמאן דחני בטלו ולא בטלו בעי ער ששחטה אותה, ואי לא על לקי. **גמרא**
בעלמא – כגון "לא תגזול" ודחשיב את הגזלה, דחשיב את כל ימור גזלה משמע, דאם לא גזל מה שביד? דחשיב את כל ימור גזלה משמע – הכי קאמר קרא, לא תקח
האם, אבל מה יש עלך לעשות כשהמציא קן? "שילח תשלח את האם", ואין כאן ניתק לעשה אלא עברת עשה ולא תעשה, מפני שהעשה קדם, וחשיב את הגזלה –
אף על פי שכתוב אחריו בפרשה, על כרחי לאו שניכית לעשה הוא, שאין חשבה קדם גזילה, וכשגזל עבר על "לא תגזול", נמצא העשה נצטווה לאחר גזילה.

רבי
רבי

ליתני רוברי אילין – אף על גב דממאי לרביצה, וכל שכן מטופפת. הכי גרסין:
אם כן ליכתוב והאם רובצא עליהן, לאקושי אפריזות לבציע – למפטר
מפריזות. וביציע לאפריזות – למפטר מחורות, ועל כרחי "קן" מכל מקום –
לרבות ביצה אחת, "אפריזות" "רביציע" – אורחיה דקרא הוא למיטע רבים,
כרוב כו'. **משנה** נטל את הביצים ואחר
כך חזרה האם עליהם פטור משלח –
דיכין ונטל את הביצים, היה ליה קן מומין.
גמרא ואימא – "תשלח" לאותו עור פסע
שניה, ותו לא? אמר ליה שלח לעולם
משמע – ורובי ד'תשלח' לחבי הוא דאחא.
אין לי – דצריך שילוח אלא לדבר הרשות.
לדבר מצוה – כגון קן וילדת וטהרת מצורע
מנז? תלמוד לומר "תשלח". הא לאו הכי
הוא אמיתא לדבר מצוה – לא בעי שילוח.
והא עשה ושלח ולא תעשה הוא. "תשלח"
ר"ל תקח, וקח עשה של וילקח למטרה –
ודחה את שניהם לא צריכא דעבר ושלקה
– ואשמעינן דחורו ומשלח, ואי לא רבי
דבר מצוה, הוא אמיתא דהייבא דעבר ונטלה.
דעבר עבר על האו ד"ל תקח, ות לא קי
באפיה עשה דטהרת מצורע אלא עשה
דטולת, דאבותי ביימוד ושלח קאי, ואימא
לדיחיה, ולקמן פריך: מאי אולמיה דעשה
דמצורע מעשה דשילוח, דנימא דנדיחיה,
דאיצטריך לרבייה, ולאו עבריה – הלא
כבר עבר עליה. תיחא למאן רתני –
במטות מבוח (מטא), קיימו ולא קיימו –
כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה, כגון
זו שניכית וקח לעשה, משמע: על תקח
ואם לקח – קיים עשה שבה, כשהחורין
לא תקח, ולקחה, ושלחה בתוך כדי דבור
של הרהור – פטור, ואף על פי שעבר על
לא תקח. דלדבר נתקן לעשה, לומר: אם
עברת על דאחר, ונעשה וזו דהפטר, לא
קיים עשה שבה תוך כדי דבור, דקיימא לן
תוך כדי דבור כדבור דמי – כי עבר על
ההרהור, חייב, אפילו שילוח אחר זמן, הבא
נמי אפילו למימרי: בעריה ללאו משתקלה
ולא שילח, והשתא עשה הוא דאיכא,
סלקא דעתך אמינא: ליתי עשה ולידח
עשה, לחבי איצטריך קרא, אלא למאן רתני?
בטלו ולא בטלו – בטל עשה שבה לגמרי,
אזיכר יכול לקיימו ער, כגון ששחטה –
שחט, אבל בטל עשה שבה – כל זמן שלא
שחטה, אף על פי שלא שחט מיד כשהחורין
בה פטור. ודחי נמי כל זמן שלא שחטה –
לא עבריה ללאו, דביעור ושלח ודפטר
קאי, ואבותי לאו עשה הוא, ולא בעי קרא
כלל דבר מצוה, ואנא דיענא, דאין עשה
דוחה את לא תעשה ועשה, ותו לרבי יודה דאמר –
לא תקח האם, אבל כשהמציאנה – שילחה, ואם לקחה – לא קאמר קרא דלשלח, הא תו ליכא לאוקמא כשעבר ונטלה, דהא אפילו לדבר דעשה עשה ליכא, ולא
בעי שילוח, דכין ונטלה בעריה ללאו ועשה, דלאו ביימוד ושלח קאי, על מנת לשלח – ואפילו לרבי יודה ביימוד ושלח קאי, דהא לא עבריה ללאו, ואין נמי
לא משלחה, תו ליכא לאו, דהא כבר לקחה בדחיה, ותו לא קרינא ביח' לא תקח, ועשה איכא, וסלקא דעתך: ליתי עשה דמצורע ולידחיה, לחבי איצטריך קרא, וזמא
אופישיה דעשה – דמצורע מעשה ושלח, דחיסק אדעתיה דנדיחיה? מזה על חמים – פרשת סוטה שיב הוזהרת הרבה בתובות, אסור בתשמיש המפשה – כמאן
דאמר במדע קטן (זג, ימי מפרה), וקל וחומר לימי חלות, אחלו זו אשתו – (שובו לכם לאתליכם, לעשותכם סאתרסם לכם ואבותי) "אל תגשו לא אשת" (שמות
טז), **משנה** מטעא דרבי יודה – ולדקא מפרש בגמרא, ואינו משלח – דאיסור דעבר עבר, אין לוקין עליו – דלחבי נתקן לעשה, לומר: אם עבר על הלאו, יעשה
זאת וינצל. לא תקח האם, ואם לקח – "שילח תשלח", זה תכלי וכו' אין לוקין עליו – אלא אם כן לא קיימו תוך כדי דבור, למאן דחני קיימו ולא קיימו, אלא משלח
תוך כדי דבור, ואינו לוקה, ואם לא שילח – לוקה, וצריך לשלח, אחר לקחה משמע, ולמאן דחני בטלו ולא בטלו בעי ער ששחטה אותה, ואי לא על לקי. **גמרא**
בעלמא – כגון "לא תגזול" ודחשיב את הגזלה, דחשיב את כל ימור גזלה משמע, דאם לא גזל מה שביד? דחשיב את כל ימור גזלה משמע – הכי קאמר קרא, לא תקח
האם, אבל מה יש עלך לעשות כשהמציא קן? "שילח תשלח את האם", ואין כאן ניתק לעשה אלא עברת עשה ולא תעשה, מפני שהעשה קדם, וחשיב את הגזלה –
אף על פי שכתוב אחריו בפרשה, על כרחי לאו שניכית לעשה הוא, שאין חשבה קדם גזילה, וכשגזל עבר על "לא תגזול", נמצא העשה נצטווה לאחר גזילה.

חולין. פרק שנים עשר – שילוח הקן דף קמא עמוד ב – מותר מהדרות "אבן ישראל" (שטיינזולץ) תוספות

רבי חייא ארבי אשעיא – סדרו את הבריות, ודקדקו בדברי כל חכם לומר כמו שאמר. אבל יש תנאים הרבה שמסופים על משנתם בדדמי, כי חכא. משום
דשמעין לרבי יהודה חכא דמחייב, סברי טעמא משום לא שניתק לעשה לוקן עליו, והוספו לומר גב וגולן. דילמא אינו בכלל מלקות ארבעים תניא –
ואשמעין דטעמא דרבי יהודה במתניתין משום דשלח"ו מעיקרא משמע, והתנאים טעו בגיורתם לאחר זמן ואמרו "שישנן" דאמרי דומיא דמתניתין. לא תשוב
– "לקחתה". לא תבלה – דפאה, והרי קן ניתקן לעשה, דרביב "לעני ולגר תעזוב אותם". מעיקרא משמע – "לא תבלה", אבל מה ענין לשלוח? עזוב
אותם ולא תבלה. אבל גב וגולן, דעל

א' כרבנן משלח ואינו לוקה – וזה מצי' 1
למישר דסבר קיימו ולא קיימו. הלכך, לוקה? 2
ומשלח אליבא דרבנן. 3
א' הכי אמאי אסורות משום גול – מפורש 4
בסוף "השואל" (בבא מציעא כ"א.). 5

הדרן עלך שילוח הקן

לעשה – לוקין עליו! – דלמא: הָתָם חֵינֵי טַעַם דְּקַסְבֵּר "תַּעֲבֹב" – מַעֲקָרָא מִשְׁמַע? אִמֵּר 6
לִיה דְּבִנְיָא לְרַב אִשִּׁי: תָּא שְׁמַע, "לֹא תוֹחֲרוּ מִכֶּנֶּה עַד בֶּקֶר וְגו' בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ" – שָׂא בְּחִתּוֹב 7
לִיתָ עֲשֶׂה אַחֵר לֹא תַעֲבֹב, לִמַּר לָךְ שְׂאֵין לִקּוּן עָלֶיךָ, דְּבִרְבִּי יְהוֹדָה. שְׂמַע מִיָּד: 8
מַעֲמָא דְּרַבִּי יְהוֹדָה מִשּׁוּם דְּקַסְבֵּר "שִׁלַּח" – מַעֲקָרָא מִשְׁמַע. שְׁמַע מִיָּד. אִמֵּר לִיה רַב אִשִּׁי: 9
לְרַב אִשִּׁי: מִתְּנִיתִין נָמוּ דִּיקָא, דְּקִתְנִי "הַזֹּמֵל אִם עַל תִּהְיֶינָה" – רַבִּי יְהוֹדָה אָמַר: לֹאֲקָה 10
וְאִין מִשְׁלַח". וְאִי סָלָא דַּעֲמַד טַעֲמָא דְּרַבִּי יְהוֹדָה לֹאֲ שְׁנִיתַק לַעֲשֶׂה לִקּוּן עָלֶיךָ, "לֹאֲקָה 11
מִשְׁלַח" מִכֶּנֶּה לִיה! – וְדִלְמָא הִכִּי קָאָמַר בְּמִתְּנִיתִין: אִין נִפְסֵר – עַד דְּמִלְקִין לִיה. עַד כִּפְהָ 12
מִשְׁלַח? אִמֵּר רַב יְהוֹדָה: כִּדִּי שְׁתַּצֵּא מִתַּחַת יָדוֹ. כִּפְהָ מִשְׁלַח? רַב הוּנָא אָמַר: בְּרִגְלֵיהָ, 13
רַב יְהוֹדָה: אִמֵּר בְּאַפְּיָהּ. רַב הוּנָא אָמַר בְּרִגְלֵיהָ. דְּכִתִּיב "מִשְׁלַחֲךָ רֵגֶל הַשִּׂוִּי וְהַחֲמוֹם", רַב 14
יְהוֹדָה אָמַר בְּאַפְּיָהּ, דְּהָא כְּנָפִיהּ נִינְהוּ. הָהוּא דְּנִינְהוּ לִנְפֵהּ, וְשִׁלַּחָהּ, וְאַחֵר קִדִּי תַפְשֶׂה. 15
נִגְדִיהָ רַב יְהוֹדָה. אִמֵּר לִיה: וְלִי רַבִּי לֹה גְרָפִיה, וְשִׁלַּחָהּ! – כִּמְאֵן? אִי כְּרַבִּי יְהוֹדָה – לֹאֲקָה 16
וְאִין מִשְׁלַח! אִי כְּרַבְנָן – מִשְׁלַח וְאִין לֹאֲקָה! – לַעֲלִים כְּרַבְנָן, וְיִמְתָּ מִדְּרוֹת מִדְּרַבְנָן. הָהוּא 17
דִּתְאָת לִקְמִיָּה דְּרַבָּא, אִמֵּר לִיה: תִּימָה מַהוּ? אָמַר: לֹא יָדַע הָאִי בְּרָא דַּעוּף טְחוּר חֵיב 18
לְשִׁלּוּחִי? אָמַר לִיה: דְּלִמָּא תָּרֵא בִּיעֲתָא אִדְּרָמָא. אָמַר לִיה: הָאִי יָדַע לָךְ, מִתְּנִיתִין 19
הָאִי: אִין שָׂם אֶלָּא אִפְרוּחֵי אֲחֵר אִם בִּיצָה אַחֵר – חֵיב לְשַׁלַּח. שְׁלַחָהּ, וְאַחֵר דִּי רַבָּא 20
פִּרְסָתִּיךָ וְאִסְרוֹת מִשּׁוּם גּוֹל, מִכֶּנֶּה דְּרַבִּי שְׁלֹמֹם. וְאִי אִיתָא לָהּ דָּאִמַר רַבִּי יוֹסִי כִּר רַבִּי 21
שְׁלֹמֹה, וְאִסְרוֹת מִשּׁוּם גּוֹל, מִכֶּנֶּה דְּרַבִּי שְׁלֹמֹם. וְאִי אִיתָא לָהּ דָּאִמַר רַבִּי יוֹסִי כִּר רַבִּי 22
חֵינָא: חֲצִרוֹ שֶׁל אֶדָם קוֹנֶה לוֹ שְׁלֹא מִדַּעְתּוֹ, קִרִּי כָאן "כִּי יִקְרָא" – פֶּרֶט לְמוֹזוּן! אָמַר רַב: 23
בִּיצָה – עַם יִצְאֵת רוּבָה הוּא דְּאִתְּחִיב שְׁלֹמֹה, מִקְנֵא לֹא קִנִּי – עַד דְּתַפְּסוּל לְחֲצוֹר, וְכִי קִתְּנִי 24
"תִּיבּוֹת שְׁלֹמֹה" – מִקְנֵי דְּתַפְּסוּל לְחֲצוֹר. – אִי הִכִּי, אִמָּאִי אִסְרוֹת מִשּׁוּם גּוֹל? – אֶאֱמָם. 25
וְאִיבִיעִית אִמָּאִי: לַעֲלִים אִיבִיצָה, וְבִיצָה בִּין דְּנִפְקִי לִיה רוּבָא – דַּעֲמִיתָ עָלֶיךָ, וְשִׁלַּחָהּ דָּאִמַר 26
רַב יְהוֹדָה אָמַר רַב: אִסּוּר לִבּוֹת כְּבִיצִים שְׂאֵאֵם רוּבָתָא עָלֶיךָ, שְׂאֵאֵמִר "שִׁלַּח... אֵת הָאֵם" 27
וְהִרְדִּי "הַבְּנִינִי תַפְּסוּ לָךְ", אִפְּלוּ תִימָא: אֵף עַד גַּב דְּנִפְּל לְחֲצוֹר, כִּל הִיכָא דִּיאִירוּ מִצִּי וְכִי – 28
חֲצִרוֹ נִמִּי וְכִי, וְכִל הִיכָא דִּיאִירוּ לֹא מִצִּי וְכִי – חֲצִרוֹ נִמִּי לֹא וְכִי לִיה. – אִי הִכִּי, אִמָּאִי 29
אִסְרוֹת דְּרַבִּי שְׁלֹמֹם? אִי שְׁלַחָהּ – גּוֹל מַעֲלִיָּה הוּא! אִי דָּלָא שְׁלַחָהּ – מִשְׁנֵי כְּעִין! – 30
כְּקִטְן. כְּקִטְן דְּרַבִּי שְׁלֹמֹם הוּא? – חִכִּי קָאָמַר: אִבּוֹי שֶׁל קִטְן חֵיב לְחֲצוֹר, לוֹ, שְׁלַחָהּ דְּרַבִּי 31
שְׁלֹמֹם. לִי כִּר סִימּוֹן אֲנִי פִּירוֹת שׁוֹכֵבִי לְרַב יְהוֹדָה, אֲתָם לִקְמִיָּה לְשִׁאֲלוּ, אִמֵּר לִיה: וְלִי 32
טְרוּף אֲנִי, דְּלִיתְנִפְּתוֹ, וְקִנְיִנְהוּ. – לִמָּא? – לִמָּקְנָא – לְקִנְיִנְהוּ לִיה בְּסוּדָר! אִי כִיּוֹם טוֹב – 33
בְּעוֹמֵר

לחצור, דאבתי לאו מוזמן הוא. א' הכי – ולא קתה חצור. אמאי אסורות משום גול – ואפילו מפני דרכי שלום, והלא עיינן מגוף האם הוא? ומניין אמרן – "דרכי
שלום" דקאמר, אפילו על האם עצמה יש משום דרכי שלום. ואיביתך אימא לעולם אביצים – דאילו על אמן – אפילו משום דרכי שלום אין כאן, והואל ואינו נוחה
לתופשה – לא סמכה דעת בעל השוכר עליה. ואינו מתקטט עם הלוקח. אבל מהביצים הוא מתקטט – דרעתה עליון, ונודי נמי דלא קנה לו חצור, משום דרכי שלום
מיהא איכא. לזכות – לפשוט ידו תחת האם ולהחזיק בהם. כל קנייה דרפסק – "וכיחא קרי ליה. והשתא דאמר רב יהודה ב' – מהשתא מצית לאקומא מתניתין
אפילו יצאת כולה, ולא תקשה לרבי יוסי ברבי חינאי דלא מוזמן הוא. וחיבת בשילוח, משום ביצה אחרונה זאת שלא עמדה אחת עליה משתוללה. ואף על פי שנפלה
לחצר – לא קתה חצור. ודכין דהוא עצמו אם הוא כאן, לא היה יכול להחזיק כל חצור נמי לא מצוי וכו'. ואין זה מוזמן. א' הכי אמאי אסורות משום גול משום
דרכי שלום – ותו לא! א' דשלח – קודם דוחזיק בה – דרי קתה חצור לבעל הבית. וגול מעליא הוא. ואי שאלן דהא חצור הוא? הדיא הוא יכול לטלם לביציה, דא עבי
שלוח קודם לקחת הביצים כרב יהודה ומשני בקמן – ולא בר שלוח הוא. והוא הדין דהוא מצי לשניי: כגון דעבר ונטלן תחת האם, וגול מעליא ליבא. אלא נתיא
ליה לשניי בדרך היתר, ולא בדרך אסור. והדר מתמה ואמר – קטן בר דרכי שלום הוא? הכי גרסינן: אביו של קטן חייב להחזיר מפני דרכי שלום. פירות שובבו –
אפרוחים וביצים. ואלא לקביה שדמאל – לקמן מפרש מאי איצטרך ליה למבעי. טרוף הוא? – חקיקה עליונה. וליהא – מיראתה. ודרכי שלום מפרש ליה מאי
בעא מיניה ומאי מהדר ליה. למאי – הגבהה זו למאי? א' למקנא – שלא יחזור בו לוי בן סימון, והכי קאמר ליה טרוף אכן דליתגבהו אפרוחים מיראתך, ותקנה אותם
בהגבהה. ליקניננהו בסודר – ולמה החצר רב יהודה לשאלו הדין קטנה? ואם ליום טוב – שהוא ערב יום טוב, ולמחר יהיו אסורים משום מוקצה, ובא לשאלו במה
הבנתם? – למה לי האי טרזא לטרוף אכן.

חולין. פרק שנים עשר – שילוח הקן דף קמב עמוד א – מותר מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" ר' חיים

1 בעומר ואומר זה וזה אני נוטל פניא — בבית הלל במסכת ביצה (יא). פירי חדתי
2 ביצים שהטילה אותם האם, ולא עמדה מעליהם מעולם. ולא קנתה לו חצרו
3 ללוי — דאסור לזכות בוק כל זמן שהאם רובצת עליהם. ולוי היה צריך לזכך
4 לקנות, ומה שלא קנה אינו יכול להקנות, ואם יקנה לו בסודר — יכול לחזור בו.
5 ויל מרף אקן דליתנבתו — אמהות,
6 וליקנינהו לוי לפירות על ידי חצירו, וקנתו
7 לוי ניהלך בסודר. משנה שהיא כאסר —
8 שאין בה חסרון כפי אלא דבר מועט. גמרא
9 שפתי שברה בצדה — כגון כבוד אב ואם
10 ושלוה הקן, שלא תוכל להבין מתן שכרה.

1 בעומר ואומר "זה וזה אני נוטל" סניא! — הנהו פירי
2 חדתי הווי, דלוי בר סימון גופיה לא הוה קני להו. והכי
3 קאמר ליה: ויל וטריף אקן, דליתנבתו, וניקנינהו לוי
4 בר סימון, וחדר ליקנינהו ניהלך בסודר. משנה לא
5 וטול אדם אם על בנים, אפילו לטורח את המצורע.

11 שעתידין המתים להחיות. לעולם שכולו טוב — שאין בו לא דיוק ולא יסורין אלא
12 טובה. ובשילוח פרק קמא דקדושין (לטב) אמרין דרבי יעקב עובדא חזא באחד
13 שאמר לו אביו "עלה לבירה, והבא לי גזולות". ועלה ושלה את האם ונטל את
14 הבנים, וקיים כבוד אב ואם ושלוה הקן, ובחזרתו נפל ומת. היכן טובתו של זה
15 והיכן אריכות ימים? אלא הוי אומר: "למען
16 ייטב לך" — לעולם שכולו טוב, "ולמען
17 יאריכון ימיו" — לעולם שכולו ארוך.

הדרן עלך שלוח הקן
וסליקא לה מסכת חולין

6 תורה "למען ייטב לך והארכת ימים", קל וחומר על מצות המורות שבתורה. גמרא תניא דבי רבי יעקב אומר: אין לך כל מצוה
7 ומצוה שבתורה שמתן שכרה בצדה, שאין תחית המתים תלויה בה. כבוד אב ואם פתיב "למען יאריכון ימיו ולמען ייטב לך",
8 בשילוח הקן פתיב "למען ייטב לך והארכת ימים". הרי שאמר לו אביו: עלה לבירה והבא לי גזולות! ועלה, ושלה את האם ולקח
9 את הבנים, ובחזרתו נפל ומת, היכן אריכות ימיו של זה? והיכן טובתו של זה? אלא "למען יאריכון ימיו" — בעולם שכולו ארוך,
10 "ולמען ייטב לך" — לעולם שכולו טוב. — ודלמא לא הוה הכי? — רבי יעקב מנשה הוא. — ודלמא מתהדר בעבירה הוה? — מחשבה
11 רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה. — ודלמא מתהדר בעבירה וזה הוה? דכתיב "למען תפיש את בית ישראל בלבם", ואמר
12 רב אחא בר יעקב: זו מחשבת עבודה זרה! — הכי קאמר: אם איתא דאיכא שכר מצוה בהאי עלמא — תהני ליה ותגן עליה דלא
13 ליחי לידי חרהור וליתוק, אלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. — והאמר רבי אלעזר: שלוחי מצוה אינן נזקים! — בחזרתם שאני. —
14 והאמר רבי אלעזר: שלוחי מצוה אינן נזקים, לא בחזרתם ולא בחזרתן! — סולם רעיו הוה, ומקום דקבוע היוקא שאני, דכתיב
15 "ויאמר שמואל אף אלך ושמש שמואל ותרנגו". אמר רב יוסף: אלמלא דרשיה אחר להאי קרא פרבי יעקב בר ברתיה — לא חטא.
16 מאי הוא? איכא דאמרי: כי האי מנשה הוא, ואיכא דאמרי: לישנא דרבי חנניאל, דהוה מוסלית באשפה. אמר: פה
17 שהפיק מרגליות ויחוד עפר? והוא לא ידע "למען ייטב לך" — בעולם שכולו טוב, "ולמען יאריכון ימיו" — בעולם שכולו ארוך.

הדרן עלך שילוח הקן וסליקא לה מסכת חולין

אפורין. הא ללקות אינו לזקה. חזקיה אמר, אהן דמשתבע על תרין דאינון תרין לזקה משום שביעות שווא. רבי מנחם בשם ריש לקיש,

[דף י"ח ע"א]

אהן דחמי מיטרא נחית ואמר, קירי פלי בריכסון לזקה משום שביעות שווא. רבי הונאי רבי יעקב ברבי בון בשם רבי שמואל בר נחמן, כ"ד בוליות היו בדרום, וכולם חרבו על שביעות שווא שהיא אמת, דכתיב לשווא הפיתי את בניכם וגו'.

הלכה ט' מתני' שביעה שאוכל כפר זו שביעה שלא אוכלנה, הראשונה שביעות ביטוי, והשנייה שביעות שווא. ואכלה, עבר על שביעות שווא. לא אכלה, עבר על שביעות ביטוי.

גמרא שביעה שלא אוכל כפר זו שביעה שלא אוכלנה שביעה שלא אוכלנה אינו חייב אלא אחת. דבר שאילו בנדרים אסור ובשביעות מותר. לא אתייה אלא כמתניתא אחד דברים של עצמו ואחד דברים של אחרים, אחד דברים שאין בהן ממש ואחד דברים שיש בהן ממש. ופר רבי בא בשם שמואל, שביעה שנתן פלוני לאיש פלוני מנה ונמצא שלא נתן, מאחר שאין בידו לבא אין בידו לשעבר. אשפח תני על תרויהון זה חומר לשעבר משלפא שהאומר לא אוכל לא אוכל, אינו חייב אלא אחת. לא אכלתי לא אכלתי, חייב על כל אחת ואחת. שביעה שאוכל כפר זו שביעה שלא אוכלנה, הראשונה, שביעות ביטוי, והשנייה, שביעות שווא. ביצד עושין לז? אומרים לז? שיאכל מוטב לעבור על שביעות שווא, ולא על שביעות ביטוי. שביעה שלא אוכל כפר זו שביעה שאוכלנה. ראשונה, שביעות ביטוי, והשנייה שביעות שווא. ביצד עושין לז? אומרים לז? שלא יאכל מוטב לעבור על שביעות שווא לחד ולז? על שביעות שווא וביטוי. שביעה שאוכל כפר זו חיים שביעה שלא אוכלנה חיים, ואכלה רבי יוחנן אמר קיים את הראשונה, וביטל לשנייה.

[דף י"ח ע"ב]

ריש לקיש אמר, ביטל לראשונה. ולא קיים לשנייה. שביעה שלא אוכל כפר זו חיים, שביעה שאוכלנה חיים, ואכלה רבי יוחנן אמר ביטל את הראשונה, וקיים לשנייה. ריש לקיש אמר, ביטל את הראשונה, והשנייה, אומרים לז? שיקיימנה בכפר אחרת. שביעה שאוכל כפר זו חיים שביעה שאוכלנה חיים ואכלה, רבי יוחנן אמר קיים את שתיהן. וריש לקיש אמר קיים לראשונה ושנייה אומרים לז? שיקיימנה בכפר אחרת? שביעה שלא אוכל כפר זו חיים, שביעה שלא אוכלנה חיים,

ואכלה. על דעתיה דרבי יוחנן, חייב שתים. על דעתיה דריש לקיש אינו חייב אלא אחת. אהרן רשב"ל מודה. שאינו אלא במזרו עצמו מן האיסורין.

הלכה י' מתני' שביעות ביטוי נהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בפשירים ובפסולין בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו וחיובין על ודונה מכות ועל שנגתה קרבן עולה ויורד. שביעות שוא נהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בפשירים ובפסולים בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו וחיובין על ודונה מכות ועל שנגתה פטור. אחד זה ואחד זה, המושבע מפי אחרים חייב. ביצד? אמר לא אכלתי היום ולא הינחתי תפילין היום משביעך אני, ואמר אמן, חייב.

גמרא (ויקרא ה) נפש נפש, מה נפש שנאמר בשביעות העדות (ויקרא ה) ונפש כי תחטא וכו' ולא יגיד ונשא עונו עשה את המושבע בנשבע, אף שנאמר בשביעות הפקדון (שם) או נפש כי תשבע וגו' עשה המושבע בנשבע. זה הכלל. כל לא תעשה שיש בו מעשה לזקה, ושאינו בו מעשה אינו לזקה, חוץ מן המימר. והנשבע ומקלל את חברו בשם. רבי אבהו בשם רבי יוחנן לית בן מן מימר, מימר דיבור ומעשה. נשבע לשקר מניין? אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי, כי לא ינקה ה', מנחין הן הדיינין. קילל את חברו בשם מניין? ריש לקיש בשם רבי הושעיה, (דברים כח) ליראה את השם וגו'.

[דף י"ט ע"א]

נשבע לשקר על דעתיה דריש לקיש, מניין? מינה, מפיו שנשבע לשקר אין זה ירא. קילל את חברו בשם על דעתיה דרבי יוחנן מניין? מפיו שקילל אין זה ירא. מה מפקה מביניהון? נשבע לשקר וקילל לחבירו בשם. על דעתיה דרבי יוחנן חייב שתים. על דעתיה דריש לקיש אינו חייב אלא אחת.

הדרן עלה פרק שביעות שתים

פרק רביעי

הלכה א' מתני' שביעות העדות. נהגת באנשים ולא בנשים ברחוקים ולא בקרובין בפשירים ולא בפסולים. ואינה נהגת אלא בראויין להעיד. בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו ומפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בו ובבית דין דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים בין מפי עצמו בין מפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בו ובבית דין. וחיובין על ודון שביעה ועל שנגתה ועל ודון העדות ואין חיובין על שנגתה. ומה הוא חייב על ודונה? קרבן עולה ויורד.

גמרא שעירים מיעוט שעירים שנים, מה תלמוד לומר שנים? שיהיו שוין. כבשים מיעוט כבשים שנים
אם בן מה תלמוד לומר שנים? שיהיו שניהן שוין. צפרים, מיעוט צפרים שנים, אם בן מה תלמוד לומר
שתי? שיהיו שניהן שוין. חצוצרות מיעוט חצוצרות שתיים, אם בן מה תלמוד לומר שתי? שיהיו שתיהן
שוות. התיב רבי חגי קומי רבי יוסי, והתתיב וְעָמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים, מיעוט אנשים שנים ומה תלמוד
לומר שני, שיהיו שניהן שוין, והתתיב לא תטו משפט גר יתום, הרי מצינו גר דן עם מי שאינו גר.
יתום דן עם מי שאינו יתום. אלמנה עם בעיולת בעל. אם בן למה נאמר שני? מופנה להקיש ולדון
הימינו גזירה שווה. נאמר כאן שני ונאמר להלן וישארו שני אנשים במוחנה. מה להלן אנשים ולא
נשים ולא קטנים, אף כאן, אנשים ולא נשים ולא קטנים. הרי למדנו שאין האישה דגה, מעתה אין
האשה מעידה. רבי יוסי בי רבי בון ר' הונא בשם רבי יוסי, נאמר כאן שני. ונאמר להלן על פי שנים
עדים. מה להלן על פי שנים עדים, אף כאן על פי שנים עדים. אם בן למה נאמר שני? שלא יהא אחד
עומד ואחד יושב. אחד מדבר כל צורכו ולאחד אומר לו קצר דבריה. כנגד אחד מאריה פנים, וכנגד
אחד מעיו פנים. אמר רבי יודן שמעתי שאם רצה הדיין להושיב את שניהן מושיב. האסור, שלא יהא
זה עומד וזה יושב. זה מדבר כל צורכו, וזה אומר לו קצר דבריה. רבי ישמעאל אומר, אומר לו לבוש
כשלוש או הלבושהו כשאתה לובש. רבי בא בשם רב הונא, צריכין העדים להיות עומדין בשעה
שמעידין. מאי טעמא? ועמדו שני האנשים. רבי ירמיה בשם רבי אבהו אף הנדוניין עומדין בשעה
שמקבלין עדותן. מה טעמא? אשר להם הריב לפניו. ה. בתיב. לא יומתו אבות על בנים וגו'. והלא כבר
נאמר איש בחטאו יומתו מה תלמוד לומר לא יומתו אבות על בנים? אלא שלא יומתו בנים בעדות
אבות ואבות בעדות בנים. מיכן שלא יהו העדים קרובין של נדוניין. ומניין שלא יהו העדים קרובין
זה לזה? הגע עצמך, שאם הוזה אחד מהם אינו נהרג עד שיוזם חבירו. ומניין שלא יהו העדים קרובין
של דיינין? הגע עצמך שאם הוזמו לא מפיהם נהרגים? אם אומר את בן, נמצא נהרג על פיו. ומניין
שלא יהו הדיינין קרובים זה לזה? אמרה תורה הרוג על פי עדים הרוג על פי דיינים. מה העדים אינן
קרובין זה לזה אף הדיינין בן. איז לי אלא אבות ובנים, שאר קרובין מניין? אמר רבי זירא, ובנים
לרבות שאר קרובין. עד כדון פרבי עקיבה. פרבי ישמעאל? תני רבי ישמעאל (במדבר לה) וישפטו
העדה בין המכה וגו' שלא תהא העדה קרובה לא למכה ולא למוכה. אמר רבי יוסי, אם אומר את
בן קרובין לניקה נמצאו בית דין גואלי הדם; מיכן שלא יהו הדיינין קרובין לנידוניין. ומניין שלא יהו
העדים קרובין לנידוניין? אמרה תורה הרוג על פי העדים הרוג על פי מטים מה הדיינין אינן קרובים
לנידוניין, אף העדים בן. מניין שלא יהו העדים קרובים זה לזה? הגע עצמך, שהוזמו לא מפיהן הן
נהרגין. ומניין שלא יהו העדים קרובין לדיינין? הגע עצמך שהוזם אחד מהן, כלום נהרג עד שיוזם
חבירו. אם אומר את בן לא נמצא נהרג על פיו. בפירין לא בפסולין. מניין? (ויקרא ח) אם לוא יגיד

וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ, אֶת שְׁמוּגִיד, וְחִבִּירוֹ מִשְׁלֵם מָמוֹן, יֵצֵא פָסוּל שְׁמוּגִיד וְאֵין חִבִּירוֹ מִשְׁלֵם מָמוֹן. מִפִּי בֵּית דִּין.
 לְהוֹצִיא עַד אֶחָד בְּשֹׁאמְרוֹ לוֹ הָרִי אֶת מְקוּבֵּל עֲלֵינוּ בְּשָׁנֵי עֲדִים, יֵהָא חֵיב! וְתַלְמוּד לֹאמַר וְהוּא עַד אִו
 רָאָה אִו יָדַע אִם לֹא יִגִּיד וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ אֶת שְׁבֻשֶׁר לְהַעֲדֵי עֲדוּת תוֹרָה יֵצֵא אֶחָד שְׂאִינוּ בָּשֶׁר לְהַעֲדֵי. שְׂלֵא
 בַּפְּנֵי בֵּית דִּין. אִם לֹא יִגִּיד וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ מְקוּם שְׁמוּגִיד וְחִבִּירוֹ מִשְׁלֵם מָמוֹן יֵצֵא חֵיב לְבֵית דִּין, אֲפִילוּ
 מִגִּיד אֵין חִבִּירוֹ מִשְׁלֵם. וּמִנִּיין

[דף י"ט ע"ב]

לְשָׁנִים עֲדִים? תַּלְמוּד לֹאמַר, וְהוּא עַד הָרִי כָּאֵן שְׁנִים כְּרָבִי יִשְׁמַעְיָאֵל, דְּאָמַר כֹּל מְקוּם שְׁנִימָא עַד כְּתָם
 הָרִי הוּא בְּכָלֵל שְׁנִים, עַד שִׁוְדִיעָד הַכְּתוּב אֶחָד. אֲשַׁכַּח תַּנִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל שְׁנֵי עֲדִים, אֶחָד, מַהוּ שִׁיְהוּ
 חֵיבִין עָלָיו מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי? אִיפְשָׁר לֹאמַר? אֶחָד רָאוי לְצוּרְפוֹ לְחֵיבִיו מִשּׁוּם שְׁבוּעַת עֲדוּת, וְאֶת
 מַחֲיִבּוֹ, מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי! קְרוּב מַהוּ שִׁיְהוּ חֵיבִין עָלָיו מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי? יִיבֵא כְּהֵדָא דְּמַר רַבִּי
 כָּא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל שְׁבוּעָה שְׁנֵתָן פְּלוּנִי לְפְלוּנִי וְנִמְצָא שְׂלֵא נָתַן, מֵאַחַר שְׂאִין כִּידוֹ לְבֵא, אֵין כִּידוֹ
 לְשַׁעֲבֵר. אִו כְּהֵדָא. אֵיכָן שׁוּרִי? אָמַר לוֹ אֵינִי יוֹדַע מַה אֶתָּה שְׂה. רַב פּוֹטֵר מִשּׁוּם שְׁבוּעַת הַפִּיקְדוֹן,
 וּמַחֲיִיב מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מֵאַחַר שֶׁמִּצְוָה לְהַפִּיסוֹ, אֵינוּ חֵיב מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי.
 עַל דַּעֲתִיהָ דְּרַב, אֵין מִצְוָה לְהַפִּיסוֹ? מְפִיִּיסוֹ עַל הָאֲמָת וְאֵינוּ מְפִיִּיסוֹ עַל הַשְּׁקָר? תַּנִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל,
 וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ, קִרְבָּן. מִנְּלָן בֵּית דִּין? הִנְדָּה, הִנְדָּה. מַה הִנְדָּה שְׁנִימָא לְחֵלָן בֵּית דִּין, אַף כָּאֵן בֵּית דִּין.
 כְּהֵדָא אֵין מְקַבְּלִין הָעֲדִים אֵלָּא אִם רָאוּ שְׁנִיְהֵן כְּאַחַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה אָמַר, אֲפִילוּ זֶה אַחֵר זֶה,
 רַבִּי יִרְמְיָה רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בְּשֵׁם רַב יִצְחָק שְׂאָמַר בְּשֵׁם רַב, מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּעִידֵי
 בְּכוּרָה וְעִידֵי חֻקָּה. רַבִּי כָּא בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה אַף בְּעִידֵי סִימָנִין כּוּ. מַה דָּא פְּשִׁטָּא בְּשׁוּזָה אָמַר רְאִיתִי
 שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת בְּגִבָּה וְזֶה אָמַר רְאִיתִי שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת בְּגִבָּה. אֶחָד אָמַר רְאִיתִי שְׁעֵרָה אַחַת בְּגִבָּה וְאֶחָד
 אָמַר רְאִיתִי אַחַת בְּכִרְסָה, לֹא בָלוּם הִיא כֹּל שְׁכָן גִּבָּה וְגִבָּה. שְׁנַיִם אָמְרִים רְאִינוּ שְׁעֵרָה אַחַת בְּגִבָּה
 וּשְׁנַיִם אָמְרִים רְאִינוּ שְׁעֵרָה אַחַת בְּכִרְסָה, פְּלִיגִי בָּהּ רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בַּר רַבִּי שְׁמִי.
 חַד אָמַר פָּסוּל, וְחַד אָמַר בָּשֶׁר. מֵאֵן דְּאָמַר פָּסוּל כְּמַעֲדִיד בְּחֻצֵי סִימָן. וּמֵאֵן דְּאָמַר בָּשֶׁר אֲנִי אָמַר שְׂמָא
 נִשְׁרָה. אֶחָד אָמַר רְאִיתִי שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת בְּגִבָּה, וְאֶחָד אָמַר רְאִיתִי שְׁנַיִם בְּכִרְסָה, רַבִּי כָּא אָמַר דְּבָרֵי
 חֲכָל בָּשֶׁר רַבִּי חֲגַי אָמַר דְּבָרֵי חֲכָל פָּסוּל רַבִּי יוֹסִי אָמַר בְּמַחְלוּקָתָא. רַבִּי יוֹדָן אָמַר בְּמַחְלוּקָתָא. אָמַר
 לִיה רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֲגַי, הָא רַבִּי יוֹדָן סָבַר כְּוֹוֹתִי. אָמַר לִיה עַל דְּרַבִּיהָ אֲנָא פְּלִיגִי כֹּל שְׁכָן עָלָיו. אָמַר
 רַבִּי מִנָּא יְאוּת, אָמַר רַבִּי חֲגַי. אֵילוּ שְׁטַר שְׁמַחוּתָם אֲרַבְּעָה חוֹתְמוֹת, זֶה מַעֲדִיד עַל שְׁנַיִם וְזֶה מַעֲדִיד
 עַל שְׁנַיִם, וְקָרָא עָלָיו עֵר. שְׂמָא בָלוּם הוּא?? וְאֵין כֹּל חֲתִימָה צְרִיכָה שְׁנֵי עֲדִים? וְכָא כֹּל סִימָן וְסִימָן
 צְרִיךְ שְׁנַיִם עֲדִים. רַבִּי חֲנִינָה שָׁמַע לָהּ מִשְׁנֵי חֻקָּה. אֵילוּ אֶחָד מַעֲדִידוֹ שְׂאֲכָלָה שְׁנָה אַחַת, וּשְׁנִיָּה,

ושלישית, ואחד מעידו שאכלה רביעית וחמישית ושישית, שפא בלום הוא?! ואין כל חוקה צריכה שני עדים! הלא כל סימן וסימן צריך שני עדים.

הלכה ב' מתני' שביעת העדות כיצד? אמר לעדים בואו והעידוני שביעה שאין אנו יודעין לה עדות, או שאמרו לו אין אנו יודעין לה עדות משיביע אני עליכם, ואמרו אמן! חייבין. השביע עליהם חמשה פעמים חוץ לבית דין ובאו לבית דין והודו, פטורין. כפרו, חייבין על כל אחת ואחת. השביע עליהן חמשה פעמים בפני בית דין וכפרו, אינן חייבין אלא אחת. אמר רבי שמעון, מה טעם? מפני שאינן יכולין לחזור ולהודות.

גמרא (ויקרא ה) נפש. נפש. מה להלן מפי עצמו, אף כאן מפי עצמו. מה כאן מפי אחרים, אף להלן מפי אחרים. רבי מאיר דרש גזירה שנה ממקום שבאת. מה מפי עצמו שנאמר להלן, חוץ לבית דין, אף מפי עצמו שנאמר כאן חוץ לבית דין. ורבנן דרשי גזירה שנה האמורה בה. מה מפי אחרים האמור בה, בבית דין, אף מפי עצמו שנאמר כאן, בבית דין. רבי ירמיה בעי, קרוב מפי עצמו בשביעת העדות

[דף כ' ע"א]

מהו שיהא חייב? נישמעינה מן הדא הואיל ולא למדו מפיו משביעת העדות, אלא משביעת הפקדון, מה להלן קרובין חייבין, אף כאן כן. אמר רבי יוסי, קרובין שבאן למידין מקרובין שלהלן?! רבי יודן קפודקייא בעי, השביע עליו חמשה פעמים מפי עצמו? בבית דין, שפא אינו חייב על כל אחת ואחת. אמר רבי יוסי, ולא מתני' היא? אמר רבי שמעון מה טעם מפני שאינן יכולין לחזור ולהודות וכאן הואיל ויכולין לחזור ולהודות, חייבין בכל אחת ואחת. רבי ירמיה בעי, השביע עליו חמשה פעמים מפיו, וחזר והשביעו חמשה פעמים מפי אחרים מהו? מאחר דרבי מאיר עבד מפיו בבית דין, מהו שיקבעם לקרבן ולחייבם בראשונה בלא תביעה? ייבא כהדא, מה את בא אחרינו? שביעה שאין אנו יודעין לה עדות יהו חייבין? תלמוד לומר ושמיעה קול אלה, את ששמע קול חייב, יצאו אילו שאין שומעין קול מפיו. בקרקעות מהו שיהא חייב מפיו? בקנסות מהו שיהא חייב מפיו? מהו שיהא חייב בקרבן עולה ויורד? רבי בא ברב יהודה בשם רב. בשוגג בקרבן במזיד בקרבן, אבל אמר סבור הייתי שפאין זו שביעה, מותר. תני חזקיה, כל מקום שנאמר בתורה חטא סתם, את תופש חזון בשגגה, עד שיודיעך הכתוב שהיא שגגה.

הלכה ג' מתני' כפרו שניהם פאחת שניהן חייבין. בזה אחר זה, הראשון חייב. כפר אחד והודה אחד הכופר חייב. היו שתי כיתי עדים. כפרה הראשונה ואחר כך כפרה השנייה,

[דף כ' ע"ב]

שתיקה חייבות, מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתיקה.

גמרא הפרישו קרבנן ואמרו הרי אנו הולכין לכפור בבית דין, הלא היא דתני רבי חייא קרבנן לח' על גזול, שיקדים גזול לקרבנן ולא שיקדים קרבנן לגזול. נשבעו חוץ לבית דין, הפרישו קרבנן ואמרו הרי אנו הולכין לכפור בבית דין מה את עביד ליה? כמי שקדם הטאול לקרבנן או מאחר שאין חייבין אלא בבית דין כמי שקדם קרבנן לחטאם! כיני מתניתא כפר אחד והודה אחד, הכופר חייב. אמר רבי יוסי מתניתא והוא שיהזור בו שני בתוך כדי דיבור הראשון? שאם יהזור בו ראשון, מקבלין אותו נעשה שני ראשון. היו עשרה אית תניי תני הראשון חייב וכולן פטורין. אית תניי תני האחרון פטור וכולן חייבין. מאן דמר ראשון חייב וכולן פטורין, כמאן דמר עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה ומאן דמר אחרון פטור כמאן דאמר תתקיים עדות בפשאר. אמר רבי יוסי מתני' אמרה בן

[דף כ"א ע"א]

היו שתי כיתי עדים. לא מר אלא שתים הא אחת, עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה.

הלכה ד' מתני' משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה. שבועה שאין אנו יודעין לה עדות, אינן חייבין אלא אחת. שבועה שאין אנו יודעין לה עדות שיש לה ביד פלוני פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה, חייבין על כל אחת ואחת. משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני חטים ושעורים וכוסמין שבועה שאין אנו יודעין לה עדות, אינן חייבין אלא אחד משום שבועה אחת. ואם אנו לו שבועה שאין אנו יודעין לה עדות שיש לה ביד פלוני חטים ושעורים וכוסמין, חייבין על כל אחת ואחת.

גמרא ומניין שאינו מדבר אלא בתביעת ממוז? אמר רבי ליעזר, נאמר כאן (ויקרא ה) אויבים, ונאמר אויבים בפקדון מה אויבים האמורים בפקדון אינו מדבר אלא בתביעת ממוז, אף אויבים האמורים כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממוז. אוי רוצח יוכיחו שאינן מדברין בתביעת ממוז? דנין אויין שיש עמהן שבועה, מאויין שיש עמהן שבועה ואל יוכיחו אוי רוצח שאין עמהן שבועה. אוי סוטה יוכיחו שיש עמהן שבועה ואינו מדבר בתביעת ממוז! דנין אויין שיש עמהן שבועה ואין עמהן כהן, מאויין

במות אילו, ואל יזכירו אוי סוטה שיש עמהן אף ביהן. אוי ביטוי שפתיים יזכירו שאינן מדברין בתביעות ממוז. דנין אויין שעשה בהן ודון בשנגה מאויין במותן! ואל יזכירו אוי ביטוי שפתיים שלא עשה בהן ודון בשנגה. רבי עקיבה אומר. יש מאלה חייב ויש מאלה פטור דבר ממוז חייב ושאינו ממוז פטור. רבי שמעון אומר חייב כאן וחייב בפקדון מה פקדון אינו מדבר אלא בתביעת ממוז, אף כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממוז.

הלכה ה' מתני' משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק. תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה. שאנס איש פלוני, ופיתח את בתי ושהבני בני ושהכל בי חבירי ושהדליק גדישי ביום חפפורים, הרי אלו חייבין.

גמרא תני, רבי יוסי הגלילי אומר, מה תלמוד לומר והוא עד או ראה או ידע וגו'. לא אמרתי אלא בעדות שאיפשר להתקיים בידיעה ושללא בראייה בראייה ושללא בידיעה. בידיעה שלא בראייה בממוז היה עבידא? תן לי מאתים וזו שיש לי בידך. אין לך בדי ולא הודיתה לי בפני פלוני ופלוני? יאמרו ואני נותן. זו היא ידיעה שאין עמה ראייה אתון ואמרין אין דאודי ליה ואין דגוליה לית אנן ידעין ואין דאזופיה לי נן ידעין. בראייה בלא ידיעה בממוז היה עבידא? תן לי מאתים וזו שיש לי בידך אין לך בדי ולא מניתי לך במושב פלוני ופלוני? יאמרו ואני נותן. זו היא ראייה שאין עמה ידיעה. אתון ואמרין אין מנה ואין דגוליה לי נן ידעין ואין מישאל ליה לי נן ידעין. תן לי קנס בתי שהוא בידך והוא אומר לא נתחייבתי קנס מימי. והעידים מעידין שנתחייב קנס ולי נן ידעין אין קנס ברתיה אין קנס איתא אחר. אנסתה ופיתית את בתי, והוא אומר לא אנסתי ופיתיתי אשה מימי, ועדים מעידין שאנס אשה ולי נן ידעין אין ברתיה הוה, אין איתא חורי. הרגת שורי, קיצצתה נטיעתה והוא אומר איני יודע, חייב. אתה אמרת לי להרוג ולקוץ, הולכין אחר רוב נטיעות. מה הוא הולכין אחר רוב נטיעות? אמר רבי חגי, אין הוה תוריה נגחן הא מר ליה. אם היו נטיעותיו בטילות, הוא מר ליה. אמר רבי יודן,

[דף כ"א ע"ב]

אין אומר בממוז. מאחר דו יכיל מימר ליה אתה אמרת לי להרוג ולקוץ, אף על גב דו אומר ליה לא הרגתי ולא קצצתי פטור.

הלכה ו' מתני' משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שאני כהן, שאני לוי, שאני בן גרושה, ושאני בן חלוצה, ושאיש פלוני כהן, שאיש פלוני לוי, שאינו בן גרושה, שאינו בן חלוצה. שאנס איש פלוני ופיתה את בתו. ושחבל בי בני, ושחדליק גדישי בשבת, הרי אילו פטורין.

גמרא (ויקרא ה) נפש כי תחטא, נפש כי תחטא לנזרה שוה. מה נפש כי תחטא שנאמר לחלץ תביעת ממונ, ויש לו, אף נפש כי תחטא שנאמר באן, תביעת ממונ, ויש לו. לית הדיא פליגא על ריש לקיש? דאמר אין ממונ אצל מכות! פתר לה רבי מאיר דאמר לזקה ומשלם. מ"מ לא הפסידו ממונ! בין דחלה תוה בעי מיתן ליה ולא יתב ליה, במי שהפסידו ממונ.

הלכה ז' מתני' משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שאמר איש פלוני ליתן לי מאתים זוז ולא נתן, הרי אילו פטורין שאין חייבין אלא על שבועת ממונ בפקדון. משביע אני עליכם בשתדעון לי עדות שתבואו ותעידוני, הרי אילו פטורין.

[דף כ"ב ע"א]

מפני שקדמה שבועה לעדות. עמד בבית הכנסת ואמר משביע אני עליכם אם יודעין אתם לי עדות שתבואו ותעידוני, הרי אילו פטורין.

גמרא רבי יוסי רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן, אמר ליתן מתנה לחבירו, וביקש לחזור בו, חזר. רבי יעקב בר זבדי בעא קומי רבי אבהו, ואהן הוין, לא בצדק הוא והוין צדק! אמר בשעה שאמר הוין של צדק הוה. למה? משום שאינו יודע בהן או משום שאין מתכווין להן? מה נפק מביניהון? משכן שנים שנים אין תימר משום שאינו יודע בהן, יודע בהן? הוין לית טעמא דלא משום שאין מתכווין להן.

הלכה ח' מתני' אמר לשנים משביע אני עליכם איש פלוני ופלוני אם יודעים אתם לי עדות שתבואו ותעידוני, והם שיודעים לו עדות עד מפי עד, או שהיה אחד מהן קרוב או פסול, הרי אילו פטורין.

גמרא רבי מנא שמע, מדכתריה או שהיה אחד מהן קרוב או פסול הא לא היה אחד מהן קרוב או פסול, חייבין ויודע הוא בהון? הוין לית טעמא אלא משום שאין מתכווין להן. רבי יוסי שמע לה מקדמיתא, מפני שקדמה שבועה לעדות הא לא קדמה שבועה לעדות חייבין ויודע הוא בהון? הוין לית טעמא אלא משום שאין מתכווין להן.

הלכה ט' מתני' שילח ביד עבדו או שאמר לה הנתבע, משביע אני עליכם אם יודעין אתם לו עדות שתבואו ותעידוהו הרי אילו פטורין, עד שישמעו מפי התובע

גמרא אמר רבי לעזר מה תלמוד לומר אם לוא יגיד ונשא עונו? לא מפי התובע? מתני' צריכה למה דאמר רבי לעזר ומה דמר רבי לעזר, צריכה למתניתין. אילו תנינן ולא תנא רבי לעזר הוינן אמרין ישמעו מפי התובע

[דף כ"ב ע"ב]

ולא נשבעו לנתבע, חייבים, הוי צורפה למה דמר רבי לעזר. אילו תני רבי לעזר ולא תנינן הוינן מרין ישמעו מפי הנתבע ולא נשבעו לתובע חייבין. הוי צורפה למתני' וצריכה למה דמר רבי לעזר, עד שישמעו מפי התובע וישבעו לתובע.

הלכה י' מתני' משביע אני עליכם מצוה אני עליכם אוסרכם אני, הרי אלו חייבין. בשמים ובארץ, הרי אילו פטורין. באל"ף דל"ת ביו"ד ח"א בשדי, בצבאות, בחנון ורחום, בארץ אפים, ורב חסד, ובכל הכינויים הרי זה חייב. המקלל ככולן חייב דברי רבי מאיר, וחכמים פטורין. המקלל אביו ואמו ככולן חייב דברי רבי מאיר. וחכמים פטורין. המקלל עצמו וחבירו ככולן עובר בלא תעשה. יבכה אלהים, כן יבכה אלהים, זו היא אלה הנתובה בתורה. אל יבכה ויכרך ויטיב לה רבי מאיר מחייב. ורבי יהודה פוטר.

גמרא משביע אני עליכם סתם חייב. אוסרכם אני, כובלכם אני, חייבין. רבי יוחנן בשם רבי ינאי, כיני מתניתא. ואית דמרינן רבי אבהו בשם רבי יוחנן כיני מתניתא. רבי מאיר מחייב ורבי יודה פוטר. רבי מאיר בדיעתיה. רבי יודה בדיעתיה. דתנינן תמן, קיללם בכינוי, רבי מאיר מחייב וחכמים פטורין. המקלל עצמו וחבירו, ככולן עובר בלאו. מהו ללקות? חברייא אמרו אין לוקה. אמר לון רבי יוסי למה? שהיא לא תעשה שאין בו מעשה, והרי הפמיר והנשבע לשקר, לאו שאין בו מעשה הוא! רבי יסא בשם רבי יוחנן, רבי מאיר היא דאמר ממשמע לאו אתה שומע הין אל יבכה, אם תבא ותעידוני, הא אם לא תבוא ותעידוני, יבכה. אין לי אלא אלה שיש עמה שבועה. מניין לשבועה שאין עמה אלה, לשבועה היא שיש עמה אלה? תלמוד לומר ושמעה אלה ושמעה קול? לעשות שאין עמה אלה כשיש עמה אלה, הא אלה בלא שבועה לא! רבי יסי בשם רבי יוחנן

[דף כ"ג ע"א]

לא שנייא היא אלה בלא שביעה היא בשביעה בלא אלה.

הדרן עלף שביעת העדות

פרק חמישי

הלכה א' מתני' שביעת הפקדון. נוהגת באנשים ובנשים וברחוקים ובקרובים בפשרים ובפסולים, בפני בית דין, ושללא בפני בית דין. מפי עצמו. ומפי אחרים, אינו חייב עד שיקפור בו בבית דין, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, בין מפי עצמו בין מפי אחרים כיון ששפר בו חייב. והייב על זדון שביעה ועל שגגתה עם זדון הפקדון. אינו חייב על שגגתו, ומה הוא חייב על זדונו? אשם בכסף שקלים.

גמרא תני, מפי עצמו בשביעת העדות. מהו להיות באלה מפי עצמו בשביעת הפקדון? מהו להיות באלה? אמר רבי יוסי, מפיו דכתיב (ויקרא ה) נפש נפש, כמה שפולחון כאן ופולחון כאן. אמר רבי מנא, אלה בבית דין. מחלוקת רבי מאיר וחכמים. וכחש בעמיתו, לכשיצא וידויו בשביעה. פרט למכחש באחד השותפין. פרט למכחש בעדים ובשטר. אמר רבי יוסי, הרי אמרה שנים שליו מאחד אף על גב דלא דלן אחריו וערבאין זה לזה, אחריו וערבאין זה לזה. ולא עבדין בן. שנים שהפקידו באחד וביקש האחד ליטול שלו, אין שומעין לו, ויעשה בפופר בחלקו והא חייב! אחד שהפקיד לשנים כפר בו זה חייב, כפר בו זה חייב.

[דף כ"ג ע"ב]

הפקיד להם שוה פרוטה, לא נמצא מביא קרבן על חצי פרוטה ומה כא אילו נשבע ונשבע ונשבע, שפא אינו מביא קרבן על חצי פרוטה? תמן, כל שביעה חלה על שוה פרוטה! הכא אין שביעה חלה על שוה פרוטה. רבי לא ורבי יוחנן וריש לקיש, תריהון אמרין, לית כאן עדים, כמי שיצא וידויו בשביעה למה? משום שמוצוין למוט! ושטר, אינו מוצו לאבד? הוי לית טעמא אלא משום שמוצוין לשפח עדותו. תמן תנינן איכז שורי? אמר לו אבד. משביעך אני, ואמר אמן. ועדים מעידין אותו שאכלו, משלם את הפקדון. הודה מעצמו, משלם קרן וחומש ואשם! מתניתא בשאין ידע בעדים! אתא מימר לה ואפילו ידע בעידיו. אמר רבי יוסי, ומתניתא אמרה בן הוי שתי ביתי עדים כפרה ראשונה ואחר כך כפרה שנייה, שתיקה חייבות. ניהא שנייה מתחייבת. ראשונה למה? לאו משום שמוצוין לשפח עדותו. (ויקרא ה) וכחש בה. ולא בו. בן עזאי אמר שלשה אבידות הן. פיזע בה ובמוצאתיה.

בה ולא במוצאייה. לא בה ולא במוצאייה. רבי חנניה בשם רבי ירמיה בולחון לפטור. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוסי לית בן. רבי יוסי בעי ויהא בן הפטור?

[דף כ"ד ע"א]

אמר רבי מנא לית בן משלש אבידות. בידע בה ובמוצאייה. בה ולא במוצאייה. לא בה ולא במוצאייה. בה ובמוצאייה נן קיימין? אלא שמכחש בה ובמוצאייה. במוצאייה ולא בה בה ולא במוצאייה? כיני מתניתא בה ובמוצאייה.

הלכה ב' מתני' שבועת הפיקדון ביצד? אמר לו תן לי פיקדון שיש לי בידך שבועה שאין לך בידך. או שאמר לו אין לך בידך משיבועד אני ואמר אמן הרי זה חייב. השביע עליו חמשה פעמים, בין בפני בית דין בין שלא בפני בית דין וכפר חייב על כל אחת ואחת. אמר רבי שמעון, מה הטעם? מפני שהוא יכול לחזור ולהודות.

גמרא נפש נפש, מה כאן מפי עצמו? אף להלן מפי עצמו. מה להלן מפי אחרים, אף כאן מפי אחרים. רבי מאיר דריש גזרה שוה במקום שבאתה, מה מפי עצמו שנאמר כאן, חוץ לבית דין, אף מפי עצמו שנאמר כאן חוץ לבית דין. ורבנן דרשי גזירה שוה באמור בה, מה מפי אחרים שנאמר להלן, בבית דין, אף מפי אחרים שנאמר כאן בבית דין. רבי ירמיה בעי קרוב, מפי אחרים בשבועת הפיקדון, מהו שיהא פטור? גישמעינה מן הדא הואיל ולא למדו מפי אחרים בשבועת הפיקדון אלא משובעת העדות, מה להלן קרובין פטורין אף כאן קרובין פטורין. אמר רבי יוסי, קרובין שבאין למידיו מרחוקין שאלהן? רבי יודן קפודקייא בעי השביע עליו חמשה פעמים מפי אחרים חוץ לבית דין, כלום הוא חייב על בולן אלא אחת? אמר רבי יוסי, ולא מתניתא היא אמר רבי שמעון, ומה טעם, מפני שאינם יכולין לחזור ולהודות. וכאן, הואיל ואין יכולין לחזור

[דף כ"ד ע"ב]

ולהודות אין חייבין אלא אחת?

רבי ירמיה בעי: השביע עליו חמשה פעמים מאחר דרבי מאיר עבד מפי אחרים בבית דין, מהו שיקבענו לקרבן ולחייבו על הראשונה בלא תביעה. ויבא פהא. מה את ברא אחרינו, שבועה שאין לך בידך. משלם קרן וחומש ומביא אשם בשתי סלעים. מה שאין בן בשבועת העדות. מפי אחרים בקרקעות, מהו שיהא פטור מפי אחרים? מהו שיהא חייב אשם בכסף שקלים?

הלכה ג' מתני' היו חמשה תובעין אותו ואמרו לו תן לנו פיקדון שיש לנו כידך שבועה שאין לך ביד, אינו חייב אלא אחת. שבועה שאין לך ביד, לא לך ולא לך, חייב על כל אחת ואחת. רבי אליעזר אומר, עד שיאמר שבועה באחרונה. רבי שמעון אומר, עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד.

גמרא יכול אף בשבועת הפיקדון לא עשה המושבע כנשבע? אמר רבי לעזר, לית פאן אלא אף בשבועת הפיקדון נעשה המושבע כנשבע. אמר רבי יוחנן דברי רבי לעזר, והוא, שהזכיר שבועה תחילה וסוף, דברי חכמים, הזכיר שבועה תחילה ולא הזכיר פסוף. או הזכיר פסוף ולא הזכיר תחילה על דעתין דרבנן מביא קרבן על כל אחת ואחת. על דעתיה דרבי לעזר, מביא קרבן אחד. הזכיר שבועה תחילה וסוף, על דעתיה דרבנן, מביא שני קרבנות על כל אחד ואחד. על דעתיה דרבי לעזר מביא קרבן אחד על כל אחד ואחד. הזכיר שבועה בתחילה ולא הזכיר פסוף, מהו שתחול שבועה על האמצעיים? איתא חמי אילו הזכיר שבועה תחילה וסוף, שפא הזכיר באמצעיים? ותימר חלה, והבן חלה. רבי יודן קפודקאי בעי שבועה היטין וישעורין וכוסמין אין לך ביד, מהו? כמי שהזכיר שבועה תחילה וסוף, מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה שבועה מתקיימת, אינו חייב אלא אחת. אין לך ביד חמין וישעורין וכוסמין שבועה,

[דף כ"ה ע"א]

כמי שהזכיר שבועה תחילה וסוף. מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה שבועה מתקיימת, אינו חייב אלא אחת. אין בשבועת ביטוי כן? שבועה שלא אוכל, שלא אוכל שבועה על דעתין דרבנן, מביא קרבן על כל אחת ואחת. על דעתיה דרבי לעזר, מביא אחד על הכל. אף רבי לעזר מודה שאינו אלא כמזוז עצמו מן האיסורין. לא אתיידא דלא אמר הוא לשעבר, שבועה שלא אכלתי שלא אכלתי שבועה! על דעתין דרבנן, מביא שני קרבנות על כל אחת ואחת על דעתיה דרבי לעזר מביא אחד בכל אחד ואחד. רבי אבהו רבי ירמיה בעי אמר שבועה היטין וחיטין אין לך ביד מהו? נישמענה מן הדא. לא ממקום פלוני ולא ממקום פלוני, חייב. אמר רבי יוסי מקומות הרבה עשו אותן כמינין הרבה אילו מר לא מאותו המקום ולא מאותו המקום, ואות. רבי חגיי בעי עשרה שבועות אין לך ביד מהו? רבי יוסי בעי, שבועה שבועה אין לך ביד מהו? אמר רבי יוסי נישמענה מהדא שבועה שלא אוכל כפר זו שבועה שלא אוכלנה ואכלה חייב אחת מפני שהזכיר זו הא לא הזכיר זו, חייב בכל אחת ואחת. אף בשבועת ביטוי כן שבועה שאוכל נבילה ופת חמין ופת ישעורין ופת כוסמין, מאחר שפטור על הנבילה פטור על השאר.

מסכת שבועות פרק ראשון

א,א אין בה ידיעה בתחלה, בין שיש בה ידיעה בתחלה בין שיש בה ידיעה בסוף, שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי שמעון חולקין בשעיר, על שאין בה ידיעה - לא בתחלה ולא בסוף. וטהור שאכל טמא. שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: שעירי רגלים מכפרין, אבל לא שעירי ראשי חדשים. ומודה רבי שמעון בשעיר שלא קרב ברגל - שיקרב בראש חדש. לא קרב בראש חדש - יקרב ביום הכפורים. לא קרב ביום הכפורים - יקרב לרגל הבא, שמתחלה לא הקדשו קרבנות הצבור, אלא על מנת שיקרב על מזבח החיצון.

היה רבי שמעון אומר: שלשים ושנים שעירים קרבין לצבור בכל שנה ושנה. שלשים ואחד בחוץ, ונאכלין. ואחד בפנים ואינו נאכל, ושעיר המשתלח. שנים עשר בשנים עשר חדשי השנה, שבעה בפסח ושמונה בחג, שנים ביום הכפורים. אחד בראש השנה ושנים בעצרת. אחד בגלל לחם הפנים ואחד בגלל היום. ואם כפר הראשון על מה שני מכפר? על הטמאה שארעה בין זה לזה, ואמרין כך ישראל צריכין להביא שני שעירין בכל יום, אלא שחס הקדוש-ברוך-הוא על נכסין של ישראל:

א,ב היה רבי שמעון אומר: קשה טמאת מקדש וקדשיו מכל עבירות שבתורה, שכל עבירות שבתורה מתכפרות בשעיר אחת, וטמאת מקדש וקדשיו מתכפרת בשלשים ושנים שעירין. כל עבירות שבתורה מתכפרות פעם אחת בשנה, וטמאת מקדש וקדשיו מתכפרת בכל חדש וחדש, שנאמר (ויחזקאל ה, יא): "לכן חי אני נאם ה' אלהים אם לא יען את מקדשי טמאת" וגו'.

קשין הן שקוצין ותועבות שעשית, וטמאת מקדש וקדשיו - קשה מכלן:

א,ג מעשה בשני אחים כהנים, שהיו שוין ורצין ועולין בכבש, וקדם אחד מהם את חברו לתוף ארבע אמות. נטל אחד מהן את הסכין ותקע בלבו. בא רבי צדוק ועמד על מעלות האולם בהר הבית, ואמר: שמעוני! אחינו בית ישראל, הרי הוא אומר (דברים כא, א): "כי ימצא חלל באדמה" וגו'. אנו מהיכן נמוד. מן ההיכל או מן העזרות? געו כל ישראל בבכיה אחריו. ואחר כך בא אביו של תינוק, אמר להם: אני כפרתכם! מפרפר הוא בני, וסכין לא נטמא. מלמד שטמאת סכין היתה קשה עליהן משפכות דמים. וכן הוא אומר (מלכים ב כא, טז): "וגם דם נקי שפך מנשה"; מכאן אמרו, בעון שפכות דמים - שכינה נעלת, ובית המקדש מטמא:

א,ד כל המטמאין שבתורה, בין שנטמאו טמאה קלה, ובין שנטמאו טמאה חמורה - חביבין על טמאת מקדש וקדשיו, שנאמר (ויקרא ה, ב): "בכל דבר טמא" - לרבות כל המטמאין שבתורה. "או נפש" - למה נאמר? לפי ששלוש מצות אמורות בפרשה. שתיים מפרשות ואחת סתומה, תלמד סתומה מן המפרשה. מה מפרשה שבע, אף סתומה שבע, אפלו אמר לעדים: "בואו והעידוני שלא נטמאתי". ואמרו לו: "שבועה שאין אנו יודעין לך עדות". יכול יהו חביבין? תלמוד לומר: "או נפש", דהסיען הכתוב מכלל הטמאות ובא לו לכלל שבועות.

"או נפש" לרבות כל הנפשות - אף נפש נשיא ומשיח. רבי ירמיה אומר: דבר למד מענינו, שנאמר (ויקרא ה, ז): "ואם לא תשיג תגיע ידו די שיה". ואומר "ואם לא תשיג ידו לשתי" וגו'; במי שבא לכלל עני הכתוב מדבר, יצא נשיא ומשיח שאין באין לכלל עני, שקדשתן עולמית.

וְשָׁהָה כְּדֵי הַשְׁתַּחֲוִיָּה - חֵיב עַל כָּל אַחַת
וְאַחַת; דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, שֶׁהִיָּה רַבִּי
יִשְׁמַעְאֵל אומר: "וְנַעֲלָם מִמֶּנּוּ וְנַעֲלָם
מִמֶּנּוּ" - שְׁתֵּי פַעְמִים! לְחֵיב עַל הָעֵלָם דִּבְרֵי
טַמְאָה, וְעַל הָעֵלָם מִקֹּדֶשׁ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
וְרַבִּי עֲקִיבָא אומרים: אֵינוּ חֵיב אֲלָא עַל
הָעֵלָם טַמְאָה בְּלִבָּד.

מסכת שבועות פרק שני

ב,א "שבועה שלא אכל", ואכל אוכלין
אסורים, פגול ונותר וטמאה. "שבועה
שלא אשתה" ושתה משקין אסורין, זין של
ערלה ושל כלאי הכרם - חייב. ורבי שמעון
פוטרי. "שבועה שאכל אוכלין אסורין",
פגול נותר וטמאה. "שבועה שלא אשתה
ושתה משקין אסורין, זין של ערלה ושל
כלאי הכרם" - פטור, ורבי שמעון מחייב.
מודה רבי שמעון, באומר: קונם אשתי
נהנית לי, אם אכל ואם אשתה, ואכל
אוכלין אסורין משקין אסורין - שאשתו
מתרת לו:

ב,ב "שבועה שלא אכל", וחזר ואמר
"שבועה שאכל" - על האחרונה לוקה מיד,
ועל הראשונה, אם אכל - חייב. אם לא אכל
- פטור. "שבועה שאכל", וחזר ואמר:
"שבועה שלא אכל", על האחרונה - לוקה
מיד, על הראשונה, אם אכל - פטור. אם
לא אכל - חייב. "שבועה שלא אכל, ושלא
אכל ואכל" - אינו חייב אלא אחת, שלא
אמר אלא לזרו את הראשונות. "שבועה
שאכל, שאכל" ולא אכל - אינו חייב אלא
אחת, שלא אמר את האחרונות אלא לזרו
את הראשונות. "שבועה שלא אכלתי,
שבועה שלא אכלתי" - חייב על כל אחת
ואחת! זה חמור לשעבר מלעתידי לבא:

ב,ג המשביע את העובד כוכבים, את
הנשים, את הקטנים, את הקרובין, ואת
הפסולים - פטור, שנאמר (ויקרא ה, א):
"והוא עד", בעד שראוי להוציא ממון. רבי
אליעזר אומר: המשביע בעד אחד - פטור,
שאינו ראוי להוציא ממון:

"בכל דבר טמא", מה תלמוד לומר "בכל
דבר"? רבי עקיבא אומר: להביא את הנגע
- שאין טמאה יורדת להן, אלא בדבר שרבי
עקיבא לא היה דורש כלל ופרט, והיה
דורש רבויין ומעוטין, שפך למד מנחום
איש גם זו.

רבי נתן אומר: להביא את הכלים, שאין
טמאה יורדת להן אלא במחשבה. אמר
ליה: מה ראו כלים למחשבה, שרבי
שמעון לא היה דורש רבויין ומעוטין, והיה
דורש כלל ופרט וכלל, "או נפש אשר תגע
בכל דבר טמא" - כלל. "או בנבלת חיה
טמאה" וגו' פרט. "או כי יגע בטמאת
אדם" וגו' - כלל, כלל ופרט וכלל אי אתה
דן אלא כענין הפרט, כשהוא אומר: "לכל
טמאתו אשר יטמא בה", חזר וכלל, אם
כלל הראשון אמרינן, לאו! אלא כלל ופרט
וכלל אי אתה דן אלא כענין הפרט, לומר
לך, מה הפרט מפרש טמאות המפרשות מן
התורה, יצא עדר גמלין ועדר רחלין
ומכונות חיה ועוף ששכנו - טמאות, דאין
מפרש מן התורה. רבי נתן אומר: טמאת
גאיות ולא טמאת קדשה, יצא השורף את
הפרה ופרים, המשלח את השעיר שהן
טמאות קדשות. אין לי אלא בהמה חיה
ועוף טהורין, בהמה חיה ועוף טמאין,
מניין? תלמוד לומר: "או בנבלת שרץ
טמא". אמר רבי יאשיה: וכי יש בשרץ
טמא וטהור? אלא כשם שחלקתה בין שרץ
טמא לטהור, כך בין בהמה וחיה לא תחלק
בין טמאין לטהורין. אין לי אלא בכלן,
בכזית מניין? תלמוד לומר "בנבלת חיה
טמאה", מה תלמוד לומר "טמאה"?
להביא את כזית. אמר רבי שמעון: מה ראו
לומר בבהמה חיה בכזית טמא, ובשרץ
בכעדשה, אלא בהמה וחיה תחלת בריתן
כזית. שרץ תחלת בריתן כעדשה:

א,ה נטמא ונעלמה ממנו טמאה, זכר את
המקדש ונעלם ממנו זה וזה, והשתחויה, או
ששהה כדי השתחויה, או שנדבק עם חבירו
כדי השתחויה, או שנכנס לתוספת העזרה,

מפני מה אתה בא אחרינו? שבועה שאין אנו יודעין לה עדות - פטורין, עד שיטענו. אבל בפקדון אינו כן, מפני מה אתה בא אחרינו? שבועה שאין לה בידי - הרי זה פטור. זהו חמר בשבועת הפקדון משבועת העדות.

אמר לעדים: בואו והעידוני שיש לי ביד פלוני מאתים וזו מעסקי שכר שכיר, וממזון האשה והבנות, שבועה שלא נעידך - הרי אלו פטורין, עד שיאמרו לו: שבועה שאין אנו יודעין לה עדות.

וכן בפקדון, אמר לו: תן לי מאתים וזו שיש לי בידך מעסקי שכר שכיר וממזון האשה והבנות, שבועה שלא אתן לה פטור, עד שיאמר לו: 'שבועה שאין לה בידי'. אמר לעדים: בואו והעידוני שאמר פלוני לתן לי מאתים וזו ולא נתן לי. כסות שאמר להלבישני ולא הלבישני, שבועה שאין אנו יודעין לה עדות - הרי אלו פטורין, שאומר לו: אמר לי לתן לה ואי אפשר לתן לה. אמר להלבישך ואי אפשר להלבישך. וכן בפקדון, אמר לתן מאתים וזו ולא נתת לי. כסות שאמר להלבישני ולא הלבישתי, שבועה שאין לה בידי - פטור, שאומר לו: אמר לתן לה ואי אפשר לתן לה. אמר להלבישך ואי אפשר להלבישך.

ב, המשביע בפני עובד כוכבים, בפני לסטים, בפני מוכסין - פטור; שנאמר: "אם תחטא ולא יגיד", הוא חוטא אם לא יגיד, ואל יהא חוטא כשיגיד. בואו והעידוני לאבא שיש לו ביד פלוני מאתים וזו מעסקי שכר שכיר, וממזון האשה והבנות, שבועה שאין אנו יודעין לה עדות - הרי אלו פטורין עד שישמעו מפי התובע. מת אביו - ירשו בנו. נכנס תחתיו - הרי הוא כמותו:

ב, האומר: יכף אל יכף, ייטיב לה כן ייטיב לה, ירע לה אל ירע לה, כן ירע לה - זו היא אלה האמורה בתורה. רבי יהודה אומר: ייטיב פטורין. וחכמים מחיבין

עדות ממון מתקיימת בראיה שלא בידיעה, ובידיעה שלא בראיה. איזו היא ראיה שאין בה ידיעה? "תן לי מאתים וזו שיש לי בידך" - אין לה בידי, לא מניתי לה במעמד פלוני ופלוני? יאמרו ואני אתן! זו ראיה שאין בה ידיעה. ואיזו היא ידיעה שאין בה ראיה? תן לי מאתים וזו שיש לי בידך, אין לה בידי, לא הודיתה לי במעמד פלוני ופלוני? יאמרו ואני נותן! זו היא ידיעה שאין בה ראיה:

ב, חיבין על זדון העדות עם זדון השבועה, ועל זדון העדות עם שגגת השבועה, ועל שגגת העדות שהוא פטור. ואיזהו זדון העדות עם זדון השבועה שהוא חיב? היה יודע לו עדות, והיה יודע שכל הנשבע מביא קרבן - זו היא זדון העדות עם זדון השבועה, שהוא חיב. ואיזהו זדון העדות עם שגגת השבועה שהוא חיב? היה יודע לו עדות, ולא היה יודע שכל הנשבע מביא קרבן - זהו זדון עדות עם שגגת שבועה שהוא חיב. ואיזו היא שגגת העדות שהוא פטור? לא היה יודע לו עדות, או שהיה יודע ונעלם ממנו בשעה שנשבע - פטור, שנאמר: "ונשבע על שקר":

ב, חיבין על זדון פקדון עם זדון השבועה, ועל זדון הפקדון עם שגגת השבועה, ועל שגגת הפקדון שהוא פטור. איזה הוא זדון הפקדון עם זדון השבועה שהוא חיב? היה יודע שיש בידו פקדון, והיה יודע שכל הנשבע מביא קרבן - זה הוא זדון פקדון עם זדון השבועה שהוא חיב. ואיזה הוא זדון הפקדון עם שגגת השבועה שהוא חיב? היה יודע שיש בידו פקדון, ולא היה יודע שכל הנשבע מביא קרבן - זה הוא זדון הפקדון עם שגגת שבועה שהוא חיב. ואיזו היא שגגת שבועה שהוא פטור? לא היה יודע שיש בידו פקדון, או שהיה יודע ונעלם ממנו בשעה שנשבע - פטור, שנאמר: "ונשבע על שקר". היה מחזר אחר עדים, אמרו:

באומר: ייטיב לך אם תבואו ותעידוני, ירע לך אם תבואו ותעידוני, אל ירע לך אם תבואו ותעידוני:

בח, אנסתה ופיתתה את בתי, והוא אומר: לא אנסתי ולא פתיתי, משביעך אני, ואמר אמן - חייב; ורבי שמעון פוטר, שאין משלם קנס על פי עצמו. זה הכלל, כל שהוא קנס ומשלם על פי עצמו, משביעך ואמר אמן - פטור. וכל שאינו קנס ואינו משלם על פי עצמו, משביעך אני ואמר אמן - חייב. האומר נשבע אני בתורה ובשמים - פטור.

מסכת שבועות פרק שלישי

ג,א המשביע את חברו על דבר שיש בו שוה פרוטה, וכפר - הרי זה משלם קרן וחמש ואשם. המשביע את העדים על דבר שיש בו שוה פרוטה, וכפרו - הרי אלו חייבין קרבן ופטורין מן המזון, שנאמר: "ונשא עונו קרבן". רבי יהודה בן בתירה אומר: נאמר כאן: "ונשא עונו", ונאמר להלן: "עונו ישא", מה עונו ישא האמור להלן נטילת נשמה, אף עונו ישא האמור כאן נטילת נשמה. "ונשא עונו" - מלמד שבכלל נשיות עון קרבן:

ג,ב רבי יהושע אומר: ארבעה אין חייבין לשלם מן הדין, ואין השמים מוחליין להם עד שישלמו. היודע עדות לחברו ואינו מעיד - אינו חייב לשלם מן הדין, ואין השמים מוחליין לו, עד שישלם. השוכר עדי שקר וגבה - אינו חייב לשלם מן הדין ואין השמים מוחליין לו. הכובש קמה לפני האור, והפורץ גדר לפני בהמה - אין חייבין לו מן הדין, ואין השמים מוחליין להן, עד שישלם:

ג,ג אין לי אלא עדות ממון, עדות נפשות והרציחות והנאפות, והעובד כוכבים, מנין? תלמוד לומר (דברים יט, כא): "נפש בנפש", יכול יהו חייבין קרבן ופטורין מן המזון? תלמוד לומר (ויקרא ה, ד):

"מאלה" - יש מאלה חייב, ויש מאלה פטור, דבר שהוא של ממון - חייב, דבר שאינו של ממון - פטור. אמר בן זומא לפני רבי ישמעאל: משמע מי יביא עדות ממון? הא מביא עדות נפשות? אמר לו רבי ישמעאל בן זומא: סתרתיה, בני! הרי הוא אומר (שם ה, א): "אם לא יגיד ונשא", תלה הכתוב נשיות עון במגידין, יצא עדי נפשות בין מגידין בין שאינן מגידין, שאין השמים מוחליין להן:

רבי אלעזר בן מתאיא אומר: אין אדם מתחייב אלא אם כן חטא, שנאמר (שם ה, א): "נפש כי תחטא ושמעה". וכן היה רבי אלעזר בן מתאיא אומר: מתחייב לראות, הרוגה עושי מצוה - זכה לראות:

ג,ד שמע מפי אחרים, מפי עצמו מנין? תלמוד לומר: "כי תחטא", לרבות את השומע מפי עצמו כשומע מפי אחרים; דברי רבי שמעון. רבי יהודה בן בתירה אומר: אינו צריך! קל וחומר הוא, ומה אם נדרים שאין חייבין עליהן מפי אחר - חייב עליהן מפי עצמו. שבועה שחייב עליהן מפי אחרים, אינו דין שהוא חייב עליהן מפי עצמן. אמר רבי אליעזר: נמתי לפני רבי יהודה בן בתירה: וכי יש עונשין מן הדין? רבי אומר: ממשמע שנאמר "ושמעה" בין מפי עצמו ובין מפי אחרים, הא מה תלמוד לומר כי תחטא? מגיד שנקרא על שם סופו:

ג,ה חנניא בן חכנאי אומר (שם ה, כא): "וכחש בעמיתו", אין אדם כופר בעמיתו עד שכופר בעקר. פעם אחת שבת רבי ראובן בטבריה, מצאו פלוספוס, אמר לו: איזה הוא שנוי שבעולם? אמר לו: זה הכופר במי שבראו. איזהו (שמות כ, יב): "כבד את אביך", "לא תרצח", "לא תנאף", "לא תגנב", "לא תענה", "לא תחמד", דהא אין אדם כופר בדבר עד שכופר בעקר, ואין אדם הולך לדבר עברה, אלא אם כפר במי שצוהו לה עליה:

יכול אין לי בשלשה אלא דיני ממונות הקלין, מנין לרבות החמורים? וחמר בחמורים? תלמוד לומר: "עין וגו' כויה תחת כויה" וגו'.

מסכת שבועות פרק רביעי

הא חמר בשבועת העדות שאין בשבועת הפקדון, וחמר בשבועת הפקדון שאין בשבועת העדות.

שבועת העדות נוהגת בעבדים ובשטרות, ובקרקעות. כיצד? אמר לעדים: בואו והעידוני שיש לי ביד פלוני עבדים ושטרות וקרקעות, ואמרו לו: שבועה שאין יודעים לך עדות - הרי אלו חביין, מה שאין כן בשבועת הפקדון.

חמר בשבועת הפקדון, שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים ובקרקעות ובקרקובין, בכשרים ובפסולים. אמר לו: תן לי פקדון שיש לי בידך. אמר לו: מה אתה בא אחרי? שבועה שאין לך בידי! - הרי הוא חבי, ומשלם קרן וחמש ואשם, ומביא אשם בשתי סלעים, מה שאין כן בשבועת העדים. חמר בשבועת העדות שאין בשבועת בטוי, ובשבועת הבטוי שאין בשבועת העדות, שבועת העדות נוהגת בדבר מצוה, וחביין על זדונה קרפן, מה שאין כן בשבועת הבטוי. שבועת בטוי נוהגת בדבר שיש בו ממש, ובדבר שאין בו ממש, וחביין על זדונה מכות, מה שאין כן בשבועת העדות:

הב חמר בשבועת הפקדון שאין בשבועת בטוי, וחמר בשבועת בטוי שאין בשבועת הפקדון, ששבועת הפקדון נוהגת ברשות ובמצות, ומשלם קרן וחמש, ומביא אשם בשתי סלעים, מה שאין כן בשבועת בטוי.

חמר בשבועת בטוי, ששבועת בטוי נוהגת בדבר שיש בו ממש, ושאין בו ממש, וחביין על זדונה מכות, ועל שגגתה קרפן עולה ויורד, מה שאין כן בשבועת הפקדון.

(ויקרא ה, א): "קול אלה" - רבי יהודה אומר: אלה זו קללה. קול השבועה. רבי שמעון אומר: אלה זו שבועה, אלו הכנויין שבתורה. אוסרכם אני, כובלכם אני, בצדיק, בתמים, בישר - הרי זה חבי. (שם): "והוא עד", לא עד מפי עד, ולא מפי בת קול, ולא מקול הכרה. "והוא עד" - בשני עדים הכתוב מדבר. אתה אומר בשני עדים הכתוב מדבר, או אינו אלא בעד אחד, תלמוד לומר (דברים יט, טו): "לא יקום עד אחד באיש", שאין תלמוד לומר 'אחד', אלא כל מקום שתפס הכתוב עד סתם - הרי הוא בכלל שנים, עד שיפרט לך הכתוב אחד:

גו, (ויקרא ה): "והוא עד" - הכשר לעדות. ושמעה - להוציא את החרש. או ראה - להוציא את הסומא. או ידע - להוציא את השוטה. אם לא יגיד ונשא את צונו - להוציא את האלם. אלו דברים הראשונים. רבי עקיבא אומר (דברים יג, טו): "וידרשת וחקרת" - וכי יש דורשין לחרשין? ויש חוקרין לשוטים? תלמוד לומר (ויקרא כד, כב): "משפט אחד יהיה לכם" - 'לכם' - כדיני ממונות כך כדיני נפשות, מה דיני נפשות בדרישה וחקירה - אף דיני ממונות בדרישה ובחקירה, אי מה דיני נפשות לעדיו, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר (שמות כא): "עין ישלם", אי מה דיני נפשות פטר את השוגג, יכול אף דיני ממונות פטר? תלמוד לומר: - "עין ישלם". אי מה דיני נפשות, פרט משזרק והרג, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר: "אכן יד ישלם"; אי מה דיני נפשות בעשרים ושלשה, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר (שם כב, ז): "ונקרב בעל הבית אל האלהים", רבה לו הכתוב דין אחד. "עד האלהים יבא דבר שניהם", רבה לו הכתוב שני דינין, "אשר ירשיעון אלהים", רבה הכתוב שלשה דינין, מכאן אמרו: דיני ממונות בשלשה. ורבי יוסי אומר: בחמשה, כדי שיגמר הדין בשלשה.

חמר בשבועת שוא שאין בשבועת בטוי, בשבועת בטוי מה שאין בשבועת שוא, שבועת בטוי נוהגת בדבר שיש בו ממש, ובדבר שאין בו ממש, וחיבין על שגגתו קרבן עולה ויורד, מה שאין כן בשבועת שוא. שבועת שוא נוהגת ברשות ובמצוה, וחיבין על כל אחד ואחד, מה שאין כן בשבועת בטוי:

מסכת שבועות פרק חמישי

הא, שבועת הדינין, הטענה שתי כסף, ופרוטה, וההודאה פרוטה מן הטענה, ואם אין הודיה ממין הטענה - פטור. כיצד? שתי כסף יש לי בידך, "אין לך בדי אלא פרוטה" - פטור. שתי כסף ופרוטה יש לי בידך, "אין לך בדי אלא פרוטה" - חיב. מזה ופרוטה - פטור. שתי כסף יש לי בידך, בין שכפר כלן, בין שכפר מקצתן - פטור. "מנה לי בידך" - אין לך בדי אלא חסר שתי כסף - הרי זה ישבע. חסר מזה כסף - אין צריך לשבע:

הב, היה טוענו מנה, ולא היה חיב לו אלא חמשים, לא יאמר לו "הריני כופר בו בבית דין", וכשאצא לחוץ, הריני מודה לו שלא אזקק לו לשבועה, תלמוד לומר (שמות כג): "לא תשא שמע שוא" - אל תשמע לדין דבר שהוא של שוא. היה טוענו מנה על פי עד אחד, וכפר בו, לא יאמר לאחר: "בא אני ואתה ונעידני ונוציא גזלה מתחת ידו", תלמוד לומר (שם): "אל תשת ידך עם רשע" וגו':

הג, היה טוענו מנה במעמד בית דין, וכפר בו, ובאו שנים והעידוהו שחיב לו חמשים וזו - הרי זה משלם ופטור מן השבועה. ואם היה עד אחד מעידו - הרי זה נשבע על הכל. אמר רבי יוסי: קל וחמר, ומה אם במקום שאין פיו מצטרף עם פי אחד למיתה, הרי הוא נשבע על פי עצמו, מקום שפיו מצטרף עם פי אחד למיתה, אינו דין שישלם על פי עצמו? מה לנשבע על פי עצמו שכן משלם על פי עצמו, ישבע על

פי אחד, שכן אינו משלם על פי עד אחד, תלמוד לומר (דברים יט): "לעון"; [לעון] אין קם אבל קם לשבועתו. "מנה לי בידך" - "היה לך בדי ונתתיו לך", או שיש לך בדי במנה כסות ובמנה פרות - פטור. או שאמר לו אין לך בדי אלא חמשים וזו, שיש לי בידך בחמשים וזו ובחמשים וזו פרות - פטור, אבל אם אמר לו: נתתיו לך מהן חמשים וזו - חיב, שכן הוא נשבע על טענת עצמו. "מנה לאבא בידך" - "היה לו בדי" ונתתיו לו, או שיש לו בדי במנה כסות, במנה פרות - פטור, או שאמר לו: אין לו בדי אלא חמשים וזו, ויש לי בידו חמשים וזו כלים, ובחמשים וזו פרות - פטור. אבל אם אמר לו: נתת לי מהן חמשים וזו" - חיב, שכן הוא נשבע על טענת עצמו:

הד, דינר זהב יש לי בידך" - "אין לך בדי אלא דינר כסף וטריסית ופונדיון ופרוטה" - פטור. "דינר זהב לי בידך" - "אין לך בדי אלא דינר כסף וטריסית ופונדיון ופרוטה" - חיב. טענו חטין והודה בשעורין - פטור. ורבן גמליאל מחיב. טענו פרות, כסות וכלים, והודה באחד מהן - חיב:

הה, ואלו שמשביעין אותו ואין משביעין להן: חרש שוטן וקטן והקדש ועובד כוכבים. כיצד? אמר לו גזבר: מנה להקדש בידך, אין לך בדי אלא חמשים וזו - פטור. אבל המקדיש נכסיו, ויצתה עליהן כתבת אשה ובעל חוב - הרי אלו נשבעין ונוטלין. רבי אליעזר בן יעקב אומר: פעמים אדם נשבע על טענת קטן, כיצד? אמר לו קטן, "מנה לאבא בידך" - "אין לו אלא חמשים וזו" - פטור. אבל אם אמר לו: נתת לי מהן חמשים" - חיב, שכן הוא נשבע על טענת עצמו:

הו, עשרה דלוסקמין מלאים שטרות יש לי בידך" - "אין לך בדי אלא דלוסקמית אחד כמות שהוא", ועשרה עבדים, ועליהן

ו,ב הנחבל כיצד? היו מעידין אותו שנכנס לתוך ידו שלם ויצא חבול. אמר: 'חבלת בי', והוא אומר: 'לא חבלתי בך' - הרי זה נשבע ונוטל. רבי יהודה היה קורא אותו 'הנחפין'. כל זמן שהן חוככין זה את זה - הרי אלו נשבעין ונוטלין. היה נשוד מקום שאינו יכול לשך עצמו - נוטל שלא בשבועה. לאחר זמן, זה אומר: 'חבלת בי', והוא אומר: 'לא חבלתי בך' - הרי הוא כשאר כל הטענות.

ו,ג שפנגדו חשוד על השבועה, כיצד? זה נשבע ונוטל. היו שניהם חשודין פטורין, שנאמר (שמות כב): "שבועת ה' תהיה בין שניהם"; בזמן שאחד מהן חשוד, לא בזמן ששניהן חשודין. "בין שניהם" - יוצא מבין שניהם. אם הנשבע נשבע על שקר - סוף שהשבועה חלה עליו. ואם המשביע משביע על שקר - סוף שהשבועה חלה עליו. שנאמר (זכריה ה): "ולנה בתוך ביתו וכלתו"; בוא וראה! דברים שאין האש אוכלתן - שבועת שקר אוכלתן.

ו,ד חנוני על פנקסו שלא במקף, אמר, לא שיאמר לו: "כתבת בזו, מחק בזו", אלא אומר: 'תן לבני סאתים חטים ולפעלי בסלע מעות', והוא אומר: 'נתתני', והן אומרים: 'לא נטלנו'; הוא נשבע ונוטל והן נשבעין ונוטלין. רבי אומר: אומר אני, שאין הפועלין נשבעין אלא במעמד חנוני.

ו,ה אמר לחנוני: 'תן לי בדינר פרות'; ונתן לו. אמר לו: 'תן לי את הדינר', והוא אומר: 'נתתיו לך, ונתתו באונכלא' - ישבע בעל הבית או יביא ראיה שנתן לו את הדינר. נתן לו את הדינר, אמר לו: 'תן לי את הפרות! אמר לו: 'נתתם לך והולכתם לתוך ביתך' - ישבע חנוני או יביא ראיה שנתן. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שהיתה קפה מנחת בינתיים, אבל אם היתה יוצאה מתחת יד אחד מהן - המוציא מחברו עליו הראיה.

עשר כסות כמות שהן, "אין לך בידי אלא עבד אחד כמות שהוא", "עשר בתין מלאין פרות לי בידך"! אמר ליה: "אין לי אלא בית אחד כמות שהוא" - פטור. "עשר דלוסקמין מלאין שטרות לי בידך". אמר: "אין לך בידי אלא דלוסקמית אחד ובתוכו שטר אחד". "עשר עבדים ועליהן עשר כסות לי בידך". אמר לו: "אין לך [בידי] אלא עבד אחד ועלי אזור קטנה". "עשרה בתים מלאין פרות לי בידך" - "אין לך בידי אלא בית אחד ובתוכו כור אחד חטים חיב". "עשר מנורות לי בידך" - "אין לך בידי אלא מנורה אחת של עשר ליטרין". "עשר כסות לי בידך" - "אין לך בידי אלא אזור קטנה". "פרות לי בידך" - "אין לך בידי אלא כור אחת של חטים" - חיב! מפני שטענו במדה. "עשר מנורות של מאה ליטרין לי בידך" - "איני יודע הרי הן לפניך". "עשר כסות לי בידך" - "איני יודע הרי הן לפניך". "עשר כורין של חטין לי בידך" - "איני יודע הרי הן לפניך" - פטור, מפני שלא הודה לו במדה:

הז, בית מלא פרות לי בידך וכיס מלא מעות לי בידך אין לך בידי אלא חצין ושלישן - חיב מפני שבית מדה וחציו ושליש מדה כים מדה וחציו ושליש מדה:

מסכת שבועות פרק שישי

ו,א כל הנשבעין שבתורה - נשבעין ולא משלמין, שנאמר (שמות כב): "ולקח בעליו ולא ישלם"; כיון שקבל הבעלים שבועה - הלזה פטור מלשלם. השכיר נשבע בזמנו ונוטל. עבר זמנו - אינו נשבע ונוטל. ואם יש עדים שתבעו בתוך זמנו, אפלו לאחר שנים עשר חדש - הרי זה נשבע ונוטל. במה דברים אמורים? בזמן שאמר לו: 'נתתי שכרך! והוא אומר: 'לא נתת לי! אבל אם אמר לו: 'שכרתני', והוא אומר: 'לא!'; 'סלע אמרתי לך', והוא אומר: 'שמים אמרתי לך' - המוציא מחברו עליו הראיה.

שְׁמַת או נִשְׁבָּה - פֶּטוּר מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל. 'מֵת' או 'נִשְׁבָּר' או 'נִשְׁבָּה', וְלֵאחֵר מִכֵּן הוּדָה שֶׁנִּגְנַב או שְׁאָבֵד - חֵיב מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל.

אָמַר לְנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר: 'הֵיכֵן שׂוֹרִי?' אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי', וְאָמַר: 'אִמֵּן! וְלֵאחֵר מִכֵּן הוּדָה שֶׁנִּגְנַב או שְׁאָבֵד - חֵיב, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם.

נִגְנַב או שְׁאָבֵד, 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי', וְאָמַר: 'אִמֵּן', לֵאחֵר מִכֵּן הוּדָה שְׁאָכֵל - פֶּטוּר, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם. נִמְצָא חֵיב בְּשׂוֹאֵל - פֶּטוּר בְּשׂוֹמֵר חֲנָם. חֵיב בְּשׂוֹמֵר חֲנָם - פֶּטוּר בְּשׂוֹאֵל. חֵיב בְּשׂוֹאֵל - פֶּטוּר בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר. פֶּטוּר בְּשׂוֹאֵל - חֵיב בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר. זֶה הַכֹּל: כָּל הַמְשָׁנָה מִפֶּטוּר לְפֶטוּר, מִחֻבָּה לְחֻבָּה, מִפֶּטוּר לְחֻבָּה - פֶּטוּר, וּמִחֻבָּה לְפֶטוּר - חֵיב.

ומסורתא¹ - שְׁנַיִם: 'מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל'². וְהַשּׂוֹאֵל: שְׁנַיִם 'מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם'³. וְשׂוֹמֵר חֲנָם: שְׁלֹשָׁה. נוֹשֵׂאִין וְנוֹתֵנִין: שְׁנַיִם 'מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל'⁴. אֶחָד נֹשֵׂא: שְׁנַיִם⁵ 'מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם'.

¹ חֲנוּן מִסֵּרַת שְׁחִיתָה בִּידָם, שְׁחִי עוֹשִׂים סִימָנִים כְּדִי לִזְכֹּר הַלְכּוֹת שׁוֹנוֹת לְאוֹמְרֵיהֶם.

² לְעִיל הַלְכָה ז', שְׁלֹמֹדֵנוּ שֵׁם פְּעָמִים - "מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל".

³ לְעִיל בְּהַלְכָה ח' לְמַדְנוּ בְּעֵנִין שׂוֹאֵל פְּעָמִים - "מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל חֲנָם".

⁴ בְּהַלְכָה ז' לְמַדְנוּ שְׁלֹשׁ כְּבוֹת אֶצֶל שׂוֹמֵר חֲנָם.

⁵ לְעִיל בְּרֹאשׁ הַהַלְכָה גְּבִי הַדִּין שֶׁל שׂוֹמְרֵי שְׂכָר, מוֹבָא פְּעָמִים - "מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל".

⁶ חֲזוֹן יְהוֹקָאֵל גִּרְסָא בְּאֵן "אַחֵר" - חֲנוּן עוֹד דִּין אַחֵר בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר.

וְהַפּוֹגֵם שְׂטֵר חוּבוֹ לֹא יִפְרַע אֶלָּא בְּשׁוֹבָעָה, כִּיצַד? הוֹצִיא עָלָיו שְׂטֵר שֶׁל מֵאֲתִים, וְהוּא אוֹמֵר: 'הִתְקַבְּלֵתִי מִהֵן מִנָּה' - לֹא יִפְרַע אֶלָּא בְּשׁוֹבָעָה. וְאִם אָמַר מִתְחַלָּה: 'לֹא הָיָה אֶלָּא מִנָּה' - נוֹטֵל שְׁלֹא בְּשׁוֹבָעָה. יוֹרֵשׁ שֶׁפָּגְמוּ אָבִיו שְׂטֵר חוּבוֹ - נוֹטֵל שְׁלֹא בְּשׁוֹבָעָה. בְּזָה יָפָה כַּח הֵבֵן מִכֵּן הָאֵב, שֶׁהֵבֵן גּוֹבָה שְׁלֹא בְּשׁוֹבָעָה וְהָאֵב אֵינוֹ גּוֹבָה אֶלָּא בְּשׁוֹבָעָה. וּבְזָה יָפָה כַּח הָאֵב מִכֵּן יוֹרֵשׁ. נִתְחַיֵּב הָאֵב בְּשׁוֹבָעָה בְּבִית דִּין - פֶּטוּר; שְׁאִין הַיּוֹרֵשִׁין יְכוּלִין לְגַבּוֹת.

וְזֹ, אָמַר לְשׂוֹמֵר חֲנָם, וְלְשׂוֹאֵל, וְלְנוֹשֵׂא שְׂכָר: 'הֵיכֵן שׂוֹרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ' - 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי', וְאָמַר: 'אִמֵּן! וְלֵאחֵר מִכֵּן הוּדָה שְׁאָכֵל - חֵיב. אָמַר לְשׂוֹמֵר חֲנָם: 'הֵיכֵן שׂוֹרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי', וְאָמַר: 'אִמֵּן! וְלֵאחֵר זְמַן הוּדָה שֶׁנִּגְנַב או שְׁאָבֵד - פֶּטוּר, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל.

אָמַר: נִגְנַב או שְׁאָבֵד, 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי', וְאָמַר: 'אִמֵּן! וְלֵאחֵר זְמַן הוּדָה שְׁאָכֵל - חֵיב, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל.

וְח, אָמַר לְשׂוֹאֵל: 'הֵיכֵן שׂוֹרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי', וְאָמַר: 'אִמֵּן! וְלֵאחֵר זְמַן הוּדָה שֶׁנִּגְנַב או שְׁאָבֵד - חֵיב, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם.

נִגְנַב או שְׁאָבֵד, 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי', וְאָמַר: 'אִמֵּן! וְלֵאחֵר מִכֵּן הוּדָה שְׁאָכֵל - פֶּטוּר, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם.

אָמַר לְשׂוֹאֵל 'הֵיכֵן שׂוֹרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי', וְאָמַר: 'אִמֵּן! וְלֵאחֵר זְמַן הוּדָה שֶׁנִּגְנַב או שְׁאָבֵד - חֵיב, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם. אָמַר לְנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר. נִגְנַב או שְׁאָבֵד, 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי', וְאָמַר: 'אִמֵּן! וְלֵאחֵר מִכֵּן הוּדָה שְׁמַת או נִשְׁבָּה - פֶּטוּר, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר.

וְט, אָמַר לְנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר: 'הֵיכֵן שׂוֹרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי', וְאָמַר: 'אִמֵּן! וְלֵאחֵר מִכֵּן הוּדָה

מסורתא⁸ – "חֵיב, פִּטוֹר, חֵיב"⁹. "חֵיב, פִּטוֹר, חֵיב, פִּטוֹר"¹⁰. "פִּטוֹר, חֵיב, חֵיב, פִּטוֹר"¹¹.

מסכת עזירות פרק ראשון

א, א כְּשֶׁנִּכְנסוּ חֲכָמִים לְכָרֶם בִּיבְנָה, אָמְרוּ: עֲתִידָה שְׁעָה שֶׁיֵּהָא אָדָם מִבְּקֵשׁ דְּבַר מִדְּבָרִי תוֹרָה וְאִינוּ מוֹצֵא, מִדְּבָרִי סוֹפְרִים וְאִינוּ מוֹצֵא, שְׁנֵאֲמַר (עֲמוֹס ח): "הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֵם ה' וְגו', יִשְׁוֹטְטוּ לִבְקֵשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמָּצְאוּ". דְּבַר ה' – זֶה נְבוֹאָה. דְּבַר ה' – זֶה הַקֶּץ. דְּבַר ה' – שְׁלֹא יֵהָא דְּבַר מִדְּבָרִי תוֹרָה דּוֹמָה לְחִבְרוֹ. אָמְרוּ, נִתְחִיל מִהֲלֵל וּמִשְׁמָאִי, שְׁמָאִי אוֹמֵר: מִקֵּב חֲלָה. הֲלֵל אוֹמֵר: מִקֵּבִים. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא כְּדָבְרִי זֶה וְלֹא כְּדָבְרִי זֶה, אֲלֵא קֵב וּמַחֲצָה – חֵיב בַּחֲלָה, שְׁנֵאֲמַר (בַּמִּדְבָּר טו): "רֵאשִׁית עֲרוֹטוֹתֶיכֶם" – כְּדִי עֲסַתְכֶם. וְכִמָּה עֲסַתְכֶם? כְּדִי עֲסַת מִדְבָּר. וְכִמָּה עֲסַת מִדְבָּר? עֲמֵר, שְׁנֵאֲמַר: (שְׁמוֹת טז): "וְהָעֶמֶר עֲשִׂירִית הָאִיפָה הוּא", שְׁעָרוּ חֲכָמִים שֶׁבַעַה רְבָעִים וְעוֹד, מִדְּבָרִית, שֶׁהֵן חֲמֵשֶׁה רְבָעֵי צְפוּרִית, שֶׁהֵן קֵב וּמַחֲצָה יְרוּשְׁלָמִית.

אב, הֲלֵל אוֹמֵר: מִלֹּא הֵינן מִים שְׁאוּבִין שֶׁל שְׁנִים עֶשְׂרֵי לוג – פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוָה. שְׁמָאִי אוֹמֵר: מִלֹּא הֵינן מִים שְׁאוּבִין שֶׁל שְׁנִים וְשִׁשָּׁה לוג – פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא כְּדָבְרִי זֶה וְלֹא כְּדָבְרִי זֶה, אֲלֵא שְׁלֹשָׁה לוגִין מִים שְׁאוּבִין – פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוָה.

⁷ עוד יש דין בשומר שֶׁכָּר שָׁבוּ אֵיתָא פְּעָמִים "מֵה

שְׁאִין בֶּן בְּשׁוּמֵר חָנָם".

⁸ חִינּוּ מִסֵּרֶת שְׁהִיתָה בְּיָדָם, שֶׁהִיוּ עוֹשִׂים סִימָנִים כְּדִי לִזְכֹּר חֲלָבוֹת שׁוֹנוֹת לְאוֹמְרֵיהֶם.

⁹ מֵה שְׁלֵמִדְנָה לְמַעֲלָה בַּחֲלָה ו'.

¹⁰ אֵלּוּ הֵן הַחֲלָבוֹת שֶׁנִּשְׁנֶה לְמַעֲלָה בַּחֲלָה ח'.

¹¹ אֵלּוּ הֵן הַחֲלָבוֹת שֶׁנִּשְׁנֶה לְמַעֲלָה בַּחֲלָה ט'.

מַעֲשֶׂה שְׁבָאוּ שְׁנֵי גֵרָדִים מִשְׁעַר הָאֲשָׁפוֹת שְׁבִירוֹשָׁלַיִם, וְהָעִידוּ בְּשֵׁם שְׁמַעְיָה וְאַבְטָלִיוֹן, שֶׁשָּׁלַשְׁתָּ לוגִין מִים פּוֹסְלִים הַמִּקְוָה, וְקִיָּמוּ אֶת דְּבָרֵיהֶם. וְלָמָּה הִזְכְּרוּ שֵׁם מְקוֹמָם וְשֵׁם אוֹמְנֵיהֶן? וְהֵלֵא אֵין לָךְ אֲמָנוּת יְרוּדָה אֲלֵא גֵרָדִי, אֵין לָךְ מְקוֹם יְרוּד מִשְׁעַר הָאֲשָׁפוֹת? ! אֲלֵא מֵה אָבוֹת הָעוֹלָם לֹא עָמְדוּ עַל דְּבָרֵיהֶן בְּמְקוֹם שְׁמוּעָה, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שְׁלֹא יֵהָא אָדָם עוֹמֵד עַל דְּבָרָיו בְּמְקוֹם שְׁמוּעָה. לְעוֹלָם הִלָּכָה כְּדָבְרִי הַמְּרַבִּין, לֹא הִזְכְּרוּ דְּבָרִי הַיְחִיד בֵּין הַמְּרַבִּין, אֲלֵא שְׁמָא הַצָּרִף לָהֶן שְׁעָה, וַיִּסְמְכוּ עֲלֵיהֶן. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא הִזְכְּרוּ דְּבָרִי יְחִיד בֵּין הַמְּרַבִּין, אֲלֵא מִתּוֹךְ שְׁנֵה אוֹמֵר טְהוֹר וְזֶה אוֹמֵר טָמֵא, כְּדָבְרִי רַבִּי אֲלִיעֶזֶר. יֹאמְרוּ לוֹ: כְּדָבְרִי רַבִּי אֲלִיעֶזֶר שְׁמַעְתָּ.

אג, נִשְׁאֵל לְחֶכֶם וְטָמֵא לוֹ, לֹא יִשְׁאֵל לְחֶכֶם אַחֵר. הֵיוּ שְׁנַיִם, אֶחָד אוֹסֵר וְאֶחָד מְתִיר, אֶחָד מִטָּמֵא וְאֶחָד מִטָּהוֹר, אִם יֵשׁ חֶכֶם אַחֵר – נִשְׁאֵלִין לוֹ, וְאִם לֹא – הוֹלְכִין אַחֵר הַמַּחְמִיר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קֶרְחָה אוֹמֵר: דְּבַר מִדְּבָרִי תוֹרָה – הוֹלְכִין אַחֵר הַמַּחְמִיר. מִדְּבָרִי סוֹפְרִים – הוֹלְכִין אַחֵר הַמַּקְלֵל.

אד, הָאִשָּׁה שֶׁהִלָּכָה הִיא וּבַעֲלָהּ לְמִדִּינַת הַיָּם, וְהָיָה שְׁלוֹם בֵּינוּ לְבִינָה, שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. בָּאתָה וְאָמְרָה: מֵת בַּעֲלִי – תִּנָּשֵׂא. שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְאָמְרָה: מֵת בַּעֲלִי, בֵּין בּוֹכָה בֵּין שְׂאִינָה בּוֹכָה, בֵּין בְּגָדֶיהָ קְרוּעִים בֵּין שְׂאִין בְּגָדֶיהָ קְרוּעִים – נִאֲמָנָת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵינָה נִאֲמָנָת, אֲלֵא אִם כֵּן בָּאתָה בּוֹכָה וּבְגָדֶיהָ קְרוּעִים. אָמְרוּ לוֹ: אִם כֵּן, זֶה שֶׁהִיתָה פִּקְחָת – תִּנָּשֵׂא, שְׁלֹא הִיתָה פִּקְחָת – לֹא תִנָּשֵׂא? בֵּית הֲלֵל אוֹמְרִים: לֹא שְׁמַעְנוּ אֲלֵא בְּבִאָה מִן הַקָּצִיר בְּלִבָּד. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמָאִי: וְהֵלֵא כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה קָצִיר! יָצָא קָצִיר שְׁעוּרִין. בָּא קָצִיר חֲטִים – יָצָא קָצִיר חֲטִים. בָּא בָּצִיר – יָצָא בָּצִיר, נִמְצָא כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה קָצִיר. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הֲלֵל: מִצָּאֵנוּ שְׂאִין אַחִין נִכְנָסִים לְנִחְלָה עַל פִּיָּה. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמָאִי: וְהֵלֵא מִסְפָּר

תוספתא

השלם

כתבתה נלמד, שכתב לה לכשתנשא לאחר - תשלי מה שכתוב ליד בכתבתך וצאי. חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי.

א, ה, ששה דברים רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין: א. השרץ והצפרדע ברשות הרבים. ב. וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה. ג. עצם מן המת ועצם מן הנבלה. ד. גוש מארץ-טהור גוש מארץ הפס. ה. גוש מארץ-טהור גוש מארץ העמים. ו. שני שבילין, אחד טמא ואחד טהור; רבי עקיבא מטמא, וחכמים מטהרין.

א, ה, השדרה והגלגלת משני מתים, רביעית דם משני מתים, רבע עצמות משני מתים, אבר מן המת משני מתים, אבר מן החי משני אנשים; רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין.

א, ז, שלשה דברים אמרו לפני רבי ישמעאל ולא אמר בהן אסור והתר, ופרשן רבי יהושע בן מתאי: המפס מרסא בשבת, אם לקולפה ולעשות לה פה' כדרך שהרופאין עושין - חיב. אם להוציא ממנה לחה - פטור. השום והבסר והמלילות שרסקן מבעוד יום; רבי ישמעאל אומר: יגמר משתחשף, ורבי עקיבא אומר: לא יגמר, אבל כהנים נהגו כרבי ישמעאל.

א, ח, שלשה דברים אמרו לפני רבי עקיבא, שנים משם רבי אליעזר, ואחד משם רבי יהושע, ולא אמר בהן, לא אסור ולא התר, ולא כשר ולא פסול, לא טמא ולא טהור.

שנים משם רבי אליעזר: אשה, מה היא לצאת בעיר של זהב? ולא אמר בה לא אסור ולא התר; רבי אליעזר מתיר וחכמים אוסרין. מפריחי יונים, מה הן לעדות? לא אמר בהן, לא כשר ולא פסול, ורבי אליעזר מכשיר וחכמים פוסלין.

אחד משם רבי יהושע: השרץ בפי החלדה, והחלדה מהלכת על גבי כפרות של

תרומה, ספק נגע ספק לא נגע, רבי אליעזר מטהר ורבי יהושע מטמא, וחכמים אומרים: ודאי טמא וספק טהור.

א, ט, תנור שתחלתו ארבעה ושיריו ארבעה, שבראשונה היו אומרים שלשה, הרי לי סנדל של עץ ושל סידן שטמא מדרס, על שירי תנור. רבי עקיבא מטמא ואשה חולצת בו, ויוצאין בו בשבת ולא הודו לו.

א, י, חמשה דברים היה רבי עקיבא דורש כמין אגדה, בחמשה דברים אדם זוכה לבן, וחכמים אומרים: עד הפרק זכה לו, מכן ואילך הוא זוכה לעצמו. אמר רבי עקיבא: היכן מצינו, שהיו חגרין עד הפרק, וכשהגיע הפרק נתפשטו. ושהיו חרשין עד הפרק, וכשהגיע הפרק נתפקחו. ושהיו סומין עד הפרק, כשהגיע הפרק נתפתחו. והיאך זוכה לו עד אותה השעה? אמרו לו: כי מצינו שהיו פשוטים עד הפרק וכשהגיע הפרק נתחגרו, ושהיו פקחין עד הפרק וכשהגיע הפרק נתחרשו, ושהיו פתוחים עד הפרק, וכשהגיע הפרק נסתמו, הא אין זוכה לו אלא עד אותה השעה בלבד.

א, יא, מספר הדורות לפני הקץ, אף על פי שהימים והשעות כחוט השערה לפני המקום, אינו מונה אלא דורות, שנאמר (ישעיה מא): "קורא הדורות מראש". ואף על פי שנאמר (בראשית טו): "ועבדום וענו אותם", ונאמר (בראשית טו): "ודור רביעי ישובו הנה" וגו'. הרי הוא אומר (שמות כג): "את מספר ימיו" - אלו שני דורות. ושאר כל אדם: זכה - משלימים שנותיו. לא זכה - פוחדתיו לו משנותיו; דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: זכה - מוסיפין לו על שנותיו. לא זכה - פוחדתין מהן. אמרו לו לרבי עקיבא: הרי הוא אומר (מלכים ב כ): "וההוספתי על ימיו חמש עשרה שנה"! אמר להן: משלו הוסיפו לו. אמר להן רבי עקיבא: הרי הוא אומר (מלכים ב יג): "הנה בן גולד לבית דוד יאשיהו שמו", ועדין לא היה מנשה

בְּעוֹלָם! אָמְרוּ לוֹ: וְכִי נֶאֱמַר: 'הִנֵּה בֶן נוֹלָד
לְבֵית דָּוִד בֶּן חֲזַקְיָה? וְהֵלֵא לֹא נֶאֱמַר:
"אֵלֶּא הִנֵּה נוֹלָד בֶּן לְבֵית דָּוִד"; בֵּין
מִחֲזַקְיָה בֶן מִיכַל בֵּית דָּוִד.

א,יב חָמֵשׁ רַחֲלוֹת גּוֹזְזוֹת מִנֶּה מִנֶּה וּפָרֶס,
שֶׁהֵן שְׁבָעִים וְחָמֵשׁ סָלְעִים - חֲיִבּוֹת
בְּרֹאשִׁית הַגֹּז; דְּבָרֵי רַבִּי דּוּסָא. וְחֲכָמִים
אוֹמְרִים: חָמֵשׁ רַחֲלוֹת גּוֹזְזוֹת כָּל שֶׁהֵן. רַבִּי
נִתָּן אוֹמֵר, רַבִּי דּוּסָא אוֹמֵר: כַּבִּיצָה אוֹכְלִין,
כְּמוֹהָ וּבִקְלָפָתָהּ. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: חוּץ
מִקְלָפָתָהּ.

הָאֵשֶׁה שְׁאֻמְרָה: "נִשְׁבַּתִּי, וְטַהוֹרָה אָנִי" -
אוֹכֵלֶת בְּתֵרוּמָהּ. וְאִם יֵשׁ עֲדִים שְׁנִשְׁבִּית,
וְהִיא אוֹמֶרֶת: "טַהוֹרָה אָנִי" - אֵינָה אוֹכֵלֶת.

א,יג אַרְבָּעָה סָפְקוֹת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא
וְחֲכָמִים מְטַהֲרִין: הַטְּהוֹר עוֹמֵד וְהַטְּמֵא
עוֹבֵר, טְמֵאָה בְּרִשּׁוֹת הַיָּחִיד וְטַהֲרָה בְּרִשּׁוֹת
הָרַבִּים טַהוֹרָה, טְמֵאָה בְּרִשּׁוֹת הַיָּחִיד
וְטְמֵאָה בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים, סָפֵק נִגַּע סָפֵק לֹא
נִגַּע, סָפֵק הָאֶהֱיִל סָפֵק לֹא הָאֶהֱיִל, סָפֵק
הִסִּיט סָפֵק לֹא הִסִּיט; רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא
וְחֲכָמִים מְטַהֲרִין.

13 SEP ראשון Sunday			בבלי: חולין קלו ירושלמי: שבועות יח תוספתא: שבועות א נ"ך: שמואל ב יא רמב"ם: אישות יז		2nd Day Rosh Hashana ב' דראש השנה תשפ"ז עלות השחר 5:22 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:06 סו"ז תפלה - פג"א 10:21 שקיעה 7:08 נץ החמה 6:35 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:42 סו"ז תפלה - גר"א 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת 8:21
14 SEP שני Monday			בבלי: חולין קלו ירושלמי: שבועות יט תוספתא: שבועות ב נ"ך: שמואל ב יב רמב"ם: אישות יח		Fast of Gedalia צום גדליה עלות השחר 5:23 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:07 סו"ז תפלה - פג"א 10:21 שקיעה 7:06 נץ החמה 6:36 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:43 סו"ז תפלה - גר"א 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת 8:19
15 SEP שלישי Tuesday			בבלי: חולין קלח ירושלמי: שבועות כ תוספתא: שבועות ג נ"ך: שמואל ב יג רמב"ם: אישות יט		עלות השחר 5:24 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:07 סו"ז תפלה - פג"א 10:21 שקיעה 7:04 נץ החמה 6:37 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:43 סו"ז תפלה - גר"א 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת 8:17
16 SEP רביעי Wednesday			בבלי: חולין קלט ירושלמי: שבועות כא תוספתא: שבועות ד נ"ך: שמואל ב יד רמב"ם: אישות כ		עלות השחר 5:25 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:07 סו"ז תפלה - פג"א 10:22 שקיעה 7:02 נץ החמה 6:38 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:43 סו"ז תפלה - גר"א 10:46 צה"כ לשיטת ר"ת 8:15
17 SEP המישי Thursday			בבלי: חולין קמ ירושלמי: שבועות כב תוספתא: שבועות ה נ"ך: שמואל ב טו רמב"ם: אישות כא		עלות השחר 5:26 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:08 סו"ז תפלה - פג"א 10:22 שקיעה 7:01 נץ החמה 6:39 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:44 סו"ז תפלה - גר"א 10:46 צה"כ לשיטת ר"ת 8:14
18 SEP ששי Friday			בבלי: חולין קמא ירושלמי: שבועות כג תוספתא: שבועות ו נ"ך: שמואל ב טז רמב"ם: אישות כב		עלות השחר 5:27 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:08 סו"ז תפלה - פג"א 10:22 שקיעה 6:59 נץ החמה 6:40 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:44 סו"ז תפלה - גר"א 10:46 צה"כ לשיטת ר"ת 8:12
19 SEP שבת Shabbos			בבלי: חולין קמב ירושלמי: שבועות כד תוספתא: עדיות א נ"ך: שמואל ב יז רמב"ם: אישות כג		Shabbos Shuvah האזינו, שבת שובה עלות השחר 5:28 סו"ז קרי"ש - פג"א 9:08 סו"ז תפלה - פג"א 10:22 שקיעה 6:57 נץ החמה 6:41 סו"ז קרי"ש - גר"א 9:44 סו"ז תפלה - גר"א 10:46 צה"כ לשיטת ר"ת 8:10

ווער עס איז זוכה צו זיין ביי אן אַמֶת'ן צִדִּיק אויף ראש השנה, דעמאלט וואו דער מענטש קוקט ווערט די לופט דארט אזוי ווי די לופט פון ארץ ישראל. (ספר המדות אות ארץ ישראל חלק ב' סימן ז)